

กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

นนทบุรี เวียงหงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Transmission Process in Saw Duang of
Assistant Professor Dr.Suwannee Choosen

Nantenee Veanghong

A Thesis Submitted In Partial Fulfillment of The Requirements
For Master of Education in Music Education
Academic Year 2024

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สุวรรณี ชูเสน
ชื่อผู้วิจัย นันธินีย์ เวียงหงษ์
สาขาวิชา ดนตรีศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล

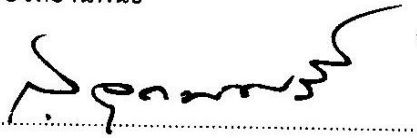
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุกูล สารวงค์)

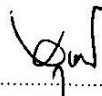
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

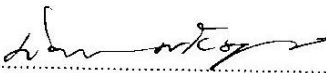
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ อุดมศรี)

ประธานกรรมการ

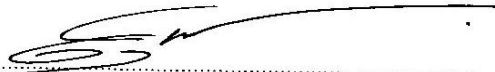
.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์)

กรรมการ

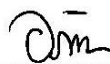
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล)

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ บ้านไกรทอง)

กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา หนูมี)

กรรมการและเลขานุการ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	กระบวนการถ่ายถอดการบรรเลงซอด้วงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน
ชื่อผู้วิจัย	นันทิณี เวียงหงษ์
สาขาวิชา	ดนตรีศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายถอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน และสร้างคู่มือการถ่ายถอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน และ ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ นักศึกษาเอกซอด้วงสาขาดุริยางค์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาเขตศาลายา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 รวมทั้งหมด 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบสังเกตการสอนแบบไม่มีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการถ่ายถอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้สอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากมายในการบรรเลงดนตรีไทยและการบรรเลงซอด้วงตั้งแต่ประถมศึกษา อีกทั้งยังเป็นผู้ถ่ายถอดการบรรเลงดนตรีไทยและการบรรเลงซอด้วงทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษาและระดับชาติ 2) ด้านผู้เรียน เป็นผู้เรียนที่ได้รับการคัดเลือกโดยตรงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน 3) ด้านเนื้อหาสาระ ใช้เนื้อหาตามหลักสูตรของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีการวัดประเมิน 3 ครั้ง ด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง คือ ก่อนได้รับการถ่ายถอด ระหว่างการถ่ายถอด และหลังการถ่ายถอด 4) ด้านบริบทการเรียนการสอนสอนตามเนื้อหาหลักสูตรโดยใช้ทฤษฎีซอสูตร 17 เสียงเสียง เน้นการบรรเลงที่ถูกต้องและได้อรรถรสของบทเพลง ควบคู่กับการถ่ายถอดแบบมูขุปาฐะ และการใช้ Youtube และโน้ตเพลงประกอบการสอน

ผลจากการสังเกตการณ์สอนแบบไม่มีส่วนร่วม พบว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ดำเนินการสอนอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักสูตรและใช้ทฤษฎีซอสูตร 17 เสียงเสียงควบคู่กับการ

ถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาได้ทั้งความเข้าใจเชิงทฤษฎีและทักษะปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2. คู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ประกอบด้วย คำชี้แจงคู่มือ เนื้อหาสาระ ได้แก่ ความเป็นมาของการบรรเลง การเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงซอด้วง ระบบเสียงซอด้วง บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอด ขั้นตอนและวิธีการถ่ายทอด การวัดและประเมินผล และแหล่งอ้างอิง

คำสำคัญ : กระบวนการถ่ายทอด/ การบรรเลงซอด้วง/ สุวรรณี ชูเสน

Title	Transmission Process in Saw Duang of Assistant Professor Dr.Suwannee Choosen
Author	Nantenee Veanghong
Program	Music Education
Major Advisor	Associate Professor Dr. Supatra Vilailuck
Co-advisor	Assistant Professor Dr. Pimonmas Promsukkul
Academic Year	2024

ABSTRACT

This research is conducted using a qualitative approach. The objectives are to study the process of transmitting the Saw Duang playing style of Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen and to create a manual for teaching Saw Duang according to her guidelines. The primary informant is Assistant Professor Dr. Suwannee Choosen, and the secondary informants are two Saw Duang major students from the Department of Thai Music, Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute, Salaya Campus, who were enrolled in the courses Thai Classical String Instruments Skills 2 and Thai Classical String Instruments Skills 6. The research instruments consisted of a semi - structured interview form and a non - participatory observation form.

The research findings are as follows:

1. The process of teaching Saw Duang performance by Associate Professor Dr. Suwannee Choosen is divided into 4 aspects: 1) Instructor aspect: Associate Professor Dr. Suwannee Choosen is a person with extensive experience in Thai music performance and Saw Duang performance since primary school, and also teaches Thai music and Saw Duang performance at the elementary, secondary, higher education, and national levels. 2) Learner aspect: The learners were directly selected by Associate Professor Dr. Suwannee Choosen. 3) Content aspect: The content followed the curriculum of the Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute. There was an evaluation done 3 times using authentic assessment methods: before the instruction, during the instruction, and after the instruction. 4) Teaching context aspect: Teaching follows curriculum content using the “1 7 tonal slice” saw theory, emphasizing correct performance and the enjoyment (aesthetic value) of the music,

alongside oral transmission (Mukpatha), and the use of YouTube and music notation as teaching materials.

Non - participant observation indicated that Associate Professor Dr. Suwannee Chosen systematically implemented the curriculum, integrating the “17 tonal slice” saw theory with oral transmission, thereby effectively advancing learners’ theoretical and practical competencies in Saw Duang performance.

2. The manual for teaching Saw Duang performance according to the approach of Associate Professor Dr. Suwannee Chosen consists of:

- a manual introduction,
- content including: the history of performance, preparation before Saw Duang performance, Saw Duang sound system, songs used for teaching, steps and methods of teaching, assessment and evaluation, and references.

Keywords: Transmission process/ Saw Duang performance/ Suwannee Chosen

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ จนปัจจุบัน และยังคงให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ และเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด ซึ่งผู้วิจัยได้มีความซาบซึ้งในพระคุณของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และชี้แนะแนวทางในการพัฒนาวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ บ้านไกรทอง ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ รวมถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ อุดมศรี กรรมการสอบภายนอก ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาและให้ความรู้ด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณอาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา คชประเสริฐ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติภักดิ์ ชิตเทพ ที่ได้ช่วยตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนรองศาสตราจารย์ ธรณีส หินอ่อน ที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ นายกฤษฎ์ ยี่งวด และนายกิตติพันธุ์ คบพิมาย ซึ่งเป็นนักศึกษาเอกซอด้วง คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ได้เสียสละเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นประโยชน์แก่การทำวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ นายภูวดล สีบัวขาว ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพคู่มือ และนางณมลชนก ชาตรุประมัย ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพคู่มือและยังคงคอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ ขอขอบพระคุณ นายสิรตัญย์ ชาวเมืองบน ผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติคอลลีจโพลี ที่ช่วยตรวจสอบคำภาษาอังกฤษ ขอขอบพระคุณนายจิรวุฒน์ สุวรรณมณี และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ทุก ๆ ท่าน ที่ช่วยให้คำแนะนำในการทำเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณนางสาวเจนจิรา ชัมฉาย ที่ลงพื้นที่ในการเก็บงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ นายศรารุฒิ จังหวัดเขต พี่น้องนักศึกษาปริญญาโทบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา และเพื่อน ๆ ทุกท่านที่เป็นให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา และสุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ ครูบาอาจารย์ทุกท่าน คุณพ่อ คุณแม่ นางสาวพรรณจิรา คงคามี และท่านอื่น ๆ ที่เป็นกำลังใจจนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นนธิณีย์ เวียงหงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดดนตรีไทย.....	6
การบรรเลงซอด้วง.....	17
ภูมิหลังและผลงานการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน....	30
บริบทการเรียนการสอนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	39
หลักการและแนวคิดการสร้างคู่มือ.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ตอนที่ 1 กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน.....	62
ตอนที่ 2 ผลการสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทาง ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน.....	101
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	108
สรุปผลการวิจัย.....	108
อภิปรายผลการวิจัย.....	115
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	117
บรรณานุกรม.....	119
ภาคผนวก.....	123
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	124
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	126
ภาคผนวก ค หนังสือราชการ.....	128
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	133
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ.....	151
ภาคผนวก ฉ ผลการสอบวิชาภาษาอังกฤษระดับ CEFR.....	162
ภาคผนวก ช แบบตอบรับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ.....	164
ภาคผนวก ซ คู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน.....	166
ประวัติผู้วิจัย.....	168

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2.1	ระบบย่อยของการศึกษา	9
2.2	โครงสร้างทางจิตวิญญาณ	9
2.3	รูปแบบทางความคิดของพุทธิปัญญา	10
2.4	รูปแบบทางความคิดเชิงปริมาณของพุทธิปัญญา	10
2.5	รูปแบบทางความคิดเชิงคุณภาพของพุทธิปัญญา	10
2.6	รูปแบบทางความคิดเชิงการกระทำของพุทธิปัญญา	10
2.7	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบการศึกษา	11
2.8	กระบอกชอด้วง	17
2.9	หย่องชอด้วง	17
2.10	ทวนชอด้วง	18
2.11	รัดอกชอด้วง	18
2.12	สายชอด้วง	19
2.13	ลูกบิด	19
2.14	ทวนบนชอด้วง	20
2.18	โชนชอด้วง	20
2.16	คันทัก	21
2.17	ลักษณะทางกายภาพของชอด้วง	22
2.18	การฝึกไล่เสียง	29
2.19	การใช้คันทักหนึ่ง	29
2.20	การใช้คันทักสอง	29
2.21	การใช้คันทักลูกสะบัด	30
2.22	การบรรเลงชอด้วงเพลงแขกปัตตานี โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน พ.ศ. 2533	31
2.23	การบรรเลงชอด้วงเพลงเต่าเห่ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน พ.ศ. 2535	31
2.24	บรรเลงชอด้วงเพลงทองกวาว โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน พ.ศ. 2536	32

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
2.25	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ดำรงตำแหน่งรองคณบดี คณะศิลปนาฏดุริยางค์	33
2.26	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยว ซอด้วง เดี่ยวซออู้ และเดี่ยวซอสามสาย ในการประกวดดนตรีไทยภาค ตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 22	33
2.27	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดซอด้วง ระดับประถมศึกษา ในการประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทอง	34
2.28	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดซอด้วง ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ในการประกวดดนตรีไทยชิง ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราช- สูดาฯ สยามบรมราชกุมารี	34
2.29	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยว ซอด้วง เดี่ยวซออู้ เดี่ยวซอสามสาย วงเครื่องสายและวงเครื่องสายประสม ปี่พาทย์ ในการประกวดดนตรีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 23	35
2.30	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรี ไทย ในการแข่งขันนิทรรศการวิชาการ เอ ซี เอส พี Academic Show and Share 2024 “ACSP : Pathway to the Universe of Knowledge”	36
2.31	เทศกาลเดินรำนานาชาติจีนเจียงแห่งประเทศจีนครั้งที่ 6	37
2.32	โครงการพิเศษดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยเข้มข้น ครั้งที่ 17	37
2.33	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นวิทยากรโครงการพัฒนาทักษะเด็ก โรงเรียนดนตรีไทย 100%	38
2.34	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยว ซอด้วง เดี่ยวซออู้ ในการแข่งขันทักษะวิชาชีพ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	38
2.35	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ร่วมนำเสนอผลงานวิจัย สกสว.	39
2.36	หลักสูตรศิลปบัณฑิต ปีการศึกษา 2550 - 2552	40
2.37	หลักสูตรศิลปบัณฑิต ปีการศึกษา 2558	41
2.38	หลักสูตรศิลปบัณฑิต ปีการศึกษา 2560	42

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
4.1	แผนผังครอบครัวผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	64
4.2	รางวัลศิษย์เก่าดีเด่น เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	86
4.3	ตำแหน่งนิ้วขอดังบันได 5 เสียง กลุ่มเสียงใน ระบบ 17 เสียงเสียง	93
4.4	ปกคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงขอดังตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	103
5.1	การถ่ายทอดการบรรเลงขอดังของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	113

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ประวัติการศึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	65
4.2	ประวัติการทำงานผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	68
4.3	ผลงานการประกวดดนตรีไทยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	73
4.4	ผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยสอบเข้าต่อในระดับมัธยมศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	76
4.5	ผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยสอบเข้าต่อในระดับอุดมศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	78
4.6	ผลงานการสอนที่ได้รับรางวัลระดับชาติของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	80
4.7	ผลงานเกียรติยศของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	85
4.8	ข้อมูลนักศึกษาเอกซอด้วงที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	87
4.9	การวิเคราะห์เนื้อหาสาระการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	105
4.10	ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	108

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การถ่ายทอดดนตรีไทยในอดีตอาศัยระบบมุขปาฐะ ซึ่งเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการฟัง การจดจำ และการฝึกฝนจากครูสู่ศิษย์ โดยมีบ้าน วัด และวัง เป็นสถาบันหลักในการส่งผ่านมรดกทางดนตรีจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งในช่วงยุครัชกาลที่ 7 ถึงรัชกาลที่ 10 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2468 - ปัจจุบัน) การเรียนการสอนดนตรีไทยได้เข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการมากขึ้น โดยมีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโรงเรียนที่เปิดกว้างแก่ประชาชนทุกชนชั้น ส่งผลให้บทบาทของบ้าน วัด และวังลดน้อยลง เหลือเพียงบางแห่งที่ยังคงรักษารูปแบบการถ่ายทอดดั้งเดิมไว้ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและนโยบายการศึกษา ทำให้ดนตรีไทยได้รับการพัฒนาสู่หลักสูตรในระบบการศึกษาระดับต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบวิชาสามัญและวิชาเฉพาะ มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบพร้อมด้วยแนวทางการประเมินผลที่ชัดเจน และบรรจุอยู่ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาหลายแห่งในปัจจุบัน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561 : 35 - 36)

ลักษณะการบรรเลงดนตรีไทย ผู้บรรเลงควรทราบถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละเครื่องดนตรีในความเป็นผู้นำจากเครื่องดนตรีในวงดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ซอด้วง หรือระนาดเอก ซึ่งการเรียนการสอนดนตรีไทยได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรในสถาบันต่าง ๆ ในสาขาวิชาชีพเฉพาะด้านดนตรีไทย (กฤษณ ชูดี, 2564 : 46) ผู้บรรเลงเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ จะใช้ภูมิปัญญา ปฏิภาณไหวพริบ และทักษะระดับตักแต่งทำนองลูกซ้อยให้เหมาะสมกับทาง (ลีลา) ของเครื่องดนตรีที่ตนกำลังบรรเลงระดับตักแต่งทำนองลูกซ้อยเป็นเกณฑ์ ลีลาการบรรเลงของเครื่องดนตรีที่แตกต่างนี้เรียกว่า “ทาง” เช่น ทางระนาดเอก ทางระนาดทุ้ม และทางซอด้วง (เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี, 2542 : 25 - 28) โดยซอด้วงมีเสียงแหลมลึก นักดนตรีที่เล่นอยู่ในวงได้ยินเสียงซอด้วงทุกคนและเปรียบเสมือนเป็นหัวหน้าให้กับวงอีกด้วย (ธวัช ศรีศุภจินดารัตน์, 2548 : 4 - 5)

ซอด้วงมีหน้าที่สำคัญคือ ใช้บรรเลงในวงเครื่องสายและวงมโหรี เมื่อบรรเลงอยู่ในวงเครื่องสายผู้บรรเลงซอด้วงมีหน้าที่เป็นผู้นำวงและดำเนินทำนองเนื้อเพลงเป็นหลักของวงและอยู่ในมโหรีมีหน้าที่เพียงดำเนินเนื้อเพลงเท่านั้น ไม่มีหน้าที่เป็นผู้นำวงเพราะในวงมโหรีมีระนาดเอกซึ่งเสียงดังกว่าทำหน้าที่เป็นผู้นำวงอยู่แล้ว ส่วนวิธีบรรเลงซอด้วงนี้ มีทั้งสีทำนองเก็บและทำนองอ่อนหวานเป็นเสียงยาว ๆ แล้วแต่ลักษณะของทำนองเพลงในตอนนั้น ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550 : 61) นอกจากนี้ซอด้วงยังสามารถบรรเลงแล้วทำให้เกิดอารมณ์โศกเศร้า คร่ำครวญ หรือดุตันได้จึงนิยมนำเครื่องดนตรีชิ้นนี้มาบรรเลงเพลงเดี่ยวสำหรับบทเพลงต่าง ๆ ได้ เช่น เพลงพญาโศก เพลงนกขมิ้น

สุรินทรานู เป็นต้น เมื่อนำซอด้วงมาบรรเลงเดี่ยวหรือบรรเลงในวง นักดนตรีจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของเสียงซอด้วงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมากอย่างมาก (ธีรพงศ์ คำโปร่ง, 2561 : 19)

การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงเริ่มจากการฝึกสร้างคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรี โดยยังไม่เน้นการบรรเลงเป็นบทเพลง เช่น การสีซอสายเปล่าโดยไม่ลงนิ้ว เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับน้ำหนักมือและการใช้คันชัก จากนั้นพัฒนาไปสู่การไล่ระดับเสียงและการข้ามช่วงเสียงตามลำดับจากง่ายไปยาก พร้อมฝึกการฟังและการเทียบเสียงของซอด้วงที่ผู้เรียนใช้ เมื่อผู้เรียนมีพื้นฐานด้านเสียงแล้ว จึงเริ่มฝึกบทเพลงที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ก่อนเพิ่มระดับความยากตามความสามารถของผู้เรียน ควบคู่กับการสอนเรื่องจังหวะ การเชื่อมโยงจังหวะกับทำนอง และการเปรียบเทียบทำนองที่แตกต่างกันด้วยกลวิธีการบรรเลงที่หลากหลาย ทั้งนี้ การพัฒนาในขั้นต่อไปขึ้นอยู่กับทักษะและความเข้าใจของผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดแนวทางที่เหมาะสม (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2545 : 200 - 205) ซึ่ง อรุมา เวชกร (2564 : 33) ได้ทำงานวิจัยเรื่องกลวิธีการบรรเลงซอด้วงและแอ็กิม : ความเหมือนและความต่าง ได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านซอด้วง ได้แก่ รองศาสตราจารย์ธรณีส หินอ่อน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเลงซอด้วง สังกัดคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเลงซอด้วง สังกัดคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้เชี่ยวชาญในการบรรเลงเครื่องสายไทยทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ และซอสายสามสาย จนได้รับการขนานนามว่า “นางพญาสามซอ” ผลงานของท่านเป็นที่ประจักษ์จากการได้รับรางวัลสถิตียอดเยี่ยมในรอบ 25 ปี ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวเครื่องสายไทยครบทั้ง 3 ประเภทในช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2539 ในรายการ “ประลองเพลงประเลงมโหรี” ซึ่งได้รับพระราชทานรางวัลจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ.2554 นอกจากบทบาทในฐานะครูและกรรมการตัดสินการบรรเลงซอด้วงแล้ว นอกจากนี้ ผู้สอนยังนำสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook และ YouTube มาใช้เป็นช่องทางสนับสนุนการเรียนรู้ดนตรีไทย เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนและผู้สนใจสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น (สันติ อุดมศรี, 9 กันยายน 2567; สุวรรณี ชูเสน, 10 มีนาคม 2568, สัมภาษณ์)

จากการทบทวนเอกสาร ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงที่มีบทบาทต่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน อีกทั้งยังเห็นถึงความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้สอน ซึ่งยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงในลักษณะดังกล่าวโดยตรง ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง และเรียบเรียงเป็นคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอน ตลอดจนส่งเสริมการอนุรักษ์และการเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีไทยอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน
2. เพื่อสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ปัจจุบันสอนเอกซอด้วง ชั้นปีที่ 1 - 4 ในคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. นักศึกษาเอกซอด้วงที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 สาขาคดนตรีไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาเขตศาลายารวมทั้งหมด 2 คน ซึ่งเป็นผู้เรียนกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ของระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เนื้อหา

ในการศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีขอบเขตเนื้อหาการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีของ อลิชเบธ สไตเนอร์ (Stenier, 1988) โดยเริ่มศึกษา ดังนี้
 - 1.1 ด้านผู้สอน คือ ข้อมูลทั่วไป ประวัติการศึกษา ภูมิหลังด้านดนตรี ประวัติการทำงาน และผลงานของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน
 - 1.2 ด้านผู้เรียน คือ เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียนและพื้นฐานการบรรเลงซอด้วง
 - 1.3 ด้านเนื้อหาสาระ คือ เนื้อหารายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 เพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง การวัดและประเมินผล
 - 1.4 ด้านบริบทการสอน คือ หลักการ วิธีการ และเทคนิคการสอนซอด้วง สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด สถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์

2. การสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ประกอบไปด้วย

2.1 ปกของคู่มือ

2.2 คำนำ

2.3 คำชี้แจงในการใช้คู่มือ และการเตรียมการที่จำเป็น

2.4 สารบัญ

2.5 เนื้อหาสาระ ได้แก่ ความเป็นมาของการบรรเลงซอด้วง การเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงซอด้วง ระบบเสียงซอด้วง บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงซอด้วง

2.6 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณี ชูเสน

2.7 การวัดและประเมินผล

2.8 แหล่งอ้างอิง/แหล่งข้อมูล

ระยะเวลา

ในการศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีขอบเขตระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในเดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2568

นิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง หมายถึง หลักการ วิธีการ เทคนิคการสอน ที่ครอบคลุมองค์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ซึ่งถูกจัดระบบและนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

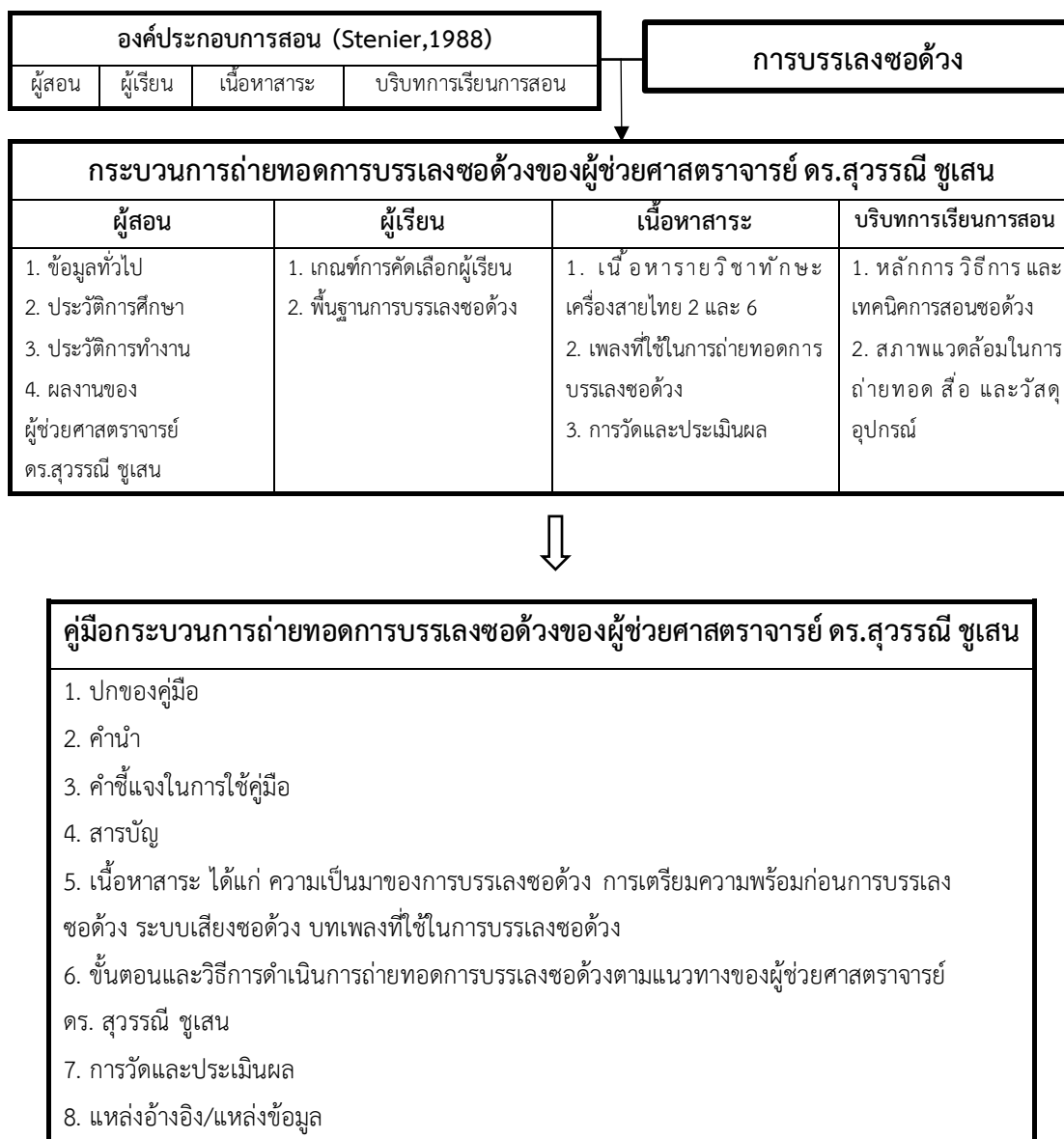
คู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง หมายถึง เอกสารที่รวบรวมเนื้อหากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน สำหรับผู้ที่สนใจนำไปใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงในระดับอุดมศึกษา หรือนำองค์ความรู้อื่น ๆ ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้องค์ความรู้การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นลำดับขั้นตอน

2. ได้คู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน นำไปใช้ในการเผยแพร่ เพื่อประโยชน์ของการศึกษาและการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย รวมถึงทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 6 ข้อ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดดนตรีไทย
2. การบรรเลงซอด้วง
3. ภูมิหลังและผลงานการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน
4. บริบทการเรียนการสอนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
5. หลักการและแนวคิดการสร้างคู่มือ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดดนตรีไทย

1. การถ่ายทอดดนตรีไทย

สงบศึก ธรรมวิหาร (2545 : 200 - 205) กล่าวถึงการเรียนการสอน ดนตรีไทย ดังนี้

1. จะต้องสอนให้ผู้เรียนนั่งให้ถูกแบบแผนแห่งการใช้เครื่องดนตรีชนิดนั้น ๆ ว่าจะนั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบ แต่ถึงอย่างนั้น จะต้องมีท่าทางอกผายไหล่ผึ่ง อย่างอหลังขมข้อ
2. สอนให้จับเครื่องดนตรีให้ลักษณะ เช่น จะเข้ จะต้องพันไม้ดีดอย่างไร วางนิ้วและมืออย่างไร ตรงไหน หรือหัดซอวงจะจับไม้ดีดอย่างไร ถ้าเรียนซอ ควรจะจับคันท่วงอย่างไร วางนิ้วตรงไหน เป็นต้น

3. เริ่มสอนให้กระทำสิ่งเหล่านี้ให้เป็นเสียง โดยยังไม่ต้องเป็นเพลง เช่น สอนให้ดีดจะเข้โดยใช้สายเปล่าทั้งสามสาย หรือสีซอสายเปล่าโดยยังไม่ต้องลงนิ้ว ต่อไปจึงให้ไล่เสียงเรียงกันและข้ามขึ้นเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ง่ายไปหายาก ส่วนการฝึกหัดปีพาทย์ตามแบบแผนโบราณมาจะต้องฝึกหัดซอวงก่อน โดยครูจะจับมือให้ตีเพลงสาธุการ และต่อเพลงโหมโรงเย็นต่อไปในจำพวกเครื่องดีด สี ควรจะไปฝึกโสตประสาทให้รู้จักการเทียบเสียงเฉพาะเครื่องดนตรีของตนเสียในขั้นนี้ ขึ้นต่อไปจึงค่อยต่อเพลงที่สั้น ๆ และง่าย ๆ ไปก่อน เช่น ต้นเพลงฉิ่ง จะเข้หางยาว เป็นต้น แล้วจึงค่อยเลื่อนการต่อเพลงให้ยากขึ้นทุก ๆ ที่ ตามลำดับความสามารถของศิษย์ในขั้นนี้ควรสอนให้รู้จักจังหวะไปด้วย เช่น จังหวะฉิ่งและฉับ ว่าจะตรงกับทำนองเพลงตรงไหน

4. ถ้าผู้เรียนคนใดมีที่ท้าวว่าจะเรียนเครื่องดนตรีชนิดใดต่อไปได้ จงเปลี่ยนเครื่องดนตรีให้แก่ผู้นั้น เช่น ผู้เรียนปี่พาทย์ เมื่อฝึกหัดตีฆ้องอยู่พอสมควรแล้วมีที่ท้าวว่าจะเป็นคนระนาดเอกได้ ผู้สอนสามารถให้เริ่มฝึกหัดระนาดเอก หรือจะเป่าปี่ได้ดี ตีระนาดทุ้มได้ดี สามารถเปลี่ยนเครื่องดนตรีไปให้ตามที่ครูสังเกตเห็นว่าผู้นั้นจะก้าวหน้าไปได้ต่อไป

5. สอนให้รู้ว่าทำนองอย่างไรใช้แทนกันได้บ้าง ลองเปรียบเทียบให้เห็นว่า ทำนองอย่างนี้กับทำนองอย่างโน้น โดยใช้เม็ดทรายให้ผิดแปลกออกไป แล้วมีความยากเท่ากันหรือตรงกันอย่างไรให้ศิษย์ทราบอย่างชัดเจน ขึ้นต่อไปแล้วแต่ฝีมือ เขาวน และความรู้ของศิษย์ว่าจะสมควรอย่างไร ถ้ามีความสามารถพอที่จะต่อเพลงเดี่ยวได้ โดยปฏิบัติในการพลิกเพลงต่าง ๆ ตามวิชาการของเครื่องดนตรีนั้น ๆ ครูควรจะสอนให้เพื่อเป็นกำลังใจของศิษย์

บุษกร สำโรงทอง (2549 : 1) กล่าวถึง การถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไว้ว่าเป็นวัฒนธรรมดนตรีอย่างหนึ่งซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการจรจรใจไว้ซึ่งระเบียบประเพณี ที่สืบทอดต่อกันมา ทำให้เกิดเอกลักษณ์ในการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีของสังคมที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างในวัฒนธรรมการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีในท้องถิ่นที่ต่างกันมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ แนวคิด และการปฏิบัติที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะของสังคมนั้น ๆ เช่น วัฒนธรรมการถ่ายทอดความรู้ของนักดนตรีในวงดนตรีประกอบการแสดงโนราทางใต้ มีพิธีกรรมซึ่งถือเป็นประเพณีในการปฏิบัติคือการไหว้ครูแตกต่างจากการถ่ายทอดความรู้ของนักดนตรีวงปี่พาทย์ในภาคกลางและวงดนตรีสะล้อ ซอ ซึง ในภาคเหนือ เป็นต้น

อนันท์ นาคคง (2550 : 36 - 37) กล่าวถึง การไหว้ครูและการสืบทอดดนตรีไทย ว่าดนตรีไทยสืบทอดโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์ การประกอบพิธีกรรมไหว้ครูและครอบครูดนตรี เป็นหลักยึดเหนี่ยวสำคัญในการประกอบอาชีพศิลปินดนตรี และเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสำหรับนักดนตรีไทยทุกคน ดนตรีไทยถือว่า “ครู” เป็นแหล่งรวมวิชาทั้งหมด ทั้งครูมนุษย์ ครูเทวดา ครูผี ครูเครื่องดนตรี และครูพักลักจำ โดยครูมนุษย์เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญยิ่งของผู้เรียน เพราะความรู้ทางดนตรีไทยในอดีตไม่ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การสืบทอดต้องอาศัยครูมนุษย์ วิชาดนตรีไทยจึงยึดความรู้แบบอย่างที่ครูสอนครูส่งอย่างเคร่งครัด ลูกศิษย์จะต้องใช้เวลายาวนานในการฝากตัวเรียนรู้กับครู ฝึกฝนกับครู เรียนแบบและเลียนแบบท่องจำให้ชำนาญและพัฒนาความสามารถขึ้นเป็นลำดับจนถึงขนาด “แปล” “แปลง” และ “ด้น” จากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ได้ การครอบครูเป็นเงื่อนไขของการเรียนดนตรีไทย จัดขึ้นเมื่อผู้เรียนจะเข้าสู่โลกของการเรียนรู้ทางดนตรีขั้นเริ่มต้น หรือขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกรมศิลปากร (2553 : 5 - 6) ได้อธิบายว่าเกณฑ์มาตรฐานที่จะร่วมกันกำหนดขึ้นควรสัมพันธ์กันกับวุฒิภาวะและระดับการศึกษาของผู้เรียนดนตรีไทย มีดังนี้

1. ระดับอนุบาล เป็นการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยเพื่อการวางรากฐานสำหรับวิชาดนตรีไทยด้านจังหวะ โสตทักษะ และระเบียบวินัยแห่งนัยการดนตรี

2. ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยเพื่อเป็นพื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรี ชั้นเตรียมการ โดยเน้นทักษะด้านกายภาพ และทักษะด้านการใช้เครื่องดนตรี

3. ระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยเพื่อการเตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อไปประกอบอาชีพในระดับที่เหมาะสม

4. ระดับอุดมศึกษา

ปริญญาตรี ให้มีความรู้ในวิชาชีพเฉพาะสาขา ชั้นวิเคราะห์วิชาการที่เกี่ยวข้องรู้จักจำแนกความเป็นเหตุผลเชิงวิชาการในวิชาชีพอย่างสมเหตุสมผล ควรให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน สำหรับในเรื่องการอนุรักษ์ การพัฒนาวิชาการให้เป็นไปตามหลักสูตรของแต่ละสถาบันโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยเป็นแนวทางการดำเนินการ

ปริญญาโท ให้มีความรอบรู้ลุ่มลึกตามลักษณะแห่งวิชาเอกที่กำหนดในแต่ละสาขา โดยกระบวนการศึกษาวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา

ปริญญาเอก ในการศึกษาดนตรีไทยโดยกระบวนการวิจัยเพื่อการค้นคว้าและเสาะแสวงหาแนวทางสำหรับก่อให้เกิดวิวัฒนาการเชิงวิชาการ และทักษะที่ลุ่มลึกเชิงปรัชญาสุนทรียศาสตร์

จากแนวคิดการสอนดนตรีไทย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสอนดนตรีไทยในชั้นเริ่มต้นจะต้องเริ่มสอนตั้งแต่ทำนอง วิธีการจับเครื่องดนตรี และวิธีการบรรเลงเบื้องต้น และหลังจากนั้นจะมีการต่อเพลงเริ่มจากเพลงสั้น ๆ ง่าย ๆ และค่อยเปลี่ยนไปเพลงยาก ศิษย์จะมีการฝากตัวกับครูและฝึกฝนเลียนแบบจนชำนาญและพัฒนา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการสอนดนตรีไทยและการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีทางการศึกษาของอลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988) ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้

2. ทฤษฎีทางการศึกษา

อลิซาเบธ สไตเนอร์ (Steiner, 1988 : 41 - 43 อ้างอิงจาก อนุรักษ์ สุทธิจิตต์, 2566 : 4 - 7) ได้อธิบายเป็นรูปแบบของการบรรยาย (Description) ที่เน้นการให้ความหมาย (Definiens) ของความสำคัญของแนวคิด (Definiendum) ซึ่งความหมายที่กล่าวแล้วมีการขยายความหมายต่อไปเป็นลำดับ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันไปจนเกิดความสัมพันธ์ เป็นลักษณะของลูกโซ่ความหมาย (Definitional chain) ทำให้ความหมายของคำสำคัญ กลายเป็นคำสำคัญต่อมาเป็นลำดับ จนถึงความหมายที่ไม่จำเป็นต้องแสดงความสัมพันธ์หรือให้ความหมายต่อไป (Undefined) รูปแบบการนำเสนอทฤษฎีแสดงเป็นความสัมพันธ์ได้ดังนี้

Definedum =df dfiniens

นอกจากนี้ อลิซาเบธ สไตเนอร์ ยังได้ใช้ระบบหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยที่เป็นตัวเลขและจุดเพื่อแสดงลำดับสัมพันธ์ด้วย เพื่อให้เห็นลำดับความสัมพันธ์เป็นลำดับขั้นที่ชัดเจน

อลิซาเบธ สไตเนอร์ ให้ความหมายของการศึกษาไว้สั้น ๆ ว่า เป็นการเรียนรู้จากการแนะนำด้วยความตั้งใจ (Education is intended guided learning) โดยนำเสนอทฤษฎีทางการศึกษาตามรูปแบบการบรรยายดังกล่าวไว้ดังนี้

1. การศึกษา (E) =df ระบบที่ประกอบไปด้วยระบบย่อยของครู (T) ผู้เรียน (S) สาร (C) และการเรียนการสอน (X)

T	S	C	X
---	---	---	---

ภาพที่ 2.1 ระบบย่อยของการศึกษา

ที่มา : อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988 อ้างอิงจาก ฌูร์ท สุธธจิตต์ : 2566, 4)

1.1 ระบบ =df ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน

1.2 ระบบย่อย =df ระบบที่อยู่ในระบบ

1.3 ครู =df ผู้แสดงบทบาทซึ่งมุ่งหวังในการแนะนำการเรียนรู้ให้ผู้อื่น

1.4 ผู้เรียน =df ผู้แสดงบทบาทซึ่งมุ่งหวังให้ผู้อื่นแนะนำการเรียนรู้

1.4.1 การเรียนรู้ =df การพัฒนาทางจิตวิญญาณ

1.4.1.1 การพัฒนาทางจิตวิญญาณ =df การเกิดของโครงสร้างทางจิตใจ

1.5 สาร =df โครงสร้างของการพัฒนาทางจิตวิญญาณ

1.5.1 โครงสร้างของการพัฒนาทางจิตวิญญาณ =df โครงสร้างที่ประกอบไปด้วยพุทธิปัญญา (CG) หรือจิตปัญญา (CN) หรือเจตปัญญา (AF)

CG	CN	AF
----	----	----

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างทางจิตวิญญาณ

ที่มา : อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988 อ้างอิงจาก ฌูร์ท สุธธจิตต์ : 2566, 5)

1.5.1.1 โครงสร้างพุทธิปัญญา =df รูปแบบทางความคิดซึ่งเป็นเชิงปริมาณ (QN) เชิงคุณภาพ (QL) หรือเชิงการกระทำ PF

QN	QL	PF
----	----	----

ภาพที่ 2.3 รูปแบบทางความคิดของพุทธิปัญญา

ที่มา : อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988 อ้างอิงจาก ฌรุทส์ สุทธิจิตต์ : 2566, 5)

1.5.1.1.1 รูปแบบทางความคิดเชิงปริมาณ =df รูปลักษณะซึ่งเป็นเกณฑ์ (C) หรือทฤษฎี (T) หรือตัวอย่างของจริง (I)

C	T	I
---	---	---

ภาพที่ 2.4 รูปแบบทางความคิดเชิงประมาณของพุทธิปัญญา

ที่มา : อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988 อ้างอิงจาก ฌรุทส์ สุทธิจิตต์ : 2566, 5)

1.5.1.1.2 รูปแบบทางความคิดเชิงคุณภาพ =df รูปลักษณะซึ่งเป็นความซาบซึ้ง (AP) หรือความรู้จริง (AC) หรือความจำได้ (RC)

AP	AC	Rc
----	----	----

ภาพที่ 2.5 รูปแบบทางความคิดเชิงคุณภาพของพุทธิปัญญา

ที่มา : อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988 อ้างอิงจาก ฌรุทส์ สุทธิจิตต์ : 2566, 6)

1.5.1.1.3 รูปแบบทางความคิดเชิงการกระทำ =df รูปแบบการกระทำแบบสร้างสรรค์ (CR) หรือแบบประดิษฐ์ (IN) หรือแบบปฏิบัติทั่วไป (CO) หรือแบบอัตลักษณ์ (PR)

CR	IN	CO	PR
----	----	----	----

ภาพที่ 2.6 รูปแบบทางความคิดเชิงการกระทำของพุทธิปัญญา

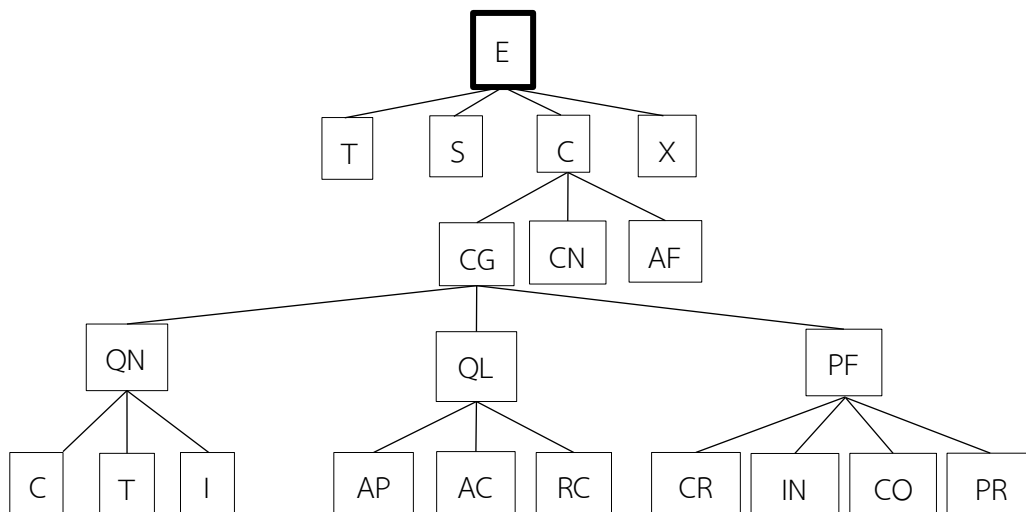
ที่มา : อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988 อ้างอิงจาก ฌรุทส์ สุทธิจิตต์ : 2566, 6)

1.5.1.2 โครงสร้างของจิตปัญญา =df รูปแบบสำหรับความตั้งใจ

1.5.1.3 โครงสร้างของเจตปัญญา =df รูปแบบสำหรับความรู้สึก

1.6 การเรียนการสอน =df สถานการณ์ที่จัดไว้เพื่อการเรียนรู้

ความสัมพันธ์ของการศึกษาและองค์ประกอบย่อยทั้งหมดแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.7 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบการศึกษา

ที่มา : อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988 อ้างอิงจาก ญรุต สุธจรจิตต์ : 2566, 6)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีทางการศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) ครูหรือผู้สอน (Teacher) 2) ผู้เรียนหรือนักเรียน (Student) 3) สาร (Content) ได้แก่ ระบบการจัดสาระ หลักสูตร เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและดนตรีศึกษา และ 4) บริบทหรือสถานการณ์การเรียนรู้หรือการเรียนการสอน (Context หรือ Position for learning) ซึ่งหมายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในเรื่องการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน เช่น เทคนิควิธีการสอน สถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ กระบวนการทางการศึกษาจะไม่สมบูรณ์ถ้าขาดองค์ประกอบหนึ่งองค์ประกอบใดใน 4 องค์ประกอบ

จากแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีทางการศึกษาของ อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1998) มาใช้ในการวิจัย โดยสรุปได้ว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน คือ 1. ครูหรือผู้สอน คือ ภูมิหลังด้านดนตรีและข้อมูลทั่วไป ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน ผลงาน ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน 2. ผู้เรียนหรือนักเรียน คือ ความรู้สึกของผู้เรียนต่อผู้สอน พื้นฐานทักษะการบรรเลงซอด้วง นักศึกษาเอกซอด้วงที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 3. สาร คือ หลักสูตรสาขาวิชา ดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง การวัดและประเมินผล

และ 4. บริบทหรือสถานการณ์การเรียนรู้หรือการเรียนการสอน คือ หลักการ วิธีการ และเทคนิคการสอนสอดดั่ง และสภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด สื่อ และวัสดุอุปกรณ์

3. การสอนทักษะ

ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ (2566 : 255 - 260) ได้อธิบายเรื่อง หลักการทั่วไปในการสอนทักษะดนตรี ดังนี้ การสอนทักษะดนตรีมีอยู่ด้วยกัน 7 ประการ คือ

1. เสียงก่อนสัญลักษณ์ (สัญลักษณ์ก่อนเสียงใช้ได้เมื่อเรียนรู้จนเข้าใจสัญลักษณ์อย่างดีแล้ว) ดนตรีเป็นเรื่องของเสียง การเรียนทักษะดนตรีควรเริ่มต้นด้วยการฟังเสียง เข้าใจในเสียงและจึงสอนเรื่องสัญลักษณ์ดนตรี

2. ความถูกต้องและความไพเราะ ดนตรีเป็นเรื่องของคุณภาพ ทักษะดนตรีจึงเป็นเรื่องของความถูกต้องและความไพเราะควบคู่กันไปเสมอ

3. ความมีดนตรีการ ทักษะดนตรีเป็นเรื่องของความรู้ในเชิงปฏิบัติที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ความมีดนตรีการเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้การเล่นดนตรีมีคุณภาพ

4. ทักษะการฝึกซ้อม การฝึกซ้อมอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะการเล่นดนตรี

5. ทักษะการแสดง การแสดงดนตรีเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความงดงามของเสียง การแสดงดนตรีจึงควรคำนึงถึงคุณภาพให้มากที่สุด

6. การประเมินผลตนเอง นักดนตรีที่ดี จำเป็นต้องประเมินความสามารถของตนเองได้อย่างตรงตามความเป็นจริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาฝีมือตนเองให้ก้าวหน้าต่อไป

7. การแก้ไขปรับปรุงและการพัฒนาทักษะ การแก้ไขปรับปรุงเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาและอยู่บนรากฐานของความรู้ความสามารถและศักยภาพส่วนบุคคล

ซิมพ์สัน (Simson, 1972 อ้างอิงจาก ทิศนา แคมมณี, 2566 : 244 - 245) ได้อธิบายถึงรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติ ดังนี้

ก. ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดรูปแบบ กล่าวว่า ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกายในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องการอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือทำงานที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวหรือการประสานงานของกล้ามเนื้อทั้งหลายได้อย่างดี มีความถูกต้อง และมีความชำนาญ

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (Perception) เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ โดยการให้ผู้เรียนสังเกตการณ์ทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมความพร้อม (Set) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะทำการเคลื่อนไหวหรือการแสดงทักษะนั้น ๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำหรือแสดงทักษะนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided response) เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งรับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้น หรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิดลองถูก (Trial and error) จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือกระทำ จนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งนั้น ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างสมบูรณ์แบบ (Complex overt response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถกระทำทุกขั้นตอนของทักษะนั้นอย่างถูกต้องสมบูรณ์แบบ และด้วยความมั่นใจ

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุง/ประยุกต์ (Adaptation) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม (Origination) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญและสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายจนเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ ผู้เรียนจะสามารถกระทำหรือแสดงออกอย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ ในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

จากแนวคิดการสอนทักษะ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทักษะมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของผู้เรียน มีความถูกต้อง ความไพเราะ มีการฝึกซ้อม และปรับปรุง จะทำให้ผู้เรียนสามารถกระทำหรือแสดงออกได้อย่างคล่องแคล่ว และชำนาญ

4. จิตวิทยาการสอนทักษะดนตรี

ณรุทธ์ สุทนต์ (2561 : 258 - 261) ได้อธิบายเรื่อง จิตวิทยาการสอนทักษะดนตรี ดังนี้ ในการสอนทักษะดนตรี สิ่งที่ต้องคำนึงถึงซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการสอนดนตรีที่สำคัญ คือ ความเข้าใจในตัวผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียน และบทเรียน ทั้งสามปัจจัยนี้เป็นสิ่งที่ผู้สอน

ควรทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยยึดเป็นหลักสำคัญในการปรับการสอนทักษะดนตรีให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งหลักจิตวิทยาเหล่านี้ช่วยให้ผู้สอนซึ่งมีความรู้ความสามารถในเรื่องกลวิธีการสอนทักษะดนตรีเฉพาะอยู่แล้ว สามารถทำให้การสอนดนตรีของตนประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนรู้ทักษะดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสิ่งสำคัญที่สุด คือ การเรียนทักษะดนตรีด้วยความสุข

ศศิภา นันทสมบุรณ์ (2562 : 1) ได้อธิบายเรื่อง แนวทางการใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการสอนทักษะดนตรีระดับขั้นต้น ประกอบไปด้วย 1) การสร้างเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนให้เห็นถึงคุณค่า และความหมายของการเรียน : เสริมสร้างผู้เรียนให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้, สร้างประสบการณ์ความสำเร็จเพื่อให้เกิดความทรงจำทางบวก, คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนต้องการ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้จิตวิทยาเชิงบวก : คำนึงถึงจุดแข็งของผู้เรียนแต่ละคนและนำมาประยุกต์ใช้กับการสอน, กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทักษะความสามารถของผู้เรียน, จัดกิจกรรมที่หลากหลายนำมาใช้แก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า, การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้เรียน 3) การประเมินผลเชิงบวก : วิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์, เน้นการประเมินผลจากพฤติกรรมและการทำงานของผู้เรียน, เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับการออกแบบและประเมินการเรียนรู้ตามความต้องการที่เหมาะสม

จากแนวคิดจิตวิทยาการสอนทักษะดนตรี ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ควรเข้าใจในตัวผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียน และบทเรียน หากใช้จิตวิทยาในเชิงบวกจะทำให้เสริมสร้างให้เห็นถึงคุณค่าในการเรียน และควรวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์

5. การวัดและประเมินผล

สมาคมครูดนตรี (ประเทศไทย) (2565 : 7, 13) ได้กล่าวถึง เกณฑ์การทดสอบภาคปฏิบัติ “ซอด้วง - ซออู้” ไว้ว่า

เกณฑ์การสอบ มีข้อกำหนดดังนี้

1. ระดับ 1 - 3 สามารถบรรเลงบทเพลงได้ถูกต้องตามจังหวะและทำนอง ปฏิบัติเครื่องดนตรีตามเพลงที่กำหนดได้

2. ระดับ 4 - 6 มีฝีมือในการบรรเลงบทเพลงตามที่กำหนดไว้มากขึ้น สามารถแสดงออกได้ถึงความไพเราะและอารมณ์เพลง

3. ระดับ 7 - 9 มีฝีมือในการบรรเลงมากขึ้น สามารถแสดงออกได้ถึงเทคนิคความไพเราะและอารมณ์เพลงได้อย่างดี บรรเลงเพลงหมู่และเดี่ยวได้

เกณฑ์การให้คะแนน

1. การเตรียมความพร้อมและท่าทางการบรรเลง

- สำนวณความพร้อม การปรับเครื่องดนตรีก่อนบรรเลง

- การแต่งกาย

- ท่าทางการบรรเลง : ทำนั่ง ทำจับ วิธีสี การใช้คันชัก การใช้นิ้ว

2. ความสามารถในการบรรเลง

- ทำนอง ทางเพลง ความแม่นยำ
- จังหวะ แนวการบรรเลง
- คุณภาพของเสียง รสมือ ความไพเราะ
- เทคนิคการบรรเลง
- อารมณ์เพลง

หมายเหตุ การตัดสินจะยึดรูปแบบการบรรเลงแบบแผนของไทยเป็นหลัก

เกณฑ์การตัดสินคะแนนทดสอบความสามารถการบรรเลง “ซอด้วง - ซออู้”

90 - 100	คะแนน	เกียรตินิยมอันดับ 1
80 - 89	คะแนน	เกียรตินิยมอันดับ 2
65 - 79	คะแนน	สอบผ่าน
ต่ำกว่า 65	คะแนน	สอบไม่ผ่าน

ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ (2561 : 265 - 266) ได้นิยามความหมายของการวัดและประเมินผลว่า การวัด หรือการวัดผล มาจากคำภาษาอังกฤษ คือ Measurement หมายถึง การวัดโดยใช้เครื่องมือเพื่อการได้มาของปริมาณที่แน่นอนซึ่งมักเป็นตัวเลข ส่วนคำว่า ประเมินผล มาจากคำภาษาอังกฤษ คือ Evaluation หมายถึง การประเมินค่า โดยให้ความหมายของการกระทำว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร ส่วนคำว่า Assessment เป็นคำกลาง ๆ ใช้ทั่วไป หมายถึง กระบวนการในการวัดและประเมินผลของผู้เรียน ซึ่งรวมกระบวนการวัดผล (Measurement) และประเมินผล (Evaluation) ไว้ด้วยกัน

ปกติเมื่อกล่าวถึงการวัดผลมักจะนึกถึงการสอบเสมอ เนื่องจากการวัดผลทำให้ได้มาซึ่งปริมาณที่สามารถเห็นได้ว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากน้อยเท่าใด กล่าวคือเป็นคะแนน สำหรับการประเมินผลเป็นได้ 2 กรณี คือ เมื่อได้ผลจากการวัดผลแล้ว นำมาประเมินตีค่าว่าดีมากน้อยเพียงใด ปกติมักจะประเมินค่าเป็นเกรด เช่น A, B, C, D ฯลฯ อีกกรณีหนึ่งคือ การประเมินไม่จำเป็นต้องเกิดจากการวัดผลเป็นค่าตัวเลขหรือคะแนน แต่เป็นการประเมินผลจากสภาพที่เห็น โดยไม่มีการวัดเป็นคะแนน เช่น การประเมินความสามารถในการเล่นดนตรี ผู้ประเมินหรือครูมักจะประเมินผลเป็นค่าความถึงพอใจมากกว่าจะวัดผลเป็นคะแนน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ เมื่อครูให้นักเรียนแสดงความสามารถทางดนตรี สิ่งที่ครูกล่าวหลังการแสดง ได้แก่ การชมเชยว่าเล่นได้ดีมาก โดยจะไม่มีกรกล่าวชมเชยว่าเล่นได้คะแนนเต็ม จึงเห็นได้ว่า การประเมินผลในกรณีนี้ได้ผลเป็นคุณค่าหรือเชิงคุณภาพ ซึ่งในวงการดนตรี การประเมินผลจะเป็นกรณีเช่นนี้เสมอ ถึงอย่างนั้น ถ้าผู้ประเมิน

ต้องการคิดเป็นคะแนน สามารถคิดคุณค่าที่ประเมินเป็นเชิงคุณภาพนั้นออกมาเป็นคะแนนเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น นักเรียนเล่นดนตรีได้ดีมาก อาจจะมีค่าถึงได้คะแนนเต็ม

กมลวรรณ ตังธนากานนท์ (2559 : 12) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของการวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ ว่า ในการประเมินทักษะการปฏิบัติส่วนใหญ่ ผู้รับการประเมินต้องแสดงทักษะความสามารถโดยดำเนินการตามกระบวนการในการปฏิบัติงาน หรือสร้างผลงานจากการปฏิบัติงานนั้น การประเมินทักษะการปฏิบัติจึงประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. จุดมุ่งหมายของการประเมินทักษะการปฏิบัติ (Purpose) 2. งานที่กำหนดให้ผู้เรียนหรือผู้รับการประเมินปฏิบัติ (Performance task) 3. ผลการตอบสนองงานหรือผลการปฏิบัติ (Response) และ 4. วิธีการที่เป็นระบบสำหรับการให้คะแนนทักษะการปฏิบัติ (Systematic methods of rating performance) (Johnson, penny, & Gordon, 2009) เช่น ในการประเมินทักษะการปฐมพยาบาลของผู้เรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. จุดมุ่งหมายของการประเมินทักษะการปฐมพยาบาล ซึ่งอาจประเมินเพื่อตัดสินความสามารถในการเตรียมอุปกรณ์และยาในการปฐมพยาบาล 2. งานที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น สถานการณ์จำลอง หรือผู้ป่วยสมมติที่มีอาการแตกต่างกันและต้องการได้รับการปฐมพยาบาลในรูปแบบต่าง ๆ 3. ผลการปฏิบัติงานที่ต้องการจากผู้เรียน ซึ่งเป็นการปฏิบัติการปฐมพยาบาลอย่างถูกต้องตามอาการของผู้ป่วยสมมติที่กำหนดให้ และ 4. วิธีการที่เป็นระบบสำหรับการให้คะแนนทักษะการปฏิบัติ ซึ่งผู้ประเมินอาจกำหนดให้ผู้เรียนหยิบอุปกรณ์และเครื่องมือที่ต้องใช้ปฐมพยาบาลผู้ป่วยแต่ละรายก่อน แล้วปฏิบัติการปฐมพยาบาลทีละขั้นตอน จากนั้นผู้ประเมินสังเกตการปฏิบัติการปฐมพยาบาลแล้วประเมินทักษะการปฐมพยาบาลโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่ได้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพไว้ก่อนนั้นในการประเมินต่อไป

จากแนวคิดการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการในการวัดและประเมินผลของผู้เรียน โดยดนตรีไทยจะมีทางด้านการเตรียมความพร้อมและท่าทางการบรรเลง และความสามารถในการบรรเลง ซึ่งผู้สอนสามารถกำหนดสัญลักษณ์ตามค่าระดับคะแนนเกรด เช่น A, B, C, D เป็นต้น

การบรรเลงซอด้วง

1. ลักษณะทางกายภาพของซอด้วง

บุญส่ง วรวัฒน์ (2556 : 43) ได้กล่าวถึง ลักษณะทางกายภาพของซอด้วง ไว้ดังนี้

1.1 กระจับปี่ซอด้วง

ภาพที่ 2.8 กระจับปี่ซอด้วง
ที่มา : นันทิณี เวียงหงษ์ (2561)

กระจับปี่ซอด้วงนั้น ทำหน้าที่เป็นกล่องเสียง ใช้ไม้หรืองาช้างขุดกลึงคว้านให้เป็น กระจับปี่ทรงกลมคล้ายด้วงดักสัตว์ ปิดหน้าด้วยหนังเกลือ

1.2 หย่องซอด้วง

ภาพที่ 2.9 หย่องซอด้วง
ที่มา : นันทิณี เวียงหงษ์ (2561)

หย่องของซอด้วง คือเศษไม้ที่เหลื่อมขึ้นเล็ก ๆ วางบนหน้าซอเพื่อรองรับสายซอ ทำหน้าที่ส่งแรงสั่นสะเทือนสู่หน้าซอและกระจับปี่

1.3 ทวนซอด้าง

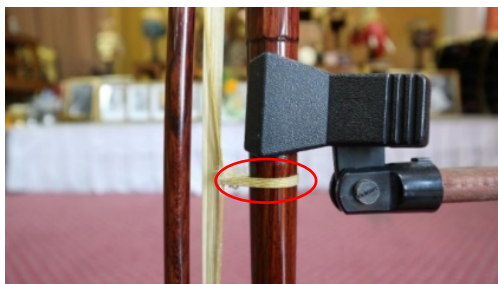

ภาพที่ 2.10 ทวนซอด้าง

ที่มา : นันทิณีย์ เวียงหงษ์ (2561)

ทวนซอด้าง หรือคันทวนซอด้าง ทำจากไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น ชิงชัน พะยูง ประดู่ มะเกลือ เป็นต้น หรือแม้กระทั่งงาช้าง เป็นบริเวณที่ผู้บรรเลงใช้นิ้วกดสาย

1.4 รัตอกซอด้าง

ภาพที่ 2.11 รัตอกซอด้าง

ที่มา : นันทิณีย์ เวียงหงษ์ (2561)

รัตอกของซอด้าง คือบ่วงเชือกทำหน้าที่ผูกเรียงสายซอทั้งสองสายไว้ด้วยกันบริเวณ

ทวนซอ

1.5 สายซอด้วง

ภาพที่ 2.12 สายซอด้วง

ที่มา : นันทิณี เวียงหงษ์ (2561)

สายของซอด้วง สายทุ้มเทียบเสียงใกล้เคียงกับเสียงซอล สายเอกเทียบเสียงใกล้เคียงกับเสียงเร สายทุ้มมีขนาดใหญ่กว่าสายเอก ทำจากไหม ปัจจุบันอาจใช้สายเอ็นหรือสายโลหะแทนเพื่อความทนทานและให้คุณภาพที่ชัดเจนขึ้น

1.6 ลูกบิด

ภาพที่ 2.13 ลูกบิด

ที่มา : นันทิณี เวียงหงษ์ (2561)

ลูกบิดของซอด้วงนั้น มีลักษณะกึ่งกลม ตรงปลายเป็นหัวเม็ดทรงมันต์

1.7 ทวนบนซอด้วง

ภาพที่ 2.14 ทวนบนซอด้วง
ที่มา : นันธิณี เวียงหงษ์ (2561)

ทวนบนของซอด้วง คือตอนปลายด้านบนของทวนซอ เป็นที่แขวงลูกบิด

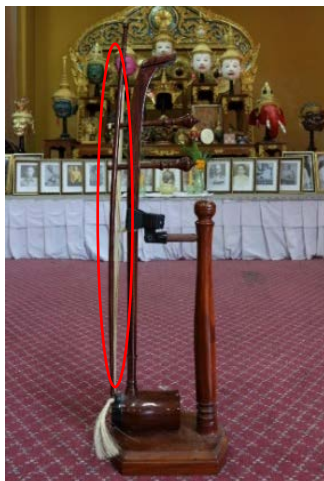
1.8 โขนซอด้วง

ภาพที่ 2.15 โขนซอด้วง
ที่มา : นันธิณี เวียงหงษ์ (2561)

โขนของซอด้วง จะต้องกลึงเป็นสี่เหลี่ยมคล้ายโขนเรือ

1.9 คันทัก

ภาพที่ 2.16 คันทัก

ที่มา : นันทิณี เวียงหงษ์ (2561)

คันทักของซอด้วง ทำจากไม้เนื้อแข็งชนิดเดียวกับที่ทำทวนซอ หรืออาจใช้เหลาถึง เป็นรูปโค้งปลายทั้งสองด้านตรึงยึดกับหางม้าหรือเอ็นขนาดเล็กประมาณ 250 เส้น ให้มีความตึงพอประมาณ จัดแทรกให้อยู่ระหว่างสายเอกและสายทุ้ม

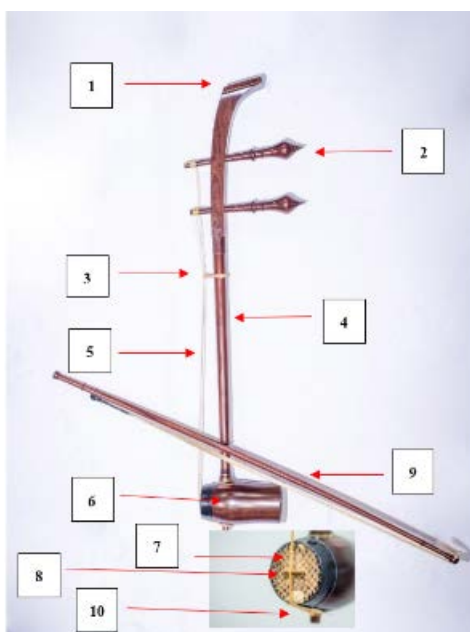
เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2542 : 39) ได้อธิบายเรื่อง ลักษณะทางกายภาพของซอด้วงไว้ว่า ซอด้วงเป็นซอที่มี 2 สาย ขนาดความสูงของซอด้วงวัดตั้งแต่ส่วนล่างสุดถึงสูงสุดมีความยาวประมาณ 68 เซนติเมตร ส่วนที่เป็นคันทักจะประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนบนสุดเรียกว่า “โชน” ซึ่งมีความยาวประมาณ 28 เซนติเมตร มีลักษณะด้านบนเป็นสี่เหลี่ยมค่อนข้างงอนไปทางด้านหลัง ด้านล่าง ค่อย ๆ เรียวเล็กลงมาตามลำดับ ในส่วนของโชนจะประกอบด้วยลูกบิด 2 อัน ลูกบิดด้านบนใช้สำหรับผูกสายทุ้มและลูกบิดที่อยู่ข้างล่างถัดลงมาใช้สำหรับผูกสายเอก โดยเจาะรู 2 รู เพื่อที่จะได้สอดลูกบิดทั้งสอง และสามารถเร่งเสียงสูง - ต่ำตามความต้องการ สำหรับส่วนที่เหลือของคันทัก ซึ่งมีความยาวประมาณ 40 เซนติเมตร จะอยู่ต่อจากส่วนล่างของโชน ในส่วนนี้จะมีลักษณะกลมและค่อยเล็กเรียวลงมาตามลำดับ โดยส่วนปลายด้านล่างจะสอดใส่ไปในกระบอกซอ

กระบอกซอด้วงจะมีความยาวประมาณ 13 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางโดยเฉลี่ยประมาณ 5 เซนติเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดประมาณ 7 เซนติเมตร สำหรับด้านหน้าของกระบอกซอจะขึ้นหน้าหรือปิดโดยหนังงูเหลือม ที่หน้าซอจะมี “หย่อง” ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่มีความยาวประมาณ 1 เซนติเมตร

คันทักจะประกอบไปด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ ตัวคันทักและหางม้า ตัวคันทักนั้นจะทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ไม้ที่ใช้ทำคันทักต้องเป็นไม้ชนิดเดียวกับที่ใช้ทำคันทักและกระบอกซอ สำหรับหางม้านั้น

นิยมใช้หางม้าสีขาว โดยจะผูกติดกับตัวคันทักให้ตึง ในปัจจุบันนี้ได้มีการนำเอาไนลอนมาใช้แทนขนหางม้า เพราะขนหางม้ามี่ราคาแพงและหายากกว่าสมัยก่อนแต่ สายไนลอนยังมีจุดอ่อนตรงที่ไม่มีปมเล็ก ๆ เหมือนกับขนหางม้า จึงทำให้ขาดการฝืด ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการผลิตเสียง แต่สามารถแก้ไขโดยการหมั่นใช้น้ำมันที่สายไนลอน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มความฝืดให้กับสาย

อรอุมา เวชกร และจตุพร สีม่วง (2564 : 33 - 34, 39) ได้อธิบายเรื่อง ลักษณะทางกายภาพของซอด้วง ว่า จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของซอด้วง เครื่องดนตรีทำจากวัสดุในท้องถิ่น รูปทรงส่วนประกอบบางส่วนที่มีความคล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมไทยที่แสดงถึงความอ่อนช้อย ซอด้วงมีส่วนประกอบทั้งสิ้น 10 ส่วน ได้แก่ หัวโชน ลูกบิด รัดอก คันทวน สายซอ กระจับปี่ ขอบซอ หน้าซอ ห้อยซอ คันทัก และแผ่นรองสาย

ภาพที่ 2.17 ลักษณะทางกายภาพของซอด้วง
ที่มา : อรอุมา เวชกร และจตุพร สีม่วง (2564)

ซอด้วง สายซอที่ทำจากไหมมีขนาดเล็ก จึงทำให้ซอด้วงมีเสียงนุ่มแหลม รัดอกมีช่วงห่างแคบจึงใช้น้ำหนักในการกดนิ้วในตำแหน่งปลายนิ้วมือด้วยมือซ้ายน้ำหนักพอประมาณ และความตึงของหางม้าไม่หย่อนเกินไป จึงสามารถควบคุมได้ด้วยนิ้วโป้งและนิ้วนางด้วยกำลังพอประมาณ

2. ลักษณะการบรรเลงซอด้วง

คณะอนุกรรมการโครงการส่งเสริมการดนตรีไทย สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2538 : 150 - 154) ได้เขียนเรื่อง ลักษณะการบรรเลงซอด้วง ในหนังสือเกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย ดังนี้

1. การสำรวจความพร้อมและปรับเครื่องดนตรี ก่อนบรรเลง

การทดสอบและปรับเสียง ตั้งเสียงสายเปล่าได้ตรงเสียง หากสีสายเปล่าแล้วมีเสียง ออก - เข้าไม่เท่ากัน แก้ไขได้โดย ตรวจรัดอก วัสดุที่ทำรัดอกคือสายไหมสายเอกซอด้วง ความหนาของรัดอกพัน 4 รอบ ระยะห่างของรัดอกระหว่างคันทวนซอกกับสาย ประมาณ 2.5 ซม. ตรวจมุมหักเหของสายที่ใส่ไว้ปลายลูกบิดผ่านลงมาถึงรัดอก ทั้งนี้สายที่ผ่านรัดอกต้องอยู่ชิดกัน หากเสียงยังไม่ปกติ ตรวจสอบที่หย่อง คุณภาพของหย่อง ขนาดของหย่อง และตำแหน่งของหย่อง

2. ทำนั่ง นิ่งพับเพียบ ลำตัวตรง ไม่ก้มหรือเงยหน้า

3. ทำจับ แบ่งออกเป็นมือซ้ายและมือขวา

3.1 มือซ้าย จับคันทวนซอ ฝ่ามือหันเข้าหาลำตัว ไม่หักหรืองอข้อมือ มืออยู่ใต้รัดอก ต่ำกว่ารัดอกประมาณ 2.5 ซม. คันทวนอยู่ชิดง่ามนิ้วระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ นิ้วหัวแม่มืออยู่ในท่าประคองคันทวน นิ้วทั้งสี่เรียงอยู่บนสาย กระบอกซอวางอยู่ประมาณกึ่งกลางของหน้าขาซ้าย คันทวนอยู่ในแนวตั้ง

3.2 แขนซ้าย อยู่ในท่างอข้อศอกห่างจากลำตัวพอสมควร

3.3 มือขวา หายมือจับคันทวนแบบสามหยิบ ให้คันทวนชิดกับพื้น วิธีจับแบบสามหยิบ คือ มือขวาจับคันทวนห่างจากหมุดตรึงหางม้าประมาณหนึ่งฝ่ามือ โดยใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลางจับก้านคันทวน และให้นิ้วหัวแม่มือวางอยู่บนคันทวนนิ้วชี้และนิ้วกลางรองรับอยู่ด้านล่าง ส่วนนิ้วนางสอดเข้าไปในระหว่างก้านคันทวนกับหางม้า นิ้วก้อยอยู่นอกหางม้าโดยเรียงลำดับกันให้สวยงาม

3.4 แขนขวา ไม่หนีบหรือกางข้อศอกจนเกินงาม

4. วิธีการบรรเลง วิธีสีซอด้วงมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

4.1 การใช้คันทวน ใช้แขนและมือขวาบังคับชัก แบบครึ่งซอกครึ่งแขนให้ออก - เข้าในแนวขนานกับพื้นราบ ด้วยการตึงหัวไหล่ไว้แต่ไม่ใช่เกร็ง สีให้มีเสียงดังสม่ำเสมอ ต้องสามารถสีคันทวนต่อไปนี้ 1) สีคันทวน ออก - เข้า หมายถึงการสีคันทวนออกหนึ่งเสียง เข้าหนึ่งเสียง 2) การสีแบบลักคันทวน หมายถึง การสีคันทวนออกหรือเข้าตั้งแต่ 2 เสียงขึ้นไป ในคันทวนใดคันทวนหนึ่ง เพื่อปรับเป็นคันทวนเข้าให้ลงจังหวะฉับ เมื่อจบวรรค ประโยคตอน ต้องให้คันทวนเข้า

4.2 การใช้นิ้ว มือซ้ายทำให้เกิดเสียงดังโดยใช้ห้องปลายนิ้วของนิ้วชี้ กลาง นาง หรือก้อยของมือซ้ายกดลงบนสายให้ถูกต้องตามระดับเสียงต่าง ๆ โไล่เสียงตามที่ต้องการด้วยการกดสายทีละนิ้ว

4.3 ลักษณะการสีซอด้วง มีวิธีการปฏิบัติได้ ดังต่อไปนี้

4.3.1 การสีสายเปล่า สีสายเปล่าแต่ละสายได้เสียงชัดเจนและดังสม่ำเสมอ และไม่เกิดเสียงที่เรียกว่า “สะดุด” โดยสีออก ให้มีความยาว 1 ฉิ่ง 1 ฉับ และ สีเข้าให้มีความยาว 1 ฉิ่ง 2 ฉับ ในอัตราจังหวะสองชั้น สีสายเปล่าในลักษณะเปลี่ยนสาย คือสีคั่นชักออกด้วยสายทุ้ม และสีคั่นชักเข้าด้วยสายเอกได้เสียงดังชัดเจน สม่ำเสมอ และไม่สะดุด

4.3.2 การสีไล่เสียง สีไล่เสียงด้วยการกดสายทีละนิ้ว ยกเว้นนิ้วก้อย โดยการสีคั่นชักออกเข้า เต็มคั่นชัก นิ้วละหนึ่งคั่นชัก จากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง และจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ในหนึ่งเสียงให้ดังสม่ำเสมอและไม่สะดุด ความยาวของแต่ละเสียงยาวต้องเท่ากัน ในอัตราจังหวะช้า ปานกลาง และเร็ว สีไล่เสียงโดยใช้นิ้วก้อยร่วมด้วยได้ 9 เสียง โดยการใช้วิธีการสีไล่เสียงด้วยการกดสายทีละนิ้วทุกประการ และเพิ่มนิ้วก้อยเข้าไปอีก 1 นิ้วที่สายเอก แต่ละเสียงมีความยาวเท่ากัน สม่ำเสมอ และไม่สะดุด ในอัตราจังหวะช้า ปานกลาง และเร็ว

4.3.3 การใช้คั่นชักสีเข้าสีออก 2 ถึง 4 เสียง โดยการสีออกเข้า 2 ถึง 4 จังหวะ ในอัตราจังหวะฉิ่ง ฉับ 2 ชั้น ให้ได้เสียง 2 ถึง 4 เสียง

4.3.4 สีเก็บ โดยการสีดำเนินทำนองด้วยถี่ ๆ กว่าเนื้อเพลง ถ้าเขียนเป็นโน้ตไทย 1 ห้อง จะมีโน้ต 4 ตัว

4.3.5 นิ้วประ โดยการสีสายเปล่า แล้วใช้บริเวณข้อนิ้วมือเหนือโคนนิ้วกลาง ตะตะและยก สลับกันถี่ ๆ ร่วมกับสีสายเปล่าในอัตราความเร็วพอประมาณ จะเกิดเป็นเสียงสูงต่ำ สลับกันไปภายในหนึ่งคั่นชักออกหรือคั่นชักเข้า

4.3.6 สะบัด 2 ลักษณะ 1.สะบัดนิ้ว โดยการสีคั่นชักออกหรือคั่นชักเข้า 1 ครั้ง และใช้นิ้วของมือซ้ายตะตะและสะบัดลงบนสายซอให้ได้ 3 พยางค์ โดยใช้ความเร็วพอประมาณ 2. สะบัดคั่นชัก โดยการใช้คั่นชัก “เข้า - ออก - เข้า” ให้เกิดเป็น 3 หน่วยเสียงติดต่อกันอย่างรวดเร็ว เพื่อทดแทนตำแหน่งเสียง 1 พยางค์

4.3.7 พรมนิ้ว โดยการใช้ห้องปลายนิ้วตะตะเร็ว ๆ ให้เกิดเป็นเสียงเดิมถี่ ๆ ซึ่งละเอียดกว่าประ แบ่งออกเป็น 1. พรมนิ้วเปิด คือการสีด้วยวิธีพรมนิ้ว ณ เสียงใดเสียงหนึ่ง โดยการให้กระบวนการพรมนิ้วจบลงด้วยการยกนิ้วขึ้นโดย การสีคั่นชักออกหรือคั่นชักเข้า 1 ครั้งและใช้นิ้วใดนิ้วหนึ่งกดยึนเสียงไว้แล้วตามด้วยการกดนิ้วต่อไปด้วยวิธีพรมนิ้ว เสียงเด่นที่เกิดขึ้นจะเป็นเสียงจากนิ้วที่กดยึนเสียง 2.พรมนิ้วเปิด คือการสีด้วยวิธีพรมนิ้วเสียงใดเสียงหนึ่งโดยให้กระบวนการพรมนิ้วจบลงด้วยการกดนิ้วไว้ที่สายซอโดยการสีคั่นชักออกเลยคั่นชักเข้าหนึ่งครั้งและใช้นิ้วใดนิ้วหนึ่งกดยึนเสียงไว้

แล้วตามด้วยการกดนิ้วด้วยวิธีพรมนิ้วแตะยกโดยไม่เปิดนิ้วสูง เสียงเด่นที่เกิดขึ้นแต่เป็นเสียงจากนิ้วที่ยื่นเสียง 3. พรมนิ้วจาก โดยการใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางเรียงชิดติดกันกระทบลงไปบนสายพร้อมกัน โดยเร็วสองโดยการใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางเรียงชิดติดกันกระทบลงไปบนสายพร้อมกันโดยเร็ว 2 - 3 ครั้ง โดยนิ้วชี้อยู่ที่ตำแหน่งปกติและเปิดไปสี่สายเปล่า เสียงเด่นที่สุดคือเสียงของสายเปล่า เป็นเพราะการจับเสียงจากนิ้วกลางที่จิงใจกดผิดตำแหน่ง

4.3.8 ครั้นนิ้ว โดยการใช้นิ้วชี้กดขึ้นเสียงตามด้วยนิ้วกลางและใช้นิ้วกลางเลื่อนขึ้นลงให้เกิดครึ่งเสียง ในขณะที่ทำครึ่งเสียงอยู่ต้องพรมปิดไปด้วย

4.3.9 สีให้เสียงเบาลงหรือดิ่งขึ้น โดยการสีขอในวรรคตอนหรือประโยคที่ต้องการให้มีความดังของเสียงขอเบาลงกว่าปกติ หรือดิ่งกว่ามากกว่าปกติ

4.3.10 สะอึก โดยการสีคั่นชักออกหรือเข้าให้เสียงขาดเป็นตอน ๆ เริ่มจากช้า ๆ และเร็วขึ้นตามลำดับ จนหมดคั่นชัก

4.3.11 ควง โดยการใช้ให้เกิดเสียงขึ้นเป็นเสียงเดียวกันด้วยวิธีใช้นิ้วต่างกัน เช่นวิธีใช้นิ้วที่ 4 ของสายทุ้มให้ได้ระดับเสียงเดียวกัน และดิ่งเท่ากับสายเปล่าของสายเอก

4.3.12 นิ้วแอ้ วิธีการบรรเลงประเภทนี้ใช้น้อยในซอด้วงและซออู้ เพราะเป็นการบรรเลงคลอ การขับร้อง วิธีการโดยใช้นิ้วชี้แตะตรงตำแหน่งรัดอก และเลื่อนนิ้วลงมายังตำแหน่งของเสียงที่หนึ่งพร้อมกับเริ่มต้นสีด้วยคั่นชักออก และจบด้วยคั่นชักเข้า

4.3.13 ขยี้โดยการใช้นิ้ว การสีเก็บเพิ่มขึ้นอีก 1 เท่าตัว (ในช่วงจังหวะเดียว) โดยใช้คั่นชักออกหรือเข้าเพียง 1 ครั้ง (1 ห้องโน้ตไทย จะมีโน้ต 8 ตัว)

4.3.15 สีแผ่ว โดยการสีขอในวรรคตอนหรือประโยคที่ต้องการให้มีความดังของเสียงขอเบาลงกว่าปกติ

4.3.16 สีดั่ง โดยการสีขอในวรรคตอนหรือประโยคที่ต้องการให้มีความดังขึ้นกว่าปกติ

4.3.17 รูดนิ้ว โดยการใช้นิ้วเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นจากปกติอีกหนึ่งช่วงเสียงหรือมากกว่า

4.3.18 การเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นเป็นคู่ 5 โดยการใช้นิ้วชี้กดลงในตำแหน่งของนิ้วก้อย และไล่เรียงเสียงต่อไปอีก 3 เสียงทั้งสายเอกและสายทุ้ม

4.3.19 สีรัว โดยการใช้ส่วนปลายของคั่นชักสีออกสีเข้าสลับกันถี่ ๆ และเร็วที่สุด

5. ความแม่นยำของทำนองหลัก ความแม่นยำของทำนองหลัก หมายถึง ถูกต้องตามทำนองเพลงของผู้ประพันธ์

6. ความแม่นยำตามทางบรรเลงของซอด้วง พร้อมทั้งแนวการดำเนินทำนองและ จังหวะ

6.1 ความแม่นยำตามทางบรรเลงของซอด้วง เป็นการประเมินความสามารถ ในการบรรเลงซอด้วง ทางเพลงเหล่านี้ได้ประดิษฐ์ขึ้นมาจากทำนองหลักของผู้ประพันธ์ ให้เหมาะสม กับลักษณะและบทบาทของแต่ละเครื่องมือ ซึ่งจะผสมผสานกลวิธี การบรรเลงต่าง ๆ ให้เหมาะสมใน การบรรเลงเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพระดับปริญญาตรีและวิชาชีพนครไทยแต่ละชั้น อันอาจเป็นทางเพลงที่ ผู้ใหญ่ทางดนตรีไทยได้ประดิษฐ์ขึ้นเป็นที่นิยมถ่ายทอดทางกันมา หรือเป็นทางที่ครูดนตรีไทยผู้สอนได้ ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติได้

6.2 ความแม่นยำในแนวทำนอง หมายถึง บรรเลงได้ถูกต้องตามความซ้ำเร็ว ของทำนองเพลง

6.3 ความแม่นยำของจังหวะ หมายถึง บรรเลงได้ถูกต้องตามจังหวะสามัญ

7. คุณภาพเสียงและรสมือ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

7.1 คุณภาพเสียง สีได้เสียงดังพอดี หนักแน่นชัดเจน ไม่เพี้ยน

7.2 รสมือ มีความสามารถในการปฏิบัติ เพื่อบังคับให้เกิดเสียงซึ่งฟังแล้ว ก่อให้เกิดความไพเราะและเกิดความพอใจ ทั้งฝ่ายผู้ฟังและผู้บรรเลง

8. การแปรทำนอง หมายถึง ความสามารถในการประดิษฐ์ทำนองเพลงโดยยึด ทำนองหลักเป็นแนวทางให้เกิดเป็นท่วงทำนองซึ่งเป็นทางของซอด้วงขึ้นได้หลายทาง (ยกเว้นเพลง บังคับทาง)

การประเมินการแปรทำนองแบ่งออกเป็น

8.1 สำหรับทางบรรเลงทั่วไป

8.2 สำหรับเพลงทางเดี่ยวซอด้วง

9. ความสามารถและสุนทรีย์ หมายถึง ความสามารถของผู้บรรเลง ประกอบด้วย การแม่นยำ แม่นเสียง แม่นจังหวะ แม่นทาง สามารถประดิษฐ์เป็นทำนองด้วยกลวิธีต่าง ๆ ของซอด้วง โดยเฉพาะให้มีความหนักเบา ซ้ำ เร็ว เข้ากับจังหวะได้อย่างถูกต้องสามารถใส่อารมณ์เหมาะสมกับ บทเพลงและตามหลักวิชาการทั้งเพลงบรรเลงทางหมู่และทางเดี่ยวจนเกิดเป็นความงามและ ความพึงพอใจ ทั้งฝ่ายผู้ฟังและผู้บรรเลง

10. การดูแลรักษาซอด้วงหลังการบรรเลง ลดสายพอประมาณ ล้มและเลื่อนหย่อง ขึ้นไปขอบบนของซอโดยระวังไม่ให้หย่องหลุดหาย ทำความสะอาดคันทันชัก กระจบออกซอ คันทวน และ สาย เก็บคันทันชักเข้าที่ให้ส่วนที่มีมือจับด้านขวามือขึ้นไปคล้องกับลูกบิด แล้วจัดระดับคันทันชักกับตัวซอให้ เข้าที่ นำเก็บเข้าถุงผ้าหรือกล่องซอที่เตรียมไว้ นำเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

ไพศาล อินทวงศ์, ดิษย์ โพธิ์อารมย์, อาคม หมอนลี, มณฑล แจ่มปฐม และคณิต สุขทรัพย์ (2543 : 141 - 142) ได้อธิบายวิธีการบรรเลงซอด้วง ไว้ว่า วิธีการนั่งสีซอ ปกติเราจะนั่งพับเพียบบนพื้นเรียบ ๆ จับคันชักซอด้วยมือซ้ายให้ได้กึ่งกลางต่ำกว่ารัดอกลงมานิดหน่อย จับซอในลักษณะโอนคันซอออกไปจากตัวเล็กน้อย ให้คันชักซออยู่ระหว่างอุ้งมือ กระทบซอวางไว้บนขาให้ตัวกระทบอยู่ในตำแหน่งข้อพับติดกับลำตัว มือขวาจับคันสีด้วยการแบ่งคันสีออกเป็น 5 ส่วน แล้วจึงจับส่วนที่ 3 ข้างท้าย ให้คันสีพาดไปบนมือ โดยใช้นิ้วชี้ นิ้วกลาง เป็นส่วนรับคันซอ และใช้นิ้วหัวแม่มือกดกระชับไว้ ส่วนนิ้วนาง และนิ้วก้อยนั้น งอไว้ส่วนในซึ่งจะใช้ประโยชน์ในการดันคันสีออกหาสายเอกและดึงเข้าเมื่อต้องการสีสายทุ้ม

การนั่งสีซอนี้หากเราจะนั่งสลับเก้าอี้จะมีลักษณะไปอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเราจะวางกระทบซอไว้ตรงระหว่างข้อพับของขากับลำตัว นับว่าใช้ได้

การขึ้นเสียง ปกติเราจะใช้ขลุ่ยเพียงออเป่าเสียง ซอล โดยปิดมือบน และนิ้วค้ำเป่าลมกลาง ๆ จะได้เสียงที่ต้องการเป็นเสียงซอล เราจะขึ้นสายทุ้มของซอด้วงให้ตรงกับเสียงซอลนี้เมื่อเราได้เสียงซอลเป็นสายทุ้มแล้ว ต่อไปจะเป็นเสียงสายเอก เราใช้ขลุ่ยเป่าเสียง เร โดยปิดนิ้วต่อไปอีก 3 นิ้ว เป่าด้วยลมแรงจะได้เสียง เร เราจะขึ้นสายเอกของซอให้ตรงกับเสียงนั้น

การสีซอ เราจะเริ่มต้นจากการวางคันสีให้ชิดด้านในอยู่ในลักษณะเตรียมชักออก แล้วจึง ค่อย ๆ ลากคันสีออกให้เกิดเสียงซอล เมื่อลากคันสีออกมาจนสุดแล้ว เปลี่ยนเป็นสีเข้าในสายเดียวกัน (ทำดังนี้เรื่อยไปจนคล่อง) พอคล่องตัวดีแล้วเราจะเปลี่ยนเป็น เร ด้วยการใช้นิ้วนางกับนิ้วก้อยมือขวาดันคันสีออกไปเล็กน้อย แล้วทำอย่างสายทุ้มที่กล่าวมาแล้ว (จนคล่อง)

การสีขึ้นต่อไปเราจะสลับกันสีให้บังเกิดเสียงดังนี้

(ออก)	(เข้า)	(ออก)	(เข้า)
ซอล	เร	ซอล	เร

ทำดังนี้เรื่อยไปจนกว่าจะชำนาญ

ในการสีซอนั้นบางครั้งมันจะไม่ดังอย่างที่เรต้องการ มันจะดังออด ๆ แอด ๆ นั่นเป็นเพราะการวางซอของเราไม่ตรง ถ้าวางซอให้ตรงจะสีดังอย่างที่เรต้องการ การวางซอให้ตรงเราต้องใช้มือซ้ายที่จับคันชักซอบิดให้ตรง อย่าให้ซอของเราบิดไปมาได้ ซ้อมือที่จับซอทดลองไปให้พอดีอย่าให้ซอมีองอ ยึดคอกพอสมควร ข้อคอกไม่ตั้งจนเกินไป หมายความว่า การจับซอของเราควรจะเป็นไปด้วยกิรียาปล่อยตามสบาย ไม่เกร็ง จับพออยู่เท่านั้น มือที่คิบซอควรออกกำลังนิดหน่อยอย่าปล่อยให้ซอพลิกไปมาได้ ทั้งนี้ต้องลองใช้ความพยายามทำดู ท่านจะสีซอได้

จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (2544 : 22 - 26) ได้อธิบายถึง การฝึกหัดสีซอด้วง ดังนี้

1. ทำนั่ง

นั่งพับเพียบธรรมดา กับพื้น การนั่งให้เก็บปลายเท้าไปทางซ้ายหรือขวาของลำตัว ตามความถนัด

2. การจับซอ

สำหรับผู้บรรเลงซอ มือซ้ายจับซอให้ทวนซอตั้งตรงโดยให้ส่วนกระบอกซออยู่ที่ตรงต้นขาซ้ายตรงกลางระหว่างลำตัวและเข่า หรือค่อนไปทางหัวเข่าเล็กน้อย การวางกระบอกซอชิดลำตัวมากเกินไป ดูไม่งาม ทำให้ทวนซอด้านบนเอียงออกจากลำตัวมากเกินไป ควรใช้ผ้าที่มีความยืดหยุ่นวางรองกระบอกเพื่อมิให้ซอเคลื่อนที่ได้สะดวกในการบรรเลงและเป็นการป้องกันมิให้ฝุ่นยางสนเปื้อนเปราะเครื่องแต่งกาย มือซ้ายที่จับซอควรยกพองาม มิใช่แนบลำตัวหรือยกสูงจนเกือบจะตั้งได้ฉาก ลำตัวตรง มือซ้ายที่จับซอต้องทำหน้าที่ให้ดีและพร้อมเพียงทั้งสองประการ

3. การจับคันชัก

การจับคันชักขอให้ใช้มือขวาจับคันชักนั้นให้จับห่างจากหมุดหางม้าประมาณ 10 นิ้ว อย่าจับสุดคันชักเพราะจะบังคับคันชักซอได้ไม่เต็มที่ และแลดูไม่สวยงามด้วย

ให้ใช้หัวแม่มือกับนิ้วชี้บีบกำคันชักไว้ โดยหัวแม่มืออยู่ข้างบนและนิ้วชี้อยู่ข้างล่างให้บีบหนักพอประมาณเพื่อเสียงซอจะได้หนักแน่น ส่วนนิ้วกลางให้สอดเข้าไปประหว่งคันชักกับหางม้า ส่วนนิ้วกลางกับนิ้วก้อยให้อยู่นอกหางม้า การจับคันชักให้พอดีไม่ยกคันชักให้สูงเกินไปจนคันชักทแยงดูไม่งามหรือลอย ต้องวางคันชักไว้บนกระบอก ใช้น้ำหนักมือให้พอดีอย่าให้หนักหรือกระด้างเกินไป

4. การใช้คันชัก

การใช้คันชักควรจะมีนิมนวล เริ่มด้วยคันชักออกที่เรียกว่าคันชักเกิด (เริ่มจากทางซ้ายมาทางขวา) และจบด้วยคันชักเข้าที่เรียกว่าคันชักดับ (เริ่มจากทางขวามาทางซ้าย) ซึ่งจะต้องเป็นเช่นนี้ไปโดยตลอดทั้งเพลงเป็นการฝึกซอเบื้องต้น ในบางกรณีอาจเป็นคันชักละสองเสียง แต่ต้องเป็นส่วนน้อยและจะต้องจบประโยคหรือจบตอนของเพลงด้วยคันชักเข้าเสมอไป นอกจากนี้เวลาสี่สายเอกไม่ควรให้คันชักถูกหรือครูดไปกับสายทุ้ม หรือสี่สายทุ้มแล้วคันชักครูดไปกับสายเอก ทำให้เสียงซอไม่แจ่มใส

5. การฝึกไล่เสียง

5.1 สี่สายเปล่า ควรสี่ทีละสาย เริ่มต้นสี่สายเอกก่อน สี่เข้า สี่ออก ดึงคันชักยาว ๆ เกือบสุดปลายอย่างช้า ๆ หลาย ๆ เทียวจนเสียงชัดสม่ำเสมอ แล้วต่อไปฝึกสายทุ้ม ปฏิบัติเช่นเดียวกับสายเอก

5.2 ไล่เสียง (กตนิ่วลงบนสาย) เมื่อสี่สายซอสายเปล่าจนเกิดความชำนาญเสียงชัดเจบดีแล้ว ใช้นิ้วกดลงบนสาย ฝึกสายเอกก่อนโดยไล่เสียงต่ำไปหาสูง และไล่เสียงสูงไปหาเสียงต่ำ สลับไปมาจนเสียงชัดเจบดีถูกต้อง หลังจากนั้นฝึกสายทุ้ม ปฏิบัติเช่นเดียวกัน

สัญลักษณ์การใช้เสียง ◦ บนเสียงสูง
 สัญลักษณ์การใช้เสียง ∪ ออก
 ∩ เข้า

สายเอก	---	ร	---	ม	---	พ	---	ช	---	ล	---	ล	---	ช	---	พ	---	ม	---	ร
สายทุ้ม	---	ช	---	ล	---	ท	---	ด	---	ร	---	ร	---	ด	---	ท	---	ล	---	ช

ภาพที่ 2.18 การฝึกไล่เสียง

ที่มา จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (2544)

6. การฝึกวิธีสี่

6.1 การใช้คันทักหนึ่ง หมายถึง การใช้คันทักหนึ่งได้หนึ่งตัวโน้ต คือ สืออกหนึ่งตัวโน้ต สีเข้าหนึ่งตัวโน้ต หรือเรียกว่าเป็นการสีทางเก็บ การใช้คันทักของซอด้วงมักเริ่มต้นด้วยการใช้คันทักออกก่อนและจบด้วยคันทักเข้าเสมอ

ตัวอย่าง

ซุ่มซุ่ม	ซุ่มซุ่ม	ดลดล	ดลดล	ซุ่มซุ่ม	มรดล	ซลดล	ดทลช
ดลดล	ดลซุ่ม	ซดรัม	รัมซูลิ	ดลดล	ดลซุ่ม	รัมซูลิ	ซุ่มซุ่ม

ภาพที่ 2.19 การใช้คันทักหนึ่ง

ที่มา จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (2544)

6.2 การใช้คันทักสอง หมายถึง การใช้คันทักเข้าหรือออกได้สองตัวโน้ต

ตัวอย่าง

ซุ่มซุ่ม	ซูลิซุ่ม	ดลดล	ดลดล		
-ดรัม	-ซูลิ	--ดริ	ดลดล	ซูลิ	ซุ่ม-ซ

ภาพที่ 2.20 การใช้คันทักสอง

ที่มา จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (2544)

6.3 การใช้คันทักแบบลูกสะบัด หมายถึง การใช้คันทักเข้าหรือออกครั้งหนึ่ง โดยลงนิ้วลงบนสายซอ 3 นิ้ว อย่างรวดเร็ว

ตัวอย่าง

ทลช ล ช	ทลช ชลท
---------	---------

ภาพที่ 2.21 การใช้คันทักแบบลูกสะบัด
ที่มา จรินทร์ เทพสงเคราะห์ (2544)

การฝึกสีซอดังกล่าวมานี้ เป็นวิธีฝึกในขั้นต้น โดยเฉพาะในหัวข้อที่ 1 เป็นการฝึกขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้ฝึกหัดเริ่มแรกต้องฝึกขั้นนี้จนเกิดความชำนาญ มีเสียงที่ชัดเจนและไม่เพี้ยนขั้นต่อไปฝึกลำดับ 2 และ 3 ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะที่ยากขึ้น

อรอุมา เวชกร และจตุพร สีม่วง (2564 : 34, 39) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติซอดัง พบว่าการปฏิบัติทั้งสิ้น 3 วิธี คือ 1. ทำนอง ผู้บรรเลงนั่งพับเพียบราบกับพื้นตามขนบธรรมเนียมไทย วางขอไว้บนหน้าขา ใช้มือซ้ายประคองคันทวนและมือขวาประคองคันทัก 2. การจับคันทวน ฝ่ามือซ้ายหันเข้าหาลำตัว มืออยู่ใต้รัดอกคันทวนอยู่ชิดง่ามนิ้วระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ นิ้วหัวแม่มืออยู่ในท่าประคองคันทวน นิ้วทั้งสี่เรียงอยู่บนสาย ใช้ปลายนิ้วในการกดสาย 3. การจับคันทัก หงายมือจับคันทักแบบสามหยิบ ให้คันทักขนานกับพื้น วิธีจับแบบสามหยิบ

กลวิธีการบรรเลงมือซ้ายซอดังมีทั้งสิ้น 3 กลวิธี ได้แก่ 1. กลวิธีการพรมเปิด 2. กลวิธีการพรมปิดและ และ 3. กลวิธีการสะบัดนิ้ว และกลวิธีการบรรเลงมือขวา พบว่ามีทั้งสิ้น 3 กลวิธี ได้แก่ 1. การใช้คันทักเดียว 2. การใช้คันทักสอง และ 3. การใช้คันทักสาม

ภูมิหลังและผลงานการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

1. ภูมิหลังด้านการบรรเลงซอด้วง

เอ้ระเหยล่อยชาย (2566 : ออนไลน์) ได้นำเทปการบรรเลงซอด้วงลงใน Youtube EP.1945 การประกวดซอด้วง ระดับประถมศึกษา ในการประกวดบรรเลงดนตรีไทย “ศรทอง” ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ.2533 เพลงแขกปัตตานี บรรเลงซอด้วงโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ภาพที่ 2.22 การบรรเลงซอด้วงเพลงแขกปัตตานี

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน พ.ศ.2533

ที่มา : เอ้ระเหยล่อยชาย (2566 : ออนไลน์)

เอ้ระเหยล่อยชาย (2566 : ออนไลน์) ได้นำเทปต้นฉบับจากมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ แปลงไฟล์โดยหอภาพยนตร์ลงใน Youtube EP.2542 เพลงเต่าเห่ บรรเลงซอด้วงโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน การประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทอง ปี พ.ศ.2535 ณ สนามเสือป่า การประกวดซอด้วง ระดับมัธยมศึกษา รอบชิงชนะเลิศ เพลงเต่าเห่ 2 ชั้น

ภาพที่ 2.23 การบรรเลงซอด้วงเพลงเต่าเห่

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน พ.ศ. 2535

ที่มา : เอ้ระเหยล่อยชาย (2566 : ออนไลน์)

เอ๊ะระเหยลยชขาย (2566 : ออนไลน์) ได้นำเทปต้นฉบับจากมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ แปลงไฟล์โดยหอภาพยนตร์ลงใน Youtube EP.2215 เพลงทองกวาว บรรเลงซอด้วงโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน การประกวดศรทอง ปี พ.ศ.2536 การประกวดบรรเลงดนตรีไทย “ศรทอง” ถ้วยพระราชทาน ครั้งที่ 1 วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2536 ณ สำนักงานใหญ่ ธนาคารทหารไทย จำกัด

ภาพที่ 2.24 การบรรเลงซอด้วงเพลงทองกวาว

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน พ.ศ. 2536

ที่มา : เอ๊ะระเหยลยชขาย (2566 : ออนไลน์)

2. ตำแหน่งทางด้านวิชาการและด้านบริหาร

ประชาสัมพันธ์คณะนาฏดุริยางค์ (2563 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า ด้วยภาควิชาดุริยางคศิลป์ มีอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 2 ท่าน คือนางสาวสุวรรณี ชูเสน ประธานหลักสูตรดุริยางคศิลป์ และ นายบุญเสก บรรจงจัด อาจารย์ประจำหลักสูตร สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนางานผ่านองค์ความรู้ที่สั่งสมความเชี่ยวชาญในวิชาชีพในฐานะอาจารย์ประจำหลักสูตร จนสามารถก้าวสู่ตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ได้สำเร็จสมความภาคภูมิใจ ทั้งนี้คณะศิลปนาฏดุริยางค์ขอร่วมแสดงความยินดีต่อบุคลากรทั้ง 2 ท่าน ที่สามารถสั่งสมองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ จนสามารถก้าวสู่ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในปีงบประมาณ 2563 ได้สำเร็จ

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2567 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า ตามคำสั่งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ 291/2567 แต่งตั้งรองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ ทั้งนี้ในนามคณะศิลปนาฏดุริยางค์ ขอแสดงความยินดีกับรองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ ทั้ง 3 ท่าน มีผลตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม 2571 ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ดำรงตำแหน่งรองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาเขตศาลายา

ภาพที่ 2.25 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ดำรงตำแหน่งรองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์
ที่มา : คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2567 : ออนไลน์)

3. กรรมการการประกวดดนตรีไทย

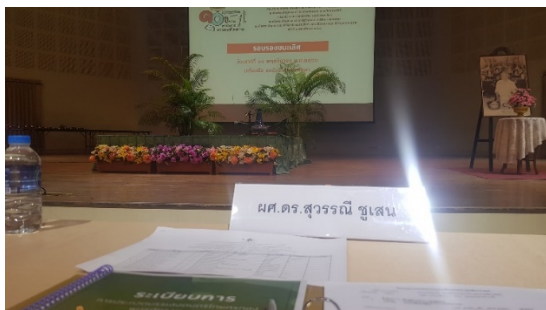
สุวรรณี ชูเสน (2566 : ออนไลน์) อธิบายว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยวซอด้วง เดี่ยวซออู้ และเดี่ยวซอสามสาย ในการประกวดดนตรีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 22 ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถ้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 2.26 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยวซอด้วง
เดี่ยวซออู้ และเดี่ยวซอสามสาย ในการประกวดดนตรีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 22
ที่มา : สุวรรณี ชูเสน (2566)

สุวรรณี ชูเสน (2566 : ออนไลน์) อธิบายว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการตัดสินการประกวดซอด้วง ระดับประถมศึกษาในการประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทอง ซึ่งด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ-

เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร-
สิริวิบูลยราชกุมาร ครั้งที่ 6 พุทธศักราช 2566 ณ หอแสดงดนตรี ชั้น 2 อาคารจุฬารามณ์พิศาลศิลป์
วันเสาร์ที่ 11 พฤศจิกายน 2566

ภาพที่ 2.27 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดขอด้วง
ระดับประถมศึกษาในการประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทอง
ที่มา : สุวรรณิ ชูเสน (2566)

สุวรรณิ ชูเสน (2567 : ออนไลน์) อธิบายว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการตัดสิน
การประกวดขอด้วงระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ในการประกวดดนตรีไทย
ซึ่งถ้ายพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ณ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาพที่ 2.28 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดขอด้วง
ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ในการประกวดดนตรีไทยซึ่งถ้ายพระราชทานสมเด็จพระ
กนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่มา : สุวรรณิ ชูเสน (2567)

สุวรรณิ ชูเสน (2567 : ออนไลน์) อธิบายว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการตัดสิน
การประกวดเดี่ยวขอด้วง เดี่ยวซอฮู้ เดี่ยวซอสามสาย วงเครื่องสาย และวงเครื่องสายประสมเป็พาทย์

ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการประกวดดนตรีไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 23 ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถ้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 2.29 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยวซอด้วง เดี่ยวซออู้ เดี่ยวซอสามสาย วงเครื่องสาย และวงเครื่องสายประสมเป็พาทย์ ระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในการประกวดดนตรีไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 23
ที่มา : สุวรรณี ชูเสน (2567)

สุวรรณี ชูเสน (2567 : ออนไลน์) อธิบายว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทย ในการแข่งขันนิทรรศการวิชาการ เอ ซี เอส พี Academic Show and Share 2024 “ACSP : Pathway to the Universe of Knowledge” ประจำปี การศึ กษา 2567 ณ โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ

ภาพที่ 2.30 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทย ในการแข่งขันนิทรรศการวิชาการ เอ ซี เอส พี Academic Show and Share 2024 “ACSP : Pathway to the Universe of Knowledge”
ที่มา : สุวรรณี ชูเสน (2567)

4. การปฏิบัติราชการ

สำนักข่าวซินหัว (2566 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เข้าร่วมเทศกาลต้นรัานานาชาติซินเจียงแห่งประเทศไทยครั้งที่ 6 ณ ศาลาหกลี้มแห่งหนึ่งของโรงละครศิลปะซินเจียง นครอูรูมชี ได้มีการรวมตัวกันของเหล่านักแสดงจากคณะศิลปะปิ่นมู่ซ่าหมู่แห่งโรงละครศิลปะซินเจียง และคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ของไทย ซึ่งอยู่ระหว่างเข้าร่วมเทศกาลต้นรัานานาชาติซินเจียงแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 6

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นหนึ่งในผู้ร่วมบรรเลงกลางศาลาตามจังหวะจากเครื่องดนตรีไทยอย่างกลองยาว ขลุ่ยไม้ และซอด้วง ที่ผสมผสานกับเครื่องดนตรีจีนอย่างกลองโสภาและเครื่องสายเร่หว่าผู้ของกลุ่มชาติพันธุ์อุยกูร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสนที่ มาเยือนซินเจียงครั้งแรกและร่วมทำการแสดง “โชน - รัมเกียร์ตี และระบำสี่ภาค” ในเทศกาลฯ กล่าวว่าตอนแรกที่ได้ยินเสียงของเครื่องสายเร่หว่าผู้จึงรู้สึกว่ค่อนข้างมีเอกลักษณ์ และพอเล่นคู่กับซอด้วงทำให้ประสานกันอย่างลงตัวสมบูรณ์แบบอนึ่ง การรวมตัวนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้วัฒนธรรมระหว่างเทศกาลฯ ซึ่งจัดขึ้นวันที่ 20 ก.ค. - 5 ส.ค. ที่มีบรรดาศิลปินหลายพันคนจากเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา เดินทางมาศิลปะการแสดงแขนงต่างๆ เช่น บัลเลต์ ละครรำพื้นบ้าน ละครเพลงและระบำและอื่นๆ

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ของสถาบันฯ ได้ทำการแสดง “โชน - รัมเกียร์ตี และระบำสี่ภาค” รวมถึงนาฏศิลป์ไทยอื่นๆ อาทิ การพ่อนรำล้านนา การรำเถิงหรือรำกลองยาว และการรำมโนราห์ เมื่อวันที่ 24 ก.ค.) ซึ่งได้รับเสียงปรบมือจากผู้ชมชาวจีน

จินตนา สายทองคำ คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ของสถาบันฯ กล่าวว่าเทศกาลฯ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนศิลปะแขนงต่างๆ และช่วยให้ผู้คนเข้าใจประเทศไทยอย่างลึกซึ้ง จึงหวังว่าการแลกเปลี่ยนทางศิลปะจะเกื้อหนุนมิตรภาพระหว่างสองประเทศยืนยาวยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2.31 เทศกาลเต้นรำนานาชาติจีนเจียงแห่งประเทศจีนครั้งที่ 6
ที่มา : สำนักข่าวซินหัว (2566 : ออนไลน์)

คณะนาฏดุริยางค์ (2567 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้รับสัมฤทธิ์บัตรโครงการพิเศษดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยเข้มข้น ครั้งที่ 17 ว่า โรงเรียนภาษาไทย วัดพุทธรังษี ประเทศออสเตรเลีย ได้มอบสัมฤทธิ์บัตรโครงการพิเศษดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยเข้มข้นครั้งที่ 17 ให้แก่ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในโอกาสนี้ ผศ.ดร. สุวรรณี ชูเสน และอาจารย์คัทรียา ประกอบผล ได้เดินทางไปทำการแสดงดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย รวมทั้งบริการวิชาการดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยให้กับนักเรียน เมื่อวันที่ 13 เม.ย. - 5 พ.ค. 2567 ที่ผ่านมา

ภาพที่ 2.32 โครงการพิเศษดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทยเข้มข้น ครั้งที่ 17
ที่มา : คณะนาฏดุริยางค์ (2567 : ออนไลน์)

สุวรรณณี ชูเสน (2567: ออนไลน์) อธิบายว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากรโครงการพัฒนาทักษะเด็กโรงเรียนดนตรีไทย 100% จัดโดย สพฐ. ร่วมกับ มหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างวันที่ 29 มีนาคม - 2 เมษายน 2567

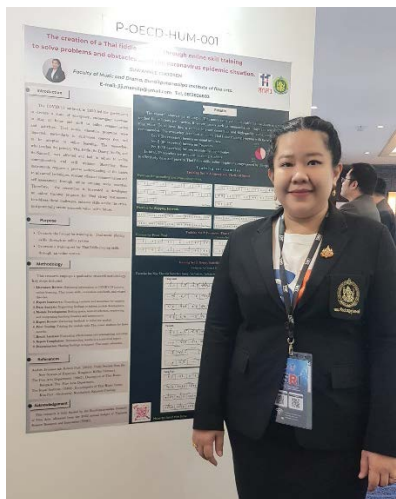
ภาพที่ 2.33 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ชูเสน เป็นวิทยากรโครงการพัฒนาทักษะเด็กโรงเรียนดนตรีไทย 100%
ที่มา : สุวรรณณี ชูเสน (2567 : ออนไลน์)

สุวรรณณี ชูเสน (2568 : ออนไลน์) อธิบายว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยวซอด้วง และเดี่ยวซออู้ ในการแข่งขันทักษะวิชาชีพ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ภาพที่ 2.34 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ชูเสน เป็นกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยวซอด้วง และเดี่ยวซออู้ ในการแข่งขันทักษะวิชาชีพ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ที่มา : สุวรรณณี ชูเสน (2567 : ออนไลน์)

สุวรรณณี ชูเสน (2567 : ออนไลน์) อธิบายว่า ได้ร่วมนำเสนอผลงานวิจัย สกสว. รูปแบบ poster presentation Research and Development Personnel Network Forum 2024 (TSRI-RPN2024) การประชุมเครือข่ายบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปี พ.ศ.2567 SRI for All

ภาพที่ 2.35 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ชูเสน ได้ร่วมนำเสนอผลงานวิจัย สกสว. ที่มา : สุวรรณณี ชูเสน (2567 : ออนไลน์)

บริบทการเรียนการสอนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

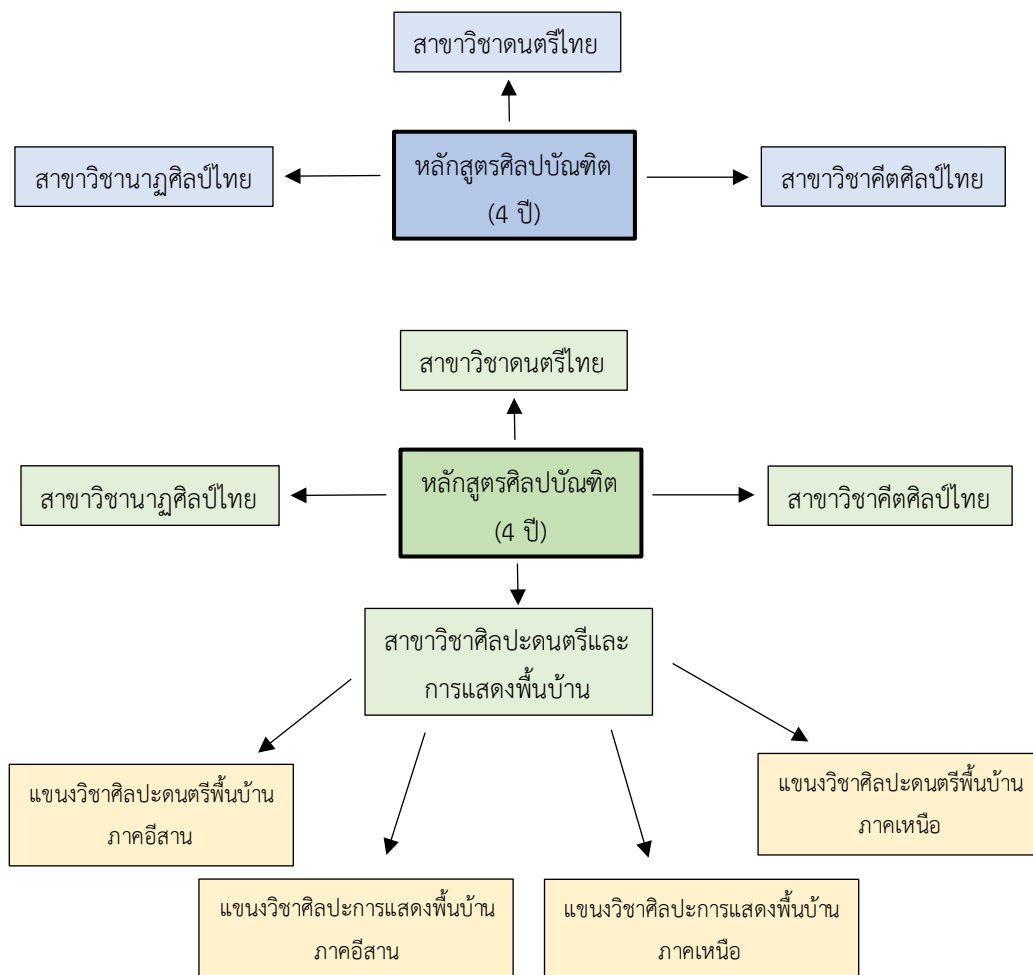
1. ประวัติคณะศิลปนาฏดุริยางค์

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2560 : ออนไลน์) ได้อธิบายถึง ประวัติ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ไว้ว่า เป็นคณะวิชาหนึ่งในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีหน้าที่ผลิตศิลปิน นักวิชาการ นักบริหารจัดการด้านนาฏศิลป์ ดนตรีไทยและคีตศิลป์ไทย เริ่มเปิดการเรียนการสอน หลักสูตรศิลปบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ ชั้นสูงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ เข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรนี้ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการศึกษา ตลอดหลักสูตรเป็นเวลา 2 ปี ใน 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาดนตรีไทย และ สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย

ในปีการศึกษา 2547 คณะวิชาได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต (4 ปี) โดยเปิดการเรียนการสอนเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทย ต่อมาในปีการศึกษา 2548 คณะวิชาได้ทำการ เปิดการเรียนการสอนในวิชาสาขาดนตรีไทย และคีตศิลป์ไทย ตามลำดับ

ต่อมาในปีการศึกษา 2550 คณะวิชาได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะดนตรีการแสดงพื้นบ้าน เพิ่มอีก 1 สาขา โดยแบ่งเป็น 3 แขนงวิชาคือ แขนงวิชาศิลปะ

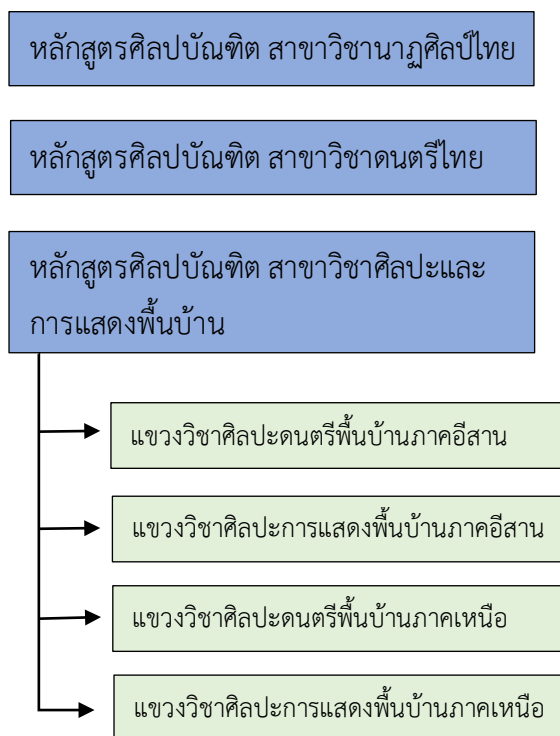
ดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน และแขนงวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน โดยจัดการเรียนการสอนในรูปแบบห้องเรียนเครือข่าย ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ดังนั้นปีการศึกษา 2550 - 2552 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต เป็น 2 หลักสูตรได้แก่

ภาพที่ 2.36 หลักสูตรศิลปบัณฑิต ปีการศึกษา 2550 - 2552

ที่มา : คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2565 : ออนไลน์)

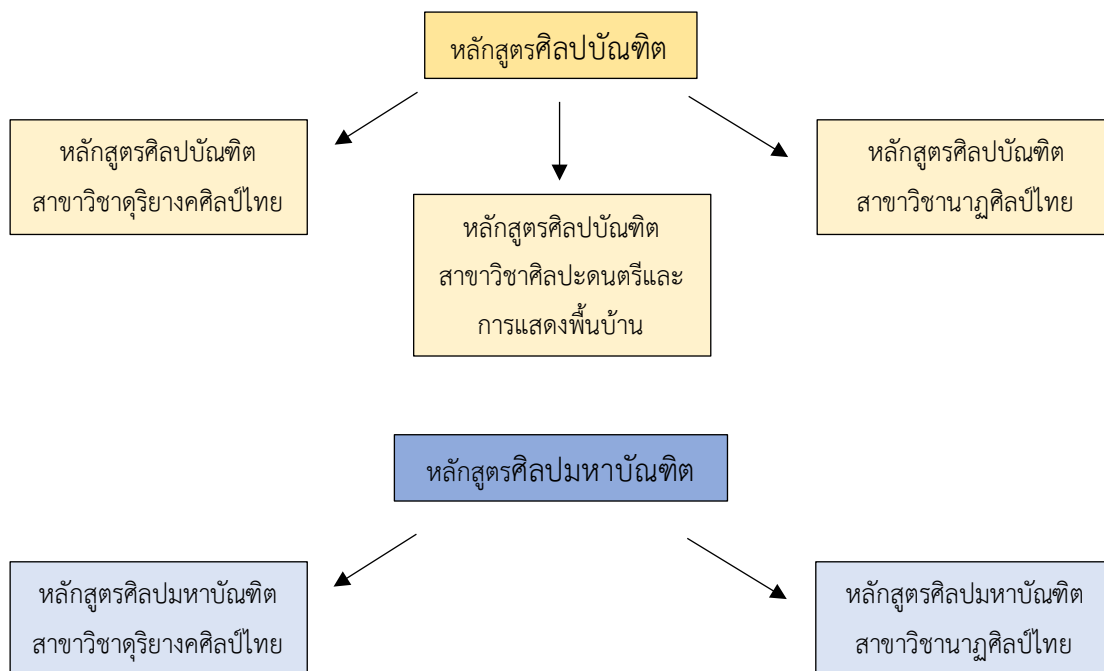
ในปีการศึกษา 2558 คณะศิลปนาฏดุริยางค์มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต เป็น 4 หลักสูตร ได้แก่

ภาพที่ 2.37 หลักสูตรศิลปบัณฑิต ปีการศึกษา 2558

ที่มา : คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2565 : ออนไลน์)

ในปีการศึกษา 2560 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐาน สำนักงานอุดมศึกษา ที่ต้องมีการดำเนินการปรับปรุงในรอบ 5 ปี โดยการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปบัณฑิต ได้มีการปรับปรุงเป็น 2 หลักสูตร ได้แก่

ภาพที่ 2.38 หลักสูตรศิลปบัณฑิต ปีการศึกษา 2560

ที่มา : คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2565 : ออนไลน์)

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบพันธกิจ และนโยบายของสถาบัน โดยพยายามเน้นการควบคุมคุณภาพของหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นสำคัญ และได้มีการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพให้ครบภารกิจของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ จึงเร่งรัดให้มีการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในให้ครบภารกิจของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ ในด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพและการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจวัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ที่คณะศิลปนาฏดุริยางค์กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2565 : 1 - 6) ได้อธิบายถึงหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565) ไว้ดังนี้

- 2.1 ชื่อหลักสูตร
 - 2.1.1 ชื่อภาษาไทย หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย
 - 2.1.2 ชื่อภาษาอังกฤษ Bachelor of Fine Arts Program in Thai Music
- 2.2 ชื่อปริญญาและสาขาวิชา
 - 2.2.1 ชื่อเต็มภาษาไทย ศิลปบัณฑิต (ดุริยางค์ไทย)
 - 2.2.2 ชื่อย่อภาษาไทย ศล.บ. (ดุริยางค์ไทย)
 - 2.2.3 ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ Bachelor of Fine Arts (Thai Music)
 - 2.2.4 ชื่อย่อภาษาอังกฤษ B.F.A (Thai Music)
- 2.3 วิชาเอก

ดุริยางค์ไทย
- 2.4 จำนวนหน่วยกิตต่อหลักสูตร

ไม่น้อยกว่า 121 หน่วยกิต
- 2.5 รูปแบบของหลักสูตร
 - 2.5.1 รูปแบบ

หลักสูตรระดับปริญญาตรี
 - 2.5.2 ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ
 - 2.5.3 ภาษาที่ใช้

ภาษาไทย
 - 2.5.4 การรับเข้าศึกษา

นักศึกษาไทยหรือนักศึกษาต่างประเทศที่ใช้ภาษาไทยได้ดี
 - 2.5.5 ความร่วมมือกับสถาบันอื่น

เป็นหลักสูตรของสถาบันโดยเฉพาะ
 - 2.5.6 การให้ปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

ให้ปริญญาเพียงสาขาวิชาเดียว

2.6 สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ / เห็นชอบหลักสูตร
เป็นหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2565)
ซึ่งปรับปรุงจากหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ศิลป์ไทย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 โดยเปิดสอน
ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565

2.7 ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
มีความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2565

2.8 อาชีพที่สามารถประกอบหลังได้สำเร็จการศึกษา

2.8.1 นักดนตรี ตามสาขาที่เลือกเรียน ได้แก่ นักแสดงด้านดุริยางค์ศิลป์
ทั้งด้านดนตรีไทยและคีตศิลป์ไทย

2.8.2 นักสร้างสรรค์การดนตรีและการแสดง เช่น นักประพันธ์เพลงผู้กำกับ
การแสดงดนตรี นักสร้างสรรค์งานดนตรี เป็นต้น

2.8.3 นักวิชาการ (Academician) ด้านดุริยางค์ศิลป์

2.8.4 ผู้ถ่ายทอด (Broadcaster) / ผู้สอน (Instructor) ด้านดุริยางค์ศิลป์

2.8.5 นักบริหารจัดการธุรกิจศิลปะ

2.8.6 ธุรกิจส่วนตัวเกี่ยวกับงานดุริยางค์ศิลป์

2.8.7 รับราชการหรือทำงานในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานเอกชน

2.8.8 ตำแหน่งงานอื่นที่นำความรู้ไปประยุกต์ใช้

2.9 สถานที่จัดการเรียนการสอน

อาคารเรียนคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (ศาลายา)
119/12 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

2.10 สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการ
วางแผนหลักสูตร

2.10.1 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน มีการปฏิรูปประเทศในด้าน
ต่าง ๆ เพื่อสร้างหนทางในการพัฒนาประเทศให้เจริญจากประเทศที่กำลังพัฒนา ให้เป็นประเทศที่
พัฒนาแล้ว โดยวางแผนเป้าหมายให้เกิดภายใน 5 - 6 ปี การพัฒนาประเทศตามรูปแบบประเทศไทย
4.0 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีวิธีการขับเคลื่อนโดยการสานพลังประชารัฐมุ่งเน้น
การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยและสถาบันการ
วิจัยต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความวิตกกังวลแนวทางปฏิบัติการขับเคลื่อน ทั้งนี้สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
เป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ภายใต้การบริหารงานของกระทรวงวัฒนธรรมมีหน้าที่หลักในการอนุรักษ์

สืบสาน สร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมไทย ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล หลักสูตร ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ จึงนำนโยบายดังกล่าวเป็นแนวทาง ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต อีกทั้ง ยังยอมรับ การตอบสนองความต้องการในเชิงธุรกิจสามารถสร้างสรรค์งานด้านดุริยางคศิลป์ไทยที่เพิ่มมูลค่า ทางเศรษฐกิจได้

2.10.2 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม

ปัจจุบันบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดประชาคมอาเซียน ทำให้มีความหลากหลายทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นสิ่งหนึ่ง ที่ จะ แสดง ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติได้เป็นอย่างดีคือศิลปวัฒนธรรมการผลิตบัณฑิตหลักสูตร ศิลปบัณฑิตด้านดุริยางคศิลป์ไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์และวัฒนธรรมในปัจจุบัน ซึ่งหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ได้คำนึงถึงปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักวิชาการด้านดุริยางคศิลป์ไทยทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีความรอบรู้สามารถบูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้กับศาสตร์แขนงอื่น เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยและสามารถทัดเทียมนานาชาติได้

2.10.3 สถานการณ์หรือพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้นักศึกษาได้มีทักษะอันพึงประสงค์ ว่าด้วยทักษะการเรียนรู้ 3R ประกอบไปด้วยการอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการคิด คำนวณ (Arithmetic) และ ทักษะการเรียนรู้ 4C ประกอบไปด้วย การคิดวิเคราะห์ หรือการคิดอย่าง มี วิ จ า ร ณ ญ า ณ (Critical Thinking) การ สื่ อ สาร (Communication) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) และการคิดสร้างสรรค์ (Creativity) รวมถึงทักษะชีวิตอาชีพ การบริหารการจัดการ ด้านการศึกษาในรูปแบบใหม่เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงบริบท ทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร ปัจจุบันบนโลกไร้พรมแดน ดังนั้นการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญใน การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายในวิธีการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21

หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จึงจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพร้อมเสริมด้วยโครงการทางวิชาการ และทักษะการใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนานักศึกษาให้เรียนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมโลก โดยเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ 3R และ 4C ในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาเป็นเยาวชนชาติที่ดี และมีคุณภาพ

2.11 ผลกระทบจากข้อ 2.10 ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

2.11.1 การพัฒนาหลักสูตร

จากสภาพการณ์ในปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องพัฒนาในเชิงรุกที่มีศักยภาพและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามวิวัฒนาการของสังคมที่ก้าวหน้าตลอดเวลา และรองรับการแข่งขันทางธุรกิจโดยการผลิตบุคลากรทางด้านดุริยางคศิลป์ไทยที่จำเป็นต้องมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ทันทีและมีศักยภาพสูงในการพัฒนาตนเองให้เข้ากับลักษณะงานทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยต้องปฏิบัติตนอย่างมืออาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนในสังคม

2.11.2 ความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์ไทย จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คือ มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญด้านดุริยางคศิลป์ไทย สามารถสร้างผลงาน งานวิจัย ที่เป็นองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่ออนุรักษ์ พัฒนา สืบสาน และเผยแพร่สู่สังคมในระดับชาติและนานาชาติ อีกทั้งปลูกฝังให้บัณฑิตคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม ทางวิชาชีพ โดยใส่ใจถึงผลกระทบต่อสังคมภายใต้วัฒนธรรมไทย

2.12 ความสัมพันธ์กับหลักสูตรอื่นที่เปิดสอนในคณะ/ภาควิชาอื่นของสถาบัน

2.12.1 กลุ่มวิชา/รายวิชาในหลักสูตรนี้ที่เปิดสอนโดยคณะ/ภาควิชา/หลักสูตรอื่น

หลักสูตรกำหนดให้นักศึกษาได้ศึกษารายวิชาบังคับ และรายวิชาเลือกในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เปิดสอนในคณะศิลปวิจิตรได้ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาทำหน้าที่กำกับดูแลและประสานงานกับฝ่ายวิชาการ รวมทั้งฝ่ายทะเบียนของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2.12.2 กลุ่มวิชา/รายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนให้ภาควิชา/หลักสูตรอื่นที่ต้องมาเรียน

กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย ที่เปิดสอนทั้งวิชาบังคับ และวิชาเลือกนักศึกษาสาขาวิชาอื่นของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ คณะศิลปศึกษา และคณะศิลปวิจิตรสามารถเลือกเรียนเป็นรายวิชาเลือก และรายวิชาเลือกเสรีได้

2.12.3 กลุ่มวิชา/รายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอน และหลักสูตรต้องเรียนร่วมกัน

2.12.3.1 รายวิชาสุนทรียศาสตร์ทางศิลปะ เรียนร่วมกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย และรายวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เปิดสอนโดยภาควิชาศึกษาทั่วไปของ คณะศิลปศึกษา กำหนดให้นักศึกษาทุกคณะและทุกสาขาเรียนร่วมกัน

2.12.3.2 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประสานงานกับภาควิชาและ อาจารย์ประจำหลักสูตรจากสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องด้านเนื้อหาสาระการจัดตารางสอน ตารางสอบ และการบริการการเรียนการสอนให้กับหลักสูตรอื่น โดยจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ตามมาตรฐานของหลักสูตร

3. หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2565 : 11) ได้อธิบายถึง จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไว้ว่าจะต้องไม่น้อยกว่า 121 หน่วยกิต ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	31 หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาบังคับ		29 หน่วยกิต
1.1.1 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์		11 หน่วยกิต
1.1.2 กลุ่มภาษาและการสื่อสาร		9 หน่วยกิต
1.1.3 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี		9 หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า	2 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	ไม่น้อยกว่า	84 หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ		21 หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาบังคับเฉพาะด้าน		39 หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า	24 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต

4. คำอธิบายรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย

คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2565 : 33 - 34) ได้อธิบายถึง คำอธิบายรายวิชาเครื่องสายไทยไว้ดังนี้

4.1 ทักษะเครื่องสายไทย 1 (Thai Classical String Instruments Skills 1)

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงพิธีกรรม สำหรับวิชาซิทดุริยางคศิลป์ไทย ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายไทยไม่น้อยกว่า 1 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงโหมโรงเช้า เพลงมหาชัยทางไทย เพลงมหาฤกษ์ทางไทย เพลงพระเจ้าลอยถาด เพลงกราวรำ เป็นต้น

4.2 ทักษะเครื่องสายไทย 2 (Thai Classical String Instruments Skills 2)

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเกร็ด และ/หรือ เพลงดับ (สองชั้นและ/หรือสามชั้น) ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี กลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงฉิ่งพระฉิ่ง เพลงมหาชัย เพลงดับสมิงทอง สองชั้น เพลงดับระบำสี่บท สองชั้น เพลงดับราชาธิราช สองชั้น เพลงดับพระลอ สองชั้น เพลงดับจูล่ง เพลงดับลมพัดชายเขา สามชั้น เพลงดับนางนาค สามชั้น เพลงดับทะเล สามชั้น เพลงดับนเรศวร ชนช้าง เป็นต้น

4.3 ทักษะเครื่องสายไทย 3 (Thai Classical String Instruments Skills 3)

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเกร็ด และ/หรือ เพลงดับ (สองชั้นและ/หรือสามชั้น) ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี กลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงดับสมิงทอง สองชั้น เพลงดับระบำสี่บท สองชั้น เพลงดับราชาธิราช สองชั้น เพลงดับพระลอ สองชั้น เพลงดับจูล่ง เพลงดับลมพัดชายเขา สามชั้น เพลงดับนางนาค สามชั้น เพลงดับทะเล สามชั้น เพลงดับนเรศวรชนช้าง เป็นต้น

4.4 ทักษะเครื่องสายไทย 4 (Thai Classical String Instruments Skills 4)

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงสามชั้น และ/หรือ เพลงเถา ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 4 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงแสนเสนาะ สามชั้น เพลงแสนสุดสวาท สามชั้น เพลงอกทะเล สามชั้น เพลงเขมรปี่แก้ว สามชั้น เพลงแขกลพบุรี สามชั้น เพลงไอ้ลาว เถา เพลง ไ้คั้ง เถา เพลงพม่าเห่ เถา เพลงแขกมอญบางขุนพรหม เถา เพลงแสนคำนึง เถา เป็นต้น

4.5 ทักษะเครื่องสายไทย 5 (Thai Classical String Instruments Skills 5)

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเสภา ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 4 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงโหมโรงมะลิเลื้อย สามชั้น เพลงโหมโรงไอยเรศ สามชั้น เพลงพม่าห้าท่อน เพลงจระเข้หางยาว สามชั้น เพลงสี่บท สามชั้น เพลงบุหลัน สามชั้น ทวยอยู่ใน เพลงเชิดจีน เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง สองชั้น เพลงเต่ากินผักบั้ง สองชั้น เป็นต้น

4.6 ทักษะเครื่องสายไทย 6 (Thai Classical String Instruments Skills 6)

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเดี่ยว ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงจีนขิมใหญ่ สองชั้น เพลงสารถิ สามชั้น เพลงพญาโคก สามชั้น เพลงพญาครุฑ สามชั้น เพลงสุดสงวน สามชั้น เพลงนกขมิ้น สามชั้น เพลงแขกมอญ สามชั้น เพลงต่อयरูป สามชั้น เพลงทะเล สามชั้น เพลงเชิดนอก เพลงลาวแพน เป็นต้น

4.7 ทักษะเครื่องสายไทย 7 (Thai Classical String Instruments Skills 7)

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีกลุ่มปี่พาทย์ไม่น้อยกว่า 1 กรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงโหมโรงเย็น เพลงตระนิมิต เพลงตะบองกัน เป็นต้น

หลักการและแนวคิดการสร้างคู่มือ

1. ความหมายของคู่มือ

จุมพจน์ วณิชกุล (2549 : 216 - 217) ได้อธิบายเรื่อง ความหมายของหนังสือคู่มือ ไว้ว่า หนังสือคู่มือเป็นหนังสืออ้างอิงประเภทหนึ่งจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมเรื่องราวและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์แนวโน้มเฉพาะด้าน หรือเรื่องราวที่น่าสนใจเฉพาะด้าน หรือเรื่องในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ โดยให้รายละเอียดของเรื่องราวนั้นอย่างสั้น ๆ หรืออาจใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน และใช้เป็นแหล่งอ้างอิงหาข้อเท็จจริงที่จะตอบคำถาม วัตถุประสงค์ของหนังสือคู่มือ คือ

1. ให้เรื่องราวและความรู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป
2. เป็นคู่มือในการตอบคำถามเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งอย่างรวดเร็ว
3. เป็นคู่มือในการศึกษาปฏิบัติงานในด้านหนึ่ง ๆ ได้เป็นอย่างดี

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1973 : 349 อ้างอิงจาก ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2551 : 165) ได้ให้ความหมายของคู่มือครูไว้ในพจนานุกรมทางการศึกษา ดังนี้

“A Guide containing teacher’s aids, references and related topics of interest in a given subject matter field, prepared to aid instructors in that field, usually arranged for use with a specific text”

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2551 : 165 - 166) ได้สรุปความหมาย คู่มือครู ไว้ว่า คู่มือครู คือ หนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลหรือแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ ปกติมักใช้ควบคู่กับตำราเรียนหรือหนังสือเรียน

คู่มือครู ที่วางขายอยู่ตามท้องตลาดตามความหมายนี้มีอยู่จำนวนมาก มีทั้งในระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา อาทิ คู่มือการสอนภาษาแบบธรรมชาติ คู่มือการจัดกิจกรรมบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย คู่มือการสอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา คู่มือการสอนคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษา คู่มือการสอนวรรณกรรมเชกสเปียร์ คู่มือปฏิบัติการเคมีอินทรีย์ คู่มือปฏิบัติการนิเวศวิทยา เป็นต้น

2. องค์ประกอบของคู่มือครู

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2551 : 166 - 168) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบคู่มือครู ว่าควรประกอบไปด้วยรายละเอียดที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 คำชี้แจงการใช้คู่มือ โดยปกติจะครอบคลุม

- 1) วัตถุประสงค์ของคู่มือ
- 2) ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการใช้คู่มือ
- 3) วิธีการใช้
- 4) คำแนะนำ

2.2 เนื้อหาสาระที่จะสอน ปกติจะมีการให้เนื้อหาสาระที่สอน โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง

2.3 การเตรียมการสอน ประกอบไปด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ

- 1) การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น
- 2) การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ ข้อสอบ คำเฉลย ฯลฯ

3) การติดต่อประสานงานที่จำเป็น ฯลฯ

2.4 กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการสอน ส่วนนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของคู่มือ คู่มือครูจำเป็นต้องให้ข้อมูลหรือรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการสอน
- 2) คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนที่จะช่วยให้การสอนบรรลุผล
- 3) คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน
- 4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมักจะมาจากประสบการณ์ของผู้เรียน ฯลฯ

2.5 การวัดและประเมินผล คู่มือครูที่ดีควรจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการสอนอย่างครบถ้วน การวัดและประเมินผลการสอน นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนอีกองค์ประกอบหนึ่งที่คู่มือจำเป็นต้องให้รายละเอียดต่าง ๆ เช่น

- 1) เครื่องมือวัดผล ซึ่งอาจจะเป็นข้อสอบแบบปรนัย ข้อสอบแบบอัตนัย แบบบันทึกผลงาน แบบสังเกต เป็นต้น
- 2) วิธีวัดผล คู่มือครูควรจะอธิบายเกี่ยวกับวิธีการในการวัดผลพร้อมทั้งตัวอย่างในการดำเนินการ เพื่อความเข้าใจที่กระจ่างชัด
- 3) เกณฑ์การประเมินผล คู่มือครูอาจเสนอแนะเกณฑ์ในการประเมินผล หรือให้คำแนะนำในการพัฒนาเกณฑ์เพื่อประเมินการเรียนการสอนด้วย

2.6 ความรู้เสริม คู่มือครูที่ดีจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้และสามารถคาดคะเนได้ว่า ผู้ใช้มักจะประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครู อันจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.7 ปัญหา และคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ปกติแล้วผู้เขียนคู่มือครูจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนมามากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าในการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ มักจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น และจุดอ่อนในเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง การเป็นผู้มีประสบการณ์ และสามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านั้นมาช่วยให้ผู้ใช้หรือผู้อ่านที่สามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดอุปสรรคปัญหา นับว่าเป็นจุดเด่นของคู่มือ ผู้เขียนคู่มือครูที่สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้อ่านหรือผู้ใช้คู่มือ จึงถือได้ว่าได้ทำหน้าที่ของผู้เขียนที่ดี

2.8 แหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ หนังสือที่ดีไม่ควรขาดการให้แหล่งอ้างอิงและแหล่งข้อมูล ซึ่งจะประโยชน์ต่อผู้อ่านในการไปศึกษาค้นคว้าต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่มือครูนั้น เป็นหนังสือที่ใช้เป็นแนวทางในการสอน หากครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสอน

หากคู่มือครูเล่มใด สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบดังกล่าวอย่างครบถ้วน นับได้ว่าเป็นคู่มือครูที่ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์และความหมายของคำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชัยรัตน์ มีงาม (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ประกอบด้วย 1. ด้านครอบครัว 2. ด้านการเรียนดนตรี 3. ด้านประกอบการบรรเลงดนตรีและการขับร้องเพลงไทย 4. ด้านสังคม การประกอบอาชีพ 5. ด้านบุคลิกภาพ 6. ด้านเครื่องดนตรี 7. ด้านการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลระหว่างอัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท ผลจากการสังเคราะห์สามารถจำแนกและแบ่งประเด็นสำคัญได้ดังนี้ 1. อัตลักษณ์กลอนซอด้วงของครูประเวช กุมุท 2. อัตลักษณ์บทบาทการเป็นผู้นำวงของครูประเวช กุมุท ขณะบรรเลงซอด้วง 3. อัตลักษณ์กลวิธีการบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุมุท

วีระกิจ สุวรรณพิทักษ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลวิธีการบรรเลงและการสอนทักษะซอด้วง ชั้นสูงของหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยชีวัน) ผ่านครูเชวงศักดิ์ โปธิสมบัติ : เพลงเดี่ยวจังหวะหน้า ปรับไก่อสามชั้น สายกรรมมหรสพ ผลการวิจัยพบว่า ตอนที่ 1 เพลงเดี่ยวซอด้วงพญาโศก สามชั้น เป็นเพลงท่อนเดี่ยว ปรากฏทั้งหมด 3 ทางเสียง มีท่วงทีลีลาสำนึกและบุคคล และปรากฏอารมณ์ โศกเศร้า เทคนิคที่ปรากฏรวมทั้งเกี่ยวโอดและเกี่ยวพันทั้งหมด 16 เทคนิค จาก 19 เทคนิค เทคนิคที่

ไม่พบมีจำนวนทั้งหมด 3 เทคนิค และเพลงเดี่ยวซอด้วงแขกมอญ สามชั้น เป็นเพลงสามท่อน ปรากฏทั้งหมด 3 ทางเสียง มีท่วงทีลีลาสำนึกและบุคคล อารมณ์รักและปรากฏสำเนียงมอญ เทคนิคที่ปรากฏทั้งในเดี่ยวโอดและเดี่ยวพันทั้ง 3 ท่อน พบเทคนิคทั้งหมด 14 เทคนิคจาก 18 เทคนิค เทคนิคที่ไม่ปรากฏมีจำนวน 4 เทคนิค ตอนที่ 2 กลวิธีการสอนเพลงเดี่ยวซอด้วงชั้นสูงในจังหวัดหน้าทับปรับไปสามชั้นของครูเซวงศักดิ์ โพธิสมบัติ ประกอบไปด้วย 6 กลวิธี ได้แก่ 1) ลอง การพิจารณาผู้เรียน ผู้เรียนก่อนเรียนเพลงเดี่ยวซอด้วงด้วยกลวิธีย่อยที่ปรับตามบริบทผู้เรียน 2) เตรียมความพร้อมของผู้เรียน 3) ต่อ การใช้วิธีต่อเพลงแบบมุขปาฐะ (Oral tradition) เป็นหลัก ประกอบไปด้วยกลวิธีย่อยด้วยการสาธิตให้ดูและนอຍปากบอกเพลง และผสมผสานวิธีในแต่ละขั้นตอน จนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะในการเรียนเพลงเดี่ยวซอด้วงชั้นสูง 4) ตรวจ การตรวจสอบความครบถ้วนของบทเพลง ช่องไฟ แนวในการบรรเลง การสื่ออารมณ์ และจำลองสถานการณ์ในการบรรเลงจริง 5) เติม การเพิ่มความแม่นยำและความคล่องแคล่วจากการฝึกซ้อม และมีกลวิธีช่วยผู้เรียน และ 6) ตาม การใช้บริบทเป็นตัวช่วยในการประเมินผลการปฏิบัติทักษะเพลงเดี่ยวซอด้วง อีกทั้งยังพบกรอบแนวคิดใหม่ในการสอนทักษะเพลงเดี่ยวชั้นสูงที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการเรียนการสอนเครื่องดนตรีทุกชนิด

สุวรรณ แก้วศรีใส (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการสอนซอด้วงระบบ P.Q.C.T. กรณีศึกษา: ครูจิวพล เพชรสม ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสอนซอด้วงของคุณครูจิวพล เพชรสม เน้นรูปแบบการถ่ายทอดระบบ P.Q.C.T. ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ (Professional) หมายถึง การวางแผนการบรรเลงซอด้วงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ รวมทั้งกระบวนการทั้งหมดของการสร้างงานการบรรเลงซอด้วงมีคุณภาพ (Quality) หมายถึง คุณภาพในการบรรเลงซอด้วงซึ่งรวมถึงคุณภาพของผู้บรรเลง คุณภาพของซอด้วงที่ใช้ในการบรรเลง คุณภาพของความไพเราะในการบรรเลงเพลง มีสมรรถนะ (Competency) หมายถึง ฝีมือในการบรรเลงซอด้วงอย่างมีคุณภาพ ความคล่องตัวของระบบสมองกล้ามเนื้อ หรือความชำนาญการคิดประดิษฐ์ ริเริ่มสร้างสรรค์ ทำนองเพลง รวมทั้งสมรรถนะในการบรรเลงซอด้วง สมรรถนะในเรื่องของฝีมือ สมรรถนะในเรื่องของคุณภาพ หรือฝีมือในการบรรเลงซอด้วงอย่างไพเราะ สมรรถนะในเรื่องของการดำเนินกลอนเพลงและมีกระบวนการสอน (Teaching) หมายถึง กระบวนการทั้งหมดที่ได้มีการสั่งสมมาและนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานการบรรเลงซอด้วง รูปแบบการถ่ายทอดระบบ P.Q.C.T. ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญหลัก คือ วิธีการเรียนการสอนเพลงพื้น กระบวนการเรียนการสอน วิธีการสอน ปัญหาและวิธีการแก้ไข องค์ประกอบของการฟังดนตรี สัญลักษณ์การบันทึกโน้ต แบบฝึกและเพลงฝึกปฏิบัติการบรรเลงซอด้วง มีการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการบรรเลงซอด้วง รวมทั้งการวัดผลการประเมินในภาพรวม

ภมรศักดิ์ เกื้อหนองขุ่น (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของครูฉนวน จิยะจันทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

ของครูฉลุวย จิยะจันทร์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านครูผู้สอน ครูฉลุวย จิยะจันทร์ ได้รับการถ่ายและหล่อหลอมระเบียบวิธีการบรรเลงซอจากพระสรวง เพลงสรวง (บัว กมลวาทิน) เป็นหลัก อีกทั้งได้รับการเพาะบ่มจากการการเป็นนักดนตรีคณะนารีศรีสุมิตรและต่อมารับราชการที่กรมประชาสัมพันธ์ จึงส่งผลให้การบรรเลงซอของครูฉลุวยนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและส่งผลไปยังลักษณะเฉพาะของกระบวนการถ่ายทอดในเวลาต่อมา 2) ด้านผู้เรียน ลูกศิษย์ของครูฉลุวย จิยะจันทร์ ที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอนั้น ปรากฏทั้งกลุ่มที่มีและไม่มีพื้นฐานทักษะการบรรเลงซอ 3) ด้านบทเพลง บทเพลงที่ครูฉลุวย จิยะจันทร์ ถ่ายทอดให้ลูกศิษย์สามารถจำแนกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม คือ เพลงพื้นฐาน เพลงทั่วไป เพลงพิเศษ ได้แก่ เพลงทยอยนอก สามชั้นและเพลงเข็ดจิ้น สองชั้นและเพลงเดี่ยวต่างๆ และ 4) ด้านการเรียนการสอน ปรากฏหลักการสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ 1) สอนตามความสามารถของผู้เรียน 2) สอนตามแบบโบราณคือการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัว (การต่อมือ) และ 3) เน้นทักษะปฏิบัติโดยวิธีการสอนแบบใช้สาธิตเป็นสำคัญ 2. อัตลักษณ์การบรรเลงซอของครูฉลุวย จิยะจันทร์ แบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านอัตลักษณ์ในการบรรเลง มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลิกภาพ ทางเพลง และการใช้เทคนิคในการบรรเลง และ 2) ด้านสังคีตลักษณ์ ประกอบด้วย (1) ทำนอง การดำเนินทำนองซอมีความสอดคล้องกับทำนองหลักแต่มีบางกลอนเพลงที่เป็นลักษณะกลอนฝาก (2) บันไดเสียง อยู่ในทางเสียงเพียงอบน ทางนอกและทางเพียงออล่าง (3) เทคนิค เทคนิคการใช้นิ้วประกอบด้วย การประ การพรมเปิด การพรมปิด การสีควง การสะบัดนิ้ว การขยี่นิ้ว การป้ายนิ้วและการกล้ำเสียง เทคนิคการใช้คันทัก 2 ลักคันทัก เป็นพื้น

ชญาพันธ์ ศรีอนันต์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอสามสายของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชวิช มุสิกการุณ ผลการวิจัยพบว่า แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้สอน พบว่า เริ่มเรียนดนตรีไทยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเริ่มต้นจากระนาดเอกและซอด้วง และได้เรียนซออยู่กับครูฉลุวย จิยะจันทร์ ซอสามสายกับครูเจริญใจ สุนทรวาทิน เมื่อครั้งศึกษาที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผลงานการบันทึกเสียง ผลงานการควบคุมการแสดง และผลงานวิชาการ 2) ด้านผู้เรียน พบว่า มีผู้เรียนทั้งที่ได้รับการศึกษาในระบบและนอกระบบการศึกษา 3) ด้านเนื้อหา พบว่า มีการจัดลำดับการถ่ายทอดบทเพลงไว้เป็นระดับ คือ เพลงพื้นฐาน เพลงทั่วไป เพลงพิเศษ และเพลงเดี่ยว และ 4) ด้านการเรียนการสอน พบว่า มีวิธีการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัวทั้งการยึดถือรูปแบบการสอนตามขนบโบราณและการประยุกต์ให้มีลักษณะเฉพาะการสอนในรูปแบบของตนเอง และมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ยุทธนา ทองนำ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงตรัวของครูธงชัย สามสี ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูธงชัย สามสี เป็นศิลปินผู้เชี่ยวชาญด้านกันตรึมได้รับการ

ถ่ายทอดด้วยวิธีการแบบมุขปาฐะจากครุตนตรีกันตรึมหลายท่านของหมู่บ้านวัฒนธรรมดงมัน เรียนรู้สิ่งสมประสพการณ์จนสามารถพัฒนาตัวเองไปสู่ความเป็นเลิศทางการบรรเลงตรัวและการถ่ายทอดลูกศิษย์ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เรียนอยู่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ 1) ไม่มีพื้นฐานการบรรเลงตรัวมาก่อน และ 2) มีพื้นฐานการบรรเลงตรัวมาบ้างแล้ว ลักษณะความรู้หรือทักษะการบรรเลงตรัวของผู้เรียน แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ระดับพื้นฐาน 2) ระดับชั้นกลาง 3) ระดับเพลงชั้นสูง วิธีการสอนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) วิธีการสอนสำหรับผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐาน โดยมีการสอนอย่างเป็นลำดับขั้น และ 2) วิธีการสอนสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานมาแล้ว ซึ่งใช้วิธีการต่อเพลงแบบปากเปล่า ทั้ง 2 วิธีการใช้การอธิบายและการสาธิต โดยยึดหลักการสอน 4 ประการ คือ 1) เน้นให้ผู้เรียนมีพื้นฐานการบรรเลงที่ดีตามแนวของตน 2) สอนตามระดับทักษะการบรรเลงโดยใช้บทเพลงจากง่ายไปยาก เนื้อหาสาระที่ครูให้ความสำคัญในการถ่ายทอด คือ พื้นฐานการบรรเลงตรัวเบื้องต้นที่ถูกต้องตามหลักการของครู 2. คู่มือการฝึกทักษะการบรรเลงตรัวตามแนวทางของครูธงชัยสามสี ประกอบไปด้วยคำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับการฝึกทักษะการบรรเลงตรัว วิธีการฝึกทักษะการบรรเลงตรัว การประเมินผล และแหล่งข้อมูล

ไกรสิทธิ์ อัจฉริยะ ประสิทธิ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครุระตี วิเศษสุรการ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครุระตี วิเศษสุรการ เป็นนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงและมีพรสวรรค์ในการบรรเลงจะเข้ บิดาของครูปลูกฝังความรักในดนตรีและวินัยในการฝึกซ้อมดนตรีให้ครูตั้งแต่เป็นเด็ก บิดาของครูส่งเสริมการเรียนดนตรีของครู โดยการแสวงหาครูจะเข้ที่มีฝีมือหลายท่านมาสอนครู จนทำให้ครูได้รับถ่ายทอดบทเพลงอันทรงคุณค่าไว้จำนวนมาก ยิ่งไปกว่านั้น บิดาของครูยังสนับสนุนการศึกษาของครู ซึ่งส่งผลต่อการทำงานของครูอีกด้วย ครูรับราชการเป็นนักดนตรีที่กรมประชาสัมพันธ์ จึงทำให้ครูมีผลงานการบันทึกเสียงจำนวนมาก นอกจากนี้ ครูยังได้ถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ให้แก่ลูกศิษย์ ตามสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ อีกด้วย ในช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิต ครูป่วยเป็นโรคมะเร็งเลือดขาว และได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลรามามาธิบดี ครูมีอาการทรุดลงอย่างต่อเนื่องและได้สิ้นลมอย่างสงบ รวมอายุได้ 65 ปี 2) กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครุระตี วิเศษสุรการ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านผู้สอน ครูมีคุณสมบัติครบถ้วนในความเป็นครู ทั้งด้านความรู้ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม (2) ด้านผู้เรียน ลูกศิษย์ของครูมีบทบาทในการปรนนิบัติดูแลครูและรักษาองค์ความรู้ของครู มีลักษณะของครูที่ดีและนักดนตรีที่ดี และมีวิธีการถ่ายทอดที่สอดคล้องกับวิธีการของครู (3) ด้านเนื้อหาสาระ บทเพลงที่ครูใช้ในการถ่ายทอดมีลักษณะทำนองที่โดดเด่น ซึ่งเป็นบทเพลงที่ครูได้รับถ่ายทอดมาจากครูโบราณและเป็นบทเพลงที่ครูได้ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ ครูให้ความสำคัญกับพื้นฐานการบรรเลงจะเข้ เทคนิคในการบรรเลงจะเข้ของครูมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว (4) ด้านการเรียนการสอน ครูมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดและใช้วิธีการทอดแบบท่องจำ ซึ่งทำให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเห็นคุณค่าของบทเพลง ครุมีขั้นตอนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ที่เริ่มจากการพิจารณาพื้นฐานของผู้เรียน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถบรรเลงได้อย่างเป็นธรรมชาติและเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดต่อไปได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำไปประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาการทำวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยใช้ทฤษฎีการศึกษาของศาสตราจารย์ ดร.อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988) นำไปเชื่อมโยงผลต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปเผยแพร่ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง และสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้สอน
2. ผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ นักศึกษาเอกซอด้วงที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) สำหรับผู้สอนและผู้เรียน
 - 1.1.1 แบบสังเกตการสอนแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)
- ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยกำหนดประเด็นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้เก็บข้อมูล
2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมามีทั้งหมด 3 แบบ ได้แก่
- 2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

2.2 แบบสัมภาษณ์นักศึกษาขอตัวที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6

2.3 แบบสังเกตการสอนแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation)

โดยนำให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความถูกต้อง ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

(1) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและการสอนดนตรีไทย ดำเนินการสอนมาต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี

(2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านดนตรีไทยทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

(3) เป็นผู้ที่มีผลงานทางด้านวิชาการและเป็นที่ยอมรับของวงการดนตรีไทย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Item Content Validity) เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อว่า มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูลหรือไม่ โดยพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน คือ อาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา คชประเสริฐ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติภรณ์ ชิตเทพ ให้คะแนนเป็นดังนี้

+ 1 = เห็นด้วย แน่ใจคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

- 1 = ไม่เห็นด้วย แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

หลังจากนั้น จึงนำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ในการเก็บข้อมูล โดยใช้สูตร (วรณีย์ แกมเกตุ, 2551) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ ดังนี้

ถ้า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อความข้อนั้นวัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ถ้า $IOC \leq 0.5$ ถือได้ว่าคำถามข้อนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จะใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือพบว่า มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่าคำถามของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 3 แบบ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การสัมภาษณ์ผู้สอนและผู้เรียน
3. การสังเกตการเรียนการสอน

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มและเรียงเรียงเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการตีความแบบอุปนัย แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่ 1 กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

ประเด็นที่ 2 การสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ประกอบไปด้วย

1. ปกของคู่มือ
2. คำนำ
3. คำชี้แจงในการใช้คู่มือ และการเตรียมการที่จำเป็น
4. สารบัญ
5. เนื้อหาสาระ
 - 5.1 ความเป็นมาของการบรรเลงซอด้วง
 - 5.2 การเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงซอด้วง
 - 5.3 ระบบเสียงซอด้วง
 - 5.4 บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงซอด้วง

6. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณี ชูเสน

7. การวัดและประเมินผล
8. แหล่งอ้างอิง/ แหล่งข้อมูล

ในการสร้างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดรูปแบบของคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ความเป็นมาของการบรรเลงซอด้วง
2. การเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงซอด้วง
3. ระบบเสียงซอด้วง
4. บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงซอด้วง
5. ขั้นตอนและวิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน
6. การวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ ตีความข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ในขั้นตอนการสอนการบรรเลงซอด้วงและสร้างข้อสรุปเพื่อเรียบเรียงเป็นคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ขั้นที่ 3 เรียบเรียงข้อมูลเกี่ยวกับการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ตามรูปแบบของคู่มือที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. นายภูวดล สืบขาว ลูกศิษย์โดยตรงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณี ชูเสน
3. นางฉมลชนก ชาตรุประมัย ลูกศิษย์โดยตรงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณี ชูเสน
4. รองศาสตราจารย์ธรรณัฐ หินอ่อน ผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงซอด้วง สาขาดนตรีและการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงนำมาเขียนเป็นคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ฉบับสมบูรณ์ และนำข้อมูลทั้งหมดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ วิเคราะห์ ตีความ เรียบร้อยแล้วมาสรุป อภิปรายผล เรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน และสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ตอนที่ 1 กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน นั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อค้นพบตามกรอบของทฤษฎีการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน นำเสนอเกี่ยวกับชีวประวัติของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยแบ่งการนำเสนอเป็นประเด็นย่อย 5 ประเด็น คือ

1.1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.2 ประวัติการศึกษา

1.1.3 ภูมิหลังด้านดนตรีไทย

1.1.4 ประวัติการทำงาน

1.1.5 ผลงาน

1.2 ด้านผู้เรียน นำเสนอเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน พื้นฐานทักษะการบรรเลงซอด้วง

1.3 ด้านเนื้อหาสาระ นำเสนอเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง การวัดและการประเมินผล

1.4 บริบทการเรียนการสอนถ่ายทอด นำเสนอใน 2 ประเด็น ประกอบด้วย

1.4.1 หลักการ วิธีการ และเทคนิคการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

1.4.2 สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด สถานที่ สื่อ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

โดยรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

1.1 ด้านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน (สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568) พบว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีชีวประวัติ ดังนี้

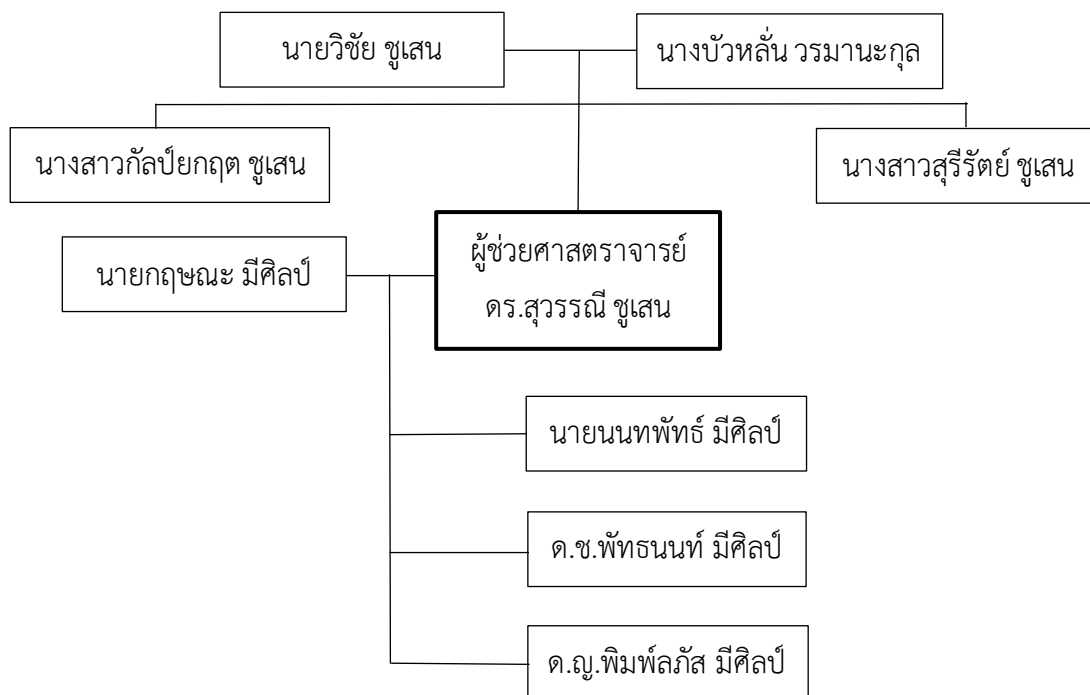
1.1.1 ข้อมูลทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เล่าถึงข้อมูลทั่วไปของตนเองไว้ว่า

“..ครูเกิดวันพุธที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2522 ภูมิลำเนาตอนนั้นอยู่ที่ บ้านเลขที่ 12 หมู่ 1 กิ่งอำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดปราจีนบุรี พ่อของครูชื่อนายวิชัย ชูเสน และแม่ของครูชื่อนางบัวหลั่น วรรณานะกุล พ่อแม่ของครูมีลูกด้วยกันทั้งหมด 3 คน คือ นางสาว กัลป์ยกฤต ชูเสน ครูเป็นคนกลาง และนางสาวสุรียรัตน์ ชูเสน ตอนนี้อยู่ได้แต่งงานกับนาย กฤษณะ มีศิลป์ ซึ่งมีลูกด้วยกัน ทั้งหมด 3 คน ได้แก่ นายนนทพัทธ์ มีศิลป์ ด.ช.พัทธนนท์ มีศิลป์ และด.ญ.พิมพ์ภัส มีศิลป์ ที่อยู่อาศัยปัจจุบันคือบ้านเลขที่ 214 - 215 หมู่บ้านคู่วัฒนธรรม 5 หมู่ที่ 8 ตำบลสวนหลวง อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำเสนอเป็นแผนผังครอบครัวของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.1 แผนผังครอบครัวผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

1.1.2 ประวัติการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เล่าถึงประวัติการศึกษาของตนเอง ไว้ว่า

“..จริง ๆ ครูเริ่มเรียนในชั้น ป.1 - ป.6 ที่โรงเรียนวัดมงคลวราราม กรุงเทพฯ พอจบแล้ว ก็เรียนมัธยมศึกษาต่อตอน ม.1 - ม.6 ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า กรุงเทพฯ แล้วก็ต่อ ป.ตรี ที่สาขาดนตรีไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ต่อ ป.โทที่เดิม พอจบแล้วก็ต่อด้วย ป.เอก สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ภาควิชาดุริยางคศิลป์มหาวิทยาลัยขอนแก่น”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความข้างต้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนวัดมงคลวราราม จังหวัดกรุงเทพฯ ต่อด้วยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า หลังจากนั้น จึงเรียนต่อปริญญาตรีและปริญญาโท สาขาดนตรีไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเรียนจบปริญญาโท จึงเรียนต่อปริญญาเอก

สาขาดุริยางคศิลป์ ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยจึงได้
เรียบเรียงเป็นตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ประวัติการศึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ระดับการศึกษา	สถานศึกษา
ประถมศึกษา	โรงเรียนวัดมิ่งมงคลวราราม กรุงเทพมหานคร
มัธยมศึกษา	โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า กรุงเทพมหานคร
ปริญญาตรี	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาโท	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาเอก	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่มา : สุวรรณี ชูเสน (2568 : สัมภาษณ์)

1.1.3 ภูมิหลังด้านดนตรีไทย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เล่าถึงภูมิหลังด้านดนตรีไทย
ไว้ว่า

“..เมื่อประมาณ พ.ศ.2529 ครูได้เป็นนักเรียนโรงเรียนวัดมิ่งมงคลวราราม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูประจำชั้นคือครูพรรณิ นรเสฏฐ์
ซึ่งขณะนั้นเป็นครูสอนดนตรีไทยด้วย จึงได้เริ่มเรียนดนตรีไทย
ตั้งแต่นั้นมา เริ่มจากซอฮู้เป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรก โดยมีครูพรรณิ
เป็นผู้สอน ครูพรรณิเรียนดนตรีไทยกับครูเกลี้ยง ศิริโกศา ต่อมาก็
ได้เรียนซอกับครูเกลี้ยงด้วย แต่เปลี่ยนมาเรียนซอด้วงเพราะตอน
นั้นมีคนเล่น ซอฮู้ 2 คน พอขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูธีระ
แถบสิงห์ ได้มาเป็นนักศึกษาฝึกสอนที่โรงเรียนวัดมิ่งมงคลวราราม
ครูจึงได้เรียนซอกับครูธีระ แถบสิงห์ โดยครูธีระเป็นลูกศิษย์ของ
ครูวรยศ สุขสายชล ทำให้ครูจึงได้เรียนกับ ครูวรยศ สุขสายชล
และ ครูกมลรัตน์ (ลูกสาวครูวรยศ) จนถึงการบรรเลงเพลงเดี่ยว
เช่น เพลงพญาโศก เพลงม้าย่อง เป็นต้น ปัจจุบัน ครูก็ยังได้รับ

ความกรุณาจาก ครูธีระ แถบสิงห์ และครูวรายศ ศุขสายชล และครู
ท่านอื่นๆ ในการสอนดนตรีไทย”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้มีการเรียน
ซอด้วงตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับครูพรรณิ นรเสฏฐ์ และครูเกลี้ยง ศิริโสภา แต่เปลี่ยนมาเล่น
ซอด้วงเนื่องจากมีคนเล่นซอด้วง 2 คน เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงได้เรียนกับครูธีระ แถบสิงห์
ครูวรายศ ศุขสายชล และครูกมลรัตน์ ศุขสายชล ตั้งแต่เพลงเบื้องต้นจนถึงการบรรเลงเพลงเดี่ยว เช่น
เพลงพญาโศก เพลงม้าย่อง จนในปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ยังคงได้รับความ
กรุณาจากครูธีระ แถบสิงห์ ครูวรายศ ศุขสายชล และครูท่านอื่นในการถ่ายทอดซอด้วงและการสอน
ดนตรีไทย

1.1.4 ประวัติการทำงาน

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เล่าถึงประวัติการทำงานของ
ตนเองในช่วงปี พ.ศ.2538 - 2550 ไว้ว่า

“..ครูทำงานหลายที่มาก่อนที่จะมาบรรจุเป็นข้าราชการอยู่ที่
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทุกที่ก็จะเป็นเกี่ยวกับการสอนซอด้วง
และการสอนดนตรีไทยทั้งหมด เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 อยู่ในกลุ่ม
ดนตรีไทยน้ำเอก พ.ศ.2539 กลุ่มดนตรีไทยบ้านเหมือนฝัน
พ.ศ. 2540 กลุ่มดนตรีไทยสโมสรสัมากร พ.ศ. 2541 กลุ่มดนตรี
ไทยบ้านสายทิพย์ พ.ศ. 2545 ได้เป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาทักษะ
ดุริยางค์ไทย 4 สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางค์ศิลป์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2546 เป็นนิสิตช่วยสอนที่สาขา
เดิม พ.ศ. 2548 ได้เป็นวิทยากรอบรมหลักสูตรดนตรีไทย โครงการ
อบรมหลักสูตรดนตรีไทย สำหรับครูและนักเรียน ระดับ
มัธยมศึกษา จัดโดยสำนักวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2549 ได้เป็นครูพิเศษสอนดนตรีไทย โรงเรียนทรงวิทยา
เทพารักษ์ และเป็นอาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาทักษะดนตรีไทย 5
สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2550 ได้เป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 2

สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
และมหาวิทยาลัยรามคำแหง”

(สุวรรณณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ชูเสน ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำงานตนเองใน
ปี พ.ศ. 2551 - 2557 ว่า

“..พ.ศ. 2551 ได้เป็นอาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย
3 และ 4 สาขาวิชา ดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 7
สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2552 ได้เป็นอาจารย์พิเศษ สอนวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 5 และ
6 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรม-ศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง และเป็นอาจารย์พิเศษในชมรมดนตรีไทย วิทยาลัย-
พัฒนศึกษาบางนา ในวิทยาลัยพัฒนศึกษาบางนา ครูเป็นอาจารย์
พิเศษถึงปี พ.ศ. 2555 ในปี พ.ศ. 2553 ได้เป็นกรรมการตัดสิน
การประกวดดนตรีไทยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นอาจารย์
พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 3 และ 5 สาขาวิชาดนตรีไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สอนรายวิชา
ปฏิบัติดนตรีไทย 6 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์พิเศษชมรมดนตรีไทย คณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย และยังได้เป็นหัวหน้าครูผู้สอน
ดนตรีไทย โรงเรียนดนตรีสยามพัฒนา สยามพาราไดซ์
ในปี พ.ศ. 2554 สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 5 และ 8 สาขาวิชา
ดนตรีไทย คณะศิลปกรรม-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 7 สาขาวิชาดนตรีไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์พิเศษชมรม
ดนตรีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
และกรรมการตัดสินประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง วิทยาลัยเทคโนโลยี
อรรถวิทย์พานิชยกรรม ในปี พ.ศ. 2555 ได้เป็นรองผู้อำนวยการ

ฝ่ายดนตรีไทย โรงเรียนดนตรีสยามพัฒนา สยามพาราไดซ์ เป็นอาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 3 และ 5 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 8 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 7 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นและเป็นอาจารย์พิเศษชมรมดนตรีไทย วิทยาลัยพณิชยการบางนา พ.ศ. 2556 - 2557 เป็นผู้อำนวยการฝ่ายดนตรีไทย โรงเรียนดนตรีสยามพัฒนา สยามพาราไดซ์ อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

นอกจากนี้ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำงานของตนเองในปัจจุบัน ว่า

“..ช่วง ปี พ.ศ. 2558 ครูได้บรรจุเป็น ข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และได้เป็นรองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ ในปี พ.ศ.2567 จนถึงปัจจุบัน”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเป็นตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ประวัติการทำงานผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ปี พ.ศ.	ประวัติการทำงาน
พ.ศ. 2538	กลุ่มดนตรีไทยน้ำเอก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2539	กลุ่มดนตรีไทยบ้านเหมือนฝัน เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2540	กลุ่มดนตรีไทยสโม่สัมมาร เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2541	กลุ่มดนตรีไทยบ้านสายทิพย์ เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

ปี พ.ศ.	ประวัติการทำงาน
พ.ศ. 2545	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาทักษะดุริยางค์ไทย 4 (เครื่องสี) สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2546	นิสิตช่วยสอน (TA) สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2548	วิทยากร อบรมหลักสูตรดนตรีไทย โครงการอบรมหลักสูตรดนตรีไทย สำหรับครูและนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา จัดโดยสำนักวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2549	ครูพิเศษดนตรีไทย โรงเรียนทรงวิทยาเทพารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ
	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาทักษะดนตรีไทย 5 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2550	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 2 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2551	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 3,4 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 7 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2552	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 5,6 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	อาจารย์พิเศษ ชมรมดนตรีไทย วิทยาลัยพณิชยการบางนา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2553	กรรมการตัดสิน การประกวดดนตรีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดโดย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 6 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 3,5 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	อาจารย์พิเศษ ชมรมดนตรีไทย วิทยาลัยพณิชยการบางนา กรุงเทพมหานคร
	หัวหน้าครูผู้สอนดนตรีไทย โรงเรียนดนตรีสยามพัฒนา สยามพาราไดซ์ กรุงเทพมหานคร
	อาจารย์พิเศษ ชมรมดนตรีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ.	ประวัติการทำงาน
พ.ศ. 2554	อาจารย์พิเศษ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์ พาณิชย์การ
	หัวหน้าครูผู้สอนดนตรีไทย โรงเรียนดนตรีสยามพัฒนา สยามพาราไดซ์ กรุงเทพมหานคร
	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 7 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 5,8 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	อาจารย์พิเศษ ชมรมดนตรีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
	อาจารย์พิเศษ ชมรมดนตรีไทย วิทยาลัยพาณิชย์การบางนา กรุงเทพมหานคร
	กรรมการตัดสิน การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง วิทยาลัยเทคโนโลยี อรรถวิทย์พาณิชย์การ
	รองผู้อำนวยการฝ่ายดนตรีไทย โรงเรียนดนตรีสยามพัฒนา สยามพาราไดซ์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2555	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 3 และ 5 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 8 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
	อาจารย์พิเศษ สอนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 7 สาขาวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
	อาจารย์พิเศษชมรมดนตรีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	อาจารย์พิเศษ ชมรมดนตรีไทยวิทยาลัยพาณิชย์การบางนา กรุงเทพมหานคร
	ผู้อำนวยการฝ่ายดนตรีไทย โรงเรียนดนตรีสยามพัฒนา สยามพาราไดซ์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2556 - 2557	อาจารย์ประจำ ภาควิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2558 - ปัจจุบัน	ข้าราชการ ตำแหน่งอาจารย์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ปี พ.ศ.	ประวัติการทำงาน
พ.ศ. 2567 - ปัจจุบัน	รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ที่มา : สุวรรณิ ชูเสน (2568 : สัมภาษณ์)

1.1.5 ผลงาน

1.1.5.1 ผลงานการประกวดดนตรีไทย

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ชูเสน ได้เล่าถึง ผลงานการประกวดดนตรีไทยของตนเอง ในช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2542 ไว้ว่า

“..ครูลงแข่งประกวดดนตรีไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ก็ได้รางวัลชนะเลิศเดี่ยวซออู้ เพลงสุดสงวน สามชั้น รางวัลราชทานสมเด็จ-พระเทพฯ ในประลองเพลงประเลงมโหรี แล้วก็ชนะเลิศการประกวดวงเครื่องสาย ตอนนั้นเล่นซอด้วง เพลงนางครวญ เกา ในการประกวดขับร้องและบรรเลงดนตรีไทย ครั้งที่ 3 ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จฯ พระเทพฯ จัดโดยกรมสามัญศึกษา ปีพ.ศ. 2538 ชนะเลิศเดี่ยวซอด้วง เพลงนกขมิ้น สามชั้น และรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดวงมโหรี ตอนนั้นเล่นซอด้วง ในรายการ การประกวดดนตรีไทยประลองเพลงประเลงมโหรี ครั้งที่ 10 รางวัลพระราชทานสมเด็จฯ พระเทพฯ พ.ศ. 2540 ชนะเลิศ วงเครื่องสายผสม เพลงราตรีประดับดาว เกา เล่นซอด้วง และรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดวงมโหรี เพลงหงษ์ทอง เกา เล่นซอสามสาย ในการประกวดดนตรีไทยประลองเพลงประเลงมโหรี ครั้งที่ 12 ได้รางวัลนักดนตรียอดเยี่ยมบรรเลงซอด้วง ในวงเครื่องสาย เพลงนางครวญ เกา โฉรางวัล ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ การประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถ้วยสมเด็จฯ พระเทพฯ มหาวิทยาลัยรังสิต และชนะเลิศเหรียญทองเดี่ยวซอด้วง เพลงพญาครวญ สามชั้น ระดับมัธยมศึกษา ในการประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 โดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล”

(สุวรรณิ ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

นอกจากนี้ ยังได้เล่าถึง ผลงานการประกวดดนตรีไทยของตนเอง เพิ่มเติม ในช่วงปี พ.ศ. 2542 - 2553 ไว้ว่า

“..ปี พ.ศ. 2542 ชนะเลิศเหรียญทองเดี่ยวซอด้วง เพลงนกขมิ้น สามชั้น ระดับอุดมศึกษา ในการประกวดเยาวชนชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 โดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2543 ชนะเลิศวงเครื่องสายเครื่องคู่ผสม ปี่พาทย์ เพลงสุดสงวน เกา ตอนนั้นเล่นซอด้วง ในการประกวดดนตรีไทยระดับประชาชน ที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2549 ชนะเลิศวงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ เพลงเขมรราชบุรี สามชั้น ตอนนั้นเล่นซอด้วง ในการประกวดดนตรีไทยระดับประชาชน ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี พ.ศ. 2552 ชนะเลิศวงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ เพลงนกเขาชะแมร์ เกา ตอนนั้นเล่นซอด้วง และชนะเลิศบทประพันธ์ถวายพระพร เพลงยอดฟ้า ในการประกวดดนตรีไทยแห่งชาติ ครั้งที่ 3 ระดับประชาชน ถวายพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ จัดโดย มูลนิธิราชสกุลอามาตย์ ร่วมกับบ้านดนตรีไทยศรีเมือง และในปี พ.ศ. 2553 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศการประกวด ร้อง - รำ - ทำเพลง ประเภทบุคคลทั่วไป ซึ่งครูได้ร้องเพลงยามเย็น และเพลงปลง รำเพลงมโนราห์ บูชายัญ และทำเพลงเดี่ยวซอด้วง เพลงพญาโศก สามชั้น ในการประกวดตามหาเงาแม่สุดจิตต์ดุริยประณีต ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งถวายพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ จัดโดยมูลนิธิดุริยประณีตและมูลนิธิ เกศอัมรินทร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเป็นตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ผลงานการประกวดดนตรีไทยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ปี พ.ศ.	ผลงานการประกวดดนตรีไทย	รายการประกวด
พ.ศ. 2537	ชนะเลิศการประกวดบรรเลงเดี่ยว ซอด้วง เพลงสุดสงวน สามชั้น	การประกวดดนตรีไทยประลองเพลง ประเลงมโหรี ครั้งที่ 9 รางวัลพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม- ราชกุมารี
	ชนะเลิศการประกวดวงเครื่องสาย เพลงนางครวญ เกา (บรรเลง ซอด้วง)	การประกวดขับร้องและบรรเลงดนตรีไทย ครั้งที่ 3 ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช- กุมารี จัดโดยกรมสามัญศึกษา
พ.ศ. 2538	ชนะเลิศการประกวดบรรเลงเดี่ยว ซอด้วง เพลงนกขมิ้น สามชั้น	การประกวดดนตรีไทยประลองเพลง ประเลงมโหรี ครั้งที่ 10 รางวัล พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตน- ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
	รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวด วงมโหรี เพลงสุดสงวน เกา (บรรเลงซอด้วง)	
พ.ศ. 2540	ชนะเลิศการประกวดวงเครื่องสาย ผสม เพลงราตรีประดับดาว เกา (บรรเลงซอด้วง)	การประกวดดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพ- รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยรังสิต
	นักดนตรียอดเยี่ยม การประกวด วงเครื่องสาย เพลงนางครวญ เกา (บรรเลงซอด้วง) โล่รางวัล ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์	
	รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวด วงมโหรี เพลงหงษ์ทอง เกา (บรรเลงซอสามสาย)	การประกวดดนตรีไทยประลองเพลง ประเลงมโหรี ครั้งที่ 12 รางวัล พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตน- ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ปี พ.ศ.	ผลงานการประกวดดนตรีไทย	รายการประกวด
พ.ศ. 2540	ชนะเลิศ เหมริญทอง ซอด้วง เพลงพญาครวญ สามชั้น ระดับ มัธยมศึกษา	การประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2542	ชนะเลิศ เหมริญทอง ซอด้วง เพลง ม้าย่อง สามชั้น ระดับอุดมศึกษา	การประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 จัดโดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2543	ชนะเลิศวงเครื่องสายเครื่องคู่ผสม ปี่พาทย์ เพลงสุดสงวน เกา (บรรเลงซอด้วง)	การประกวดดนตรีไทยระดับประชาชน จัดโดย ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
พ.ศ. 2549	ชนะเลิศวงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ เพลงเขมรราชบุรี สามชั้น (บรรเลง ซอด้วง)	การประกวดดนตรีไทยระดับประชาชน จัดโดย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	รองชนะเลิศเดี่ยวซอสามสาย เพลงนกขมิ้น สามชั้น	
พ.ศ. 2552	ชนะเลิศวงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ เพลงนกเขาชะแมร์ เกา (บรรเลง ซอด้วง)	การประกวดดนตรีไทยแห่งชาติ ครั้งที่ 3 ระดับประชาชน ซึ่งถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม- ราชกุมารี จัดโดยมูลนิธิราชสกุลอภากรฯ ร่วมกับ บ้านดนตรีไทยศรีผ่อง
	ชนะเลิศบทประพันธ์ถวายพระพร เพลงยอดฟ้า สองชั้น	
พ.ศ. 2553	รองชนะเลิศการประกวด ร้อง-รำ- ทำเพลง ประเภทบุคคลทั่วไป (ร้อง : เพลงยามเย็น - เพลงปลง, รำ : มโนราห์บูชาชัย, ทำเพลง : เดี่ยว ซอด้วง เพลงพญาโศก สามชั้น)	การประกวดตามหาเงาแม่สุดจิตต์ ดุริยประณีต ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งถ้วย พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดยมูลนิธิ ดุริยประณีตและ มูลนิธิเกศอัมรินทร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติ

ที่มา : สุวรรณิ ชูเสน (2568 : สัมภาษณ์)

1.1.5.2 ผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สอบเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เล่าถึงผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สอบเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาของตนเอง ไว้ว่า

“..ถ้าเรียงตามโรงเรียน จะมีโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ต่อ ม.4 มีปี พ.ศ. 2543 คือนายอริชษฐ์ สิงห์พันธุ์ ซอด้วง พ.ศ. 2544 นายอะดุง สิงห์พันธุ์ ซอสสามสาย พ.ศ. 2545 นางสาวสโรชา ชื่นแสงชัย ซออุ๋ พ.ศ. 2550 นางสาวลาวัลย์ บัวทอง ซอด้วง พ.ศ. 2553 นางสาวอัญมณี กาญจนโหติ ซอด้วง และ พ.ศ. 2558 ด.ช.ปฏิพล แซ่ลี ซอด้วง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ต่อ ม.1 มีปี พ.ศ. 2543 ด.ญ.สโรชา ชื่นแสงชัย ซออุ๋ และ ด.ญ.ยุวกานต์ ปัญญาทิพย์สกุล ชิม โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ต่อ ม.1 มีปี พ.ศ. 2540 คือ ด.ช.อริชษฐ์ สิงห์พันธุ์ ซอด้วง พ.ศ. 2542 ด.ช.อะดุง สิงห์พันธุ์ ซออุ๋ พ.ศ. 2543 ด.ช.ภารุจ โบว์วงประเสริฐ ซออุ๋ และ พ.ศ. 2546 ด.ญ.พรรษพร วงศ์สมาโนคน จะเข้ ต่อไป เป็นโรงเรียนบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ต่อ ม.1 ในปี พ.ศ. 2545 คือ ด.ญ.อิสรา เครือคล้าย ซออุ๋ ต่อไปเป็นโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ต่อ ม.1 ในปี พ.ศ. 2547 คือ ด.ญ. คณิตา ชาญมหาพล ซอด้วง ต่อไปเป็นโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ต่อ ม.1 ในปี พ.ศ. 2545 คือ ด.ญ.นาฏนิตา งามรัตนกุล ซอด้วง และ พ.ศ. 2552 คือ ด.ญ.ณมลชนก เข็มนิล ซออุ๋ ต่อไปโรงเรียน สตรีสมุทรปราการ ต่อ ม.1 ในปี พ.ศ.2549 ด.ญ.ภาวิตา บ้อมประคอง ซอด้วง ต่อไปโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พ.ศ. 2555 ต่อ ม.1 คือ ด.ช.ปฏิพล แซ่ลี ซอสสามสาย และสุดท้ายเป็นโรงเรียนสายน้ำผึ้ง ต่อ ม.1 ในปี พ.ศ.2555 คือ ด.ญ.อิมอนงค์ สังขะวรรณ ชิมสาย ประมานนี้”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากการข้อความที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเป็นตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยสอบเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

โรงเรียน	ปี พ.ศ.	ชื่อ - นามสกุล	ระดับชั้น	เครื่องดนตรี
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	พ.ศ. 2543	นายอธิษฐ์ สิงห์พันธุ์	ม.4	ซอด้วง
	พ.ศ. 2544	นายอะดุง สิงห์พันธุ์	ม.4	ซอสามสาย
	พ.ศ. 2545	นางสาวสโรชา ชื่นแสงชัย	ม.4	ซออู้
	พ.ศ. 2550	นางสาวลาวัลย์ บัวทอง	ม.4	ซอด้วง
	พ.ศ. 2553	นางสาวอัญมณี กาญจนโหติ	ม.4	ซอด้วง
	พ.ศ. 2558	เด็กชายปฏิพล แซ่ลี	ม.4	ซอด้วง
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	พ.ศ. 2543	เด็กหญิงสโรชา ชื่นแสงชัย	ม.1	ซออู้
		เด็กหญิงยุวกานต์ ปัญญาทิพย์สกุล	ม.1	ซิม
โรงเรียน บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	พ.ศ. 2540	เด็กชายอธิษฐ์ สิงห์พันธุ์	ม.1	ซอด้วง
	พ.ศ. 2542	เด็กชายอะดุง สิงห์พันธุ์	ม.1	ซออู้
	พ.ศ. 2543	เด็กชายภารุจ โบว์วงศ์ประเสริฐ	ม.1	ซออู้
	พ.ศ. 2546	เด็กหญิงพรระพร วงศ์สมาโนดน์	ม.1	จะเข้
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2	พ.ศ. 2545	เด็กหญิงอิสรา เครือคล้าย	ม.1	ซออู้
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	พ.ศ. 2547	เด็กหญิงคณิตา ชาญมหาพล	ม.1	ซอด้วง
โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	พ.ศ. 2545	เด็กหญิงนาฏนิตา งามรัตนกุล	ม.1	ซอด้วง
	พ.ศ. 2552	เด็กหญิงณมลชนก เข็มนิล	ม.1	ซออู้

โรงเรียน	ปี พ.ศ.	ชื่อ - นามสกุล	ระดับชั้น	เครื่องดนตรี
โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ	พ.ศ. 2549	เด็กหญิงภาวิดา ป้อมประคอง	ม.1	ซอด้วง
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร	พ.ศ. 2555	เด็กชายปฏิพล แซ่ลี	ม.1	ซอสามสาย
โรงเรียนสายน้ำผึ้ง	พ.ศ. 2555	เด็กหญิงอิมอนงค์ สังขะวรรณ	ม.1	ขิม

ที่มา : สุวรรณิ ชูเสน (2568 : สัมภาษณ์)

1.1.5.3 ผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ชูเสน

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ชูเสน ได้เล่าถึงผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ไว้ว่า

“..ถ้ามหาลัย ก็จะมี จุฬาฯ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2547 คือ นางสาวปณรัตน์ มาฆทาน ซอด้วง และนางสาววันทนีย์ หวังเจริญทรัพย์ ซออู้ และปี พ.ศ. 2548 คือ นางสาวเจียรธิดา งามรัตน์กุล ซอด้วง ต่อไปเป็น ม.เกษตรฯ คณะมนุษยศาสตร์ มีปี พ.ศ. 2543 คือ นางสาวกัลยานี สายสุข ซอด้วง พ.ศ. 2547 นายภานุพงศ์ ชรารินทร์ ซอด้วง และ พ.ศ.2549 นางสาวภาวิณี ป้อมประคอง ซอด้วง ต่อไปเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ-ประสานมิตร คณะศิลปกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2544 คือ นางสาวพัชชา โตอินทร์ ศิลปกรรมศาสตร์ ซอด้วง ต่อไปเป็นมหิดล มีปี พ.ศ. 2546 คณะทันตแพทยศาสตร์ นายพลกร บุรณะประเสริฐสุข ซออู้ และ พ.ศ.2555 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ คือ นางสาวพลอยไพลิน นีราณิชกุล ซอด้วง และ มหาวิทยาลัยบูรพา มีปี พ.ศ. 2552 คณะศิลปกรรมศาสตร์ คือ นายสุรินทร์ ฉิมแฉ่ง ซออู้ และปี พ.ศ. 2558 คณะดนตรีและการแสดงคือ นางสาวณมลชนก เข็มนิล ซออู้”

(สุวรรณิ ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเป็นตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

มหาวิทยาลัย	ปี พ.ศ.	ชื่อ - นามสกุล	คณะ	เครื่องดนตรี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	พ.ศ. 2547	นางสาวปณรัตน์ มาฆทาน	ศิลปกรรมศาสตร์	ซอด้วง
		นางสาววันทนี หวังเจริญทรัพย์	ศิลปกรรมศาสตร์	ซออู้
	พ.ศ. 2548	นางสาวเอียรธิรา งามรัตนกุล	ศิลปกรรมศาสตร์	ซอด้วง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	พ.ศ. 2543	นางสาวกัลยาณี สายสุข	มนุษยศาสตร์	ซอด้วง
	พ.ศ. 2547	นายภาณุพงศ์ ชรารินทร์	มนุษยศาสตร์	ซอด้วง
	พ.ศ. 2549	นางสาวภาวิณี ป้อมประคอง	มนุษยศาสตร์	ซอด้วง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒประสานมิตร	พ.ศ. 2544	นางสาวพัชชา โตอินทร์	ศิลปกรรมศาสตร์	ซอด้วง
มหาวิทยาลัยมหิดล	พ.ศ. 2546	นายพลกร บุรณะประเสริฐสุข	ทันตแพทยศาสตร์	ซออู้
	พ.ศ. 2555	นางสาวพลอยไพลิน นิราณิซกุล	วิทยาลัย ดุริยางคศิลป์	ซอด้วง
มหาวิทยาลัยบูรพา	พ.ศ. 2552	นายสุรินทร์ ฉิมแฉ่ง	ศิลปกรรมศาสตร์	ซออู้
	พ.ศ. 2558	นางสาวณมลชนก เข็มนิล	ดนตรีและ การแสดง	ซออู้

ที่มา : สุวรรณี ชูเสน (2568 : สัมภาษณ์)

1.1.5.4 ผลงานการสอนที่ได้รับรางวัลระดับชาติของผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร.สุวรรณี ชูเสน

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เล่าถึงผลงานการสอนที่ได้รับรางวัลระดับชาติไว้ว่า

“..ที่ครูส่งเด็กแข่งในรายการต่าง ๆ มีเยอะมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ได้รางวัลชนะเลิศเหรียญทองซอด้วง ระดับประถมศึกษา เหรียญเงินซอด้วงและเหรียญเงินซออู้ ระดับมัธยมศึกษา ในการประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2541 ชนะเลิศ เหรียญทองซอด้วงระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ในการประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2 วิทยาลัย-
 ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ต่อมาปี พ.ศ. 2542 ได้รางวัล
 ชนะเลิศเหรียญทองซอด้วงและเหรียญเงินซอด้วง ระดับ
 มัธยมศึกษา เหรียญเงินซอด้วงและเหรียญเงินซิม ระดับ
 ประถมศึกษา ในการประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย
 ครั้งที่ 3 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี
 พ.ศ. 2543 ชนะเลิศเหรียญทองซอสามสาย ในการประกวด
 เยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 4 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
 มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2544 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ
 อันดับ 2 การประกวดวงมโหรี ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ
 และรางวัลชมเชยประกวดเดี่ยว ซอสามสาย 2 รางวัล เกียรติบัตร
 พระราชทานของสมเด็จพระเทพฯ ในรายการประลองเพลง
 ประเลงมโหรี ในปี พ.ศ. 2545 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2
 การประกวดเดี่ยวซอด้วง โล่พระราชทานของสมเด็จพระเทพฯ
 และรางวัลชมเชยการประกวดเดี่ยวซอด้วง 2 รางวัล เกียรติบัตร
 พระราชทานของสมเด็จพระเทพฯ พ.ศ. 2547 ได้รับรางวัล
 รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดเดี่ยวซอสามสาย
 โล่พระราชทานของสมเด็จพระเทพฯ และรางวัลชมเชยการ
 ประกวดวงมโหรี เกียรติบัตรพระราชทานจากสมเด็จพระเทพฯ
 ในรายการประลองเพลงประเลงมโหรี ต่อมาปี พ.ศ. 2548 ได้รับ
 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดเดี่ยวซอด้วง 2 รางวัล
 โล่พระราชทานของสมเด็จพระเทพฯ และรางวัลชมเชยการ
 ประกวดวงมโหรี เกียรติบัตรพระราชทานจากสมเด็จพระเทพฯ
 ในรายการประลองเพลงประเลงมโหรี ต่อมาปี พ.ศ. 2553
 ได้รางวัลชนะเลิศการประกวดเดี่ยวซอด้วง การประกวดเดี่ยวจะเข้
 และการประกวดซิมสาย ได้รางวัลรองชนะเลิศการประกวดเดี่ยว
 จะเข้และการประกวดเดี่ยวขลุ่ยเพียงออ ในรายการประกวดดนตรีไทย
 กรมอาชีวศึกษาระดับประเทศ จังหวัดอุบลราชธานี และ
 รองชนะเลิศการประกวดเดี่ยวซอด้วง การประกวดเดี่ยวซิมสาย
 และการประกวดเดี่ยวซอู้ ในรายการประกวดดนตรีไทย
 กรมอาชีวศึกษาระดับประเทศ จังหวัดเชียงราย และปี พ.ศ. 2554

ได้รางวัลชนะเลิศการประกวดเดี่ยวซอู้ การประกวดเดี่ยวจะเข้ และการประกวดเดี่ยวขลุ่ยเพียงออและรองชนะเลิศการประกวดเดี่ยวขิม ในรายการประกวดดนตรีไทยกรมอาชีวศึกษา ระดับประเทศ จังหวัดระยอง และได้รับรางวัลชมเชยการประกวดเดี่ยวซอู้ เพลงพญาครวญ สามชั้น เกียรติบัตรพระราชทานจาก สมเด็จพระเทพฯ ในรายการประลองเพลงประเลงมโหรี ครั้งที่ 26”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเป็นตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ผลงานการสอนที่ได้รับรางวัลระดับชาติของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ปี พ.ศ.	ผลงานการสอน การประกวดดนตรีไทย	รายการประกวด
พ.ศ. 2540	ชนะเลิศเหรียญทองการบรรเลงซอด้วง ระดับประถมศึกษา	การประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
	เหรียญเงินการบรรเลงซอด้วง ระดับมัธยมศึกษา	
	เหรียญเงินการบรรเลงซอู้ ระดับมัธยมศึกษา	
	ชนะเลิศเหรียญทองการบรรเลงซอด้วง ระดับมัธยมศึกษา	
พ.ศ. 2541	ชนะเลิศเหรียญทองการบรรเลงซอด้วง ระดับประถมศึกษา	การประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ปี พ.ศ.	ผลงานการสอน การประกวดดนตรีไทย	รายการประกวด
พ.ศ. 2542	เหรียญเงินการบรรเลงซอด้วง ระดับประถมศึกษา	การประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
	เหรียญเงินการบรรเลงซิมสาย ระดับประถมศึกษา	
	ชนะเลิศเหรียญทองการบรรเลง ซอด้วง ระดับมัธยมศึกษา	
	ชนะเลิศเหรียญเงินการบรรเลง ซอด้วง ระดับมัธยมศึกษา	
พ.ศ. 2543	ชนะเลิศเหรียญทองการบรรเลง ซอสามสาย ระดับประถมศึกษา	การประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 4 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2544	รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดวงมโหรี ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	การประกวดดนตรีไทย ระดับมัธยมศึกษา ประลองเพลง ประเลงมโหรี ครั้งที่ 13
	รางวัลรองชนะเลิศ การประกวดเดี่ยวซอสามสาย โล่พระราชทานสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	
	รางวัลชมเชยการประกวด เดี่ยวซอสามสาย (2 รางวัล) เกียรติบัตรพระราชทานสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	

ปี พ.ศ.	ผลงานการสอน การประกวดดนตรีไทย	รายการประกวด
พ.ศ.2545	<p>รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 การประกวดเดี่ยวซอด้วง โฉมพระราชนันทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี</p> <p>รางวัลชมเชย ประกวดเดี่ยวซอด้วง (2 รางวัล) เกียรติบัตร พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี</p>	การประกวดดนตรีไทย ระดับมัธยมศึกษา ประลองเพลง ประเลงมโหรี ครั้งที่ 14
พ.ศ.2547	<p>รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 ประกวดเดี่ยวซอสามสาย โฉมพระราชนันทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี</p> <p>รางวัลชมเชยการประกวดวงมโหรี เกียรติบัตรพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี</p>	การประกวดดนตรีไทย ระดับมัธยมศึกษา ประลองเพลง ประเลงมโหรี ครั้งที่ 16
พ.ศ.2548	<p>รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 การประกวดเดี่ยวซอด้วง (2 รางวัล) โฉมพระราชนันทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี</p> <p>รางวัลชมเชยการประกวดวงมโหรี เกียรติบัตรพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี</p>	การประกวดดนตรีไทย ระดับมัธยมศึกษา ประลองเพลง ประเลงมโหรี ครั้งที่ 17

ปี พ.ศ.	ผลงานการสอน การประกวดดนตรีไทย	รายการประกวด
พ.ศ.2553	ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวซอด้วง	การประกวดดนตรีไทยกรมอาชีวศึกษา ระดับประเทศ ณ จังหวัดอุบลราชธานี
	ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวจะเข้	
	รองชนะเลิศประกวดเดี่ยวจะเข้	
	ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวซิมสาย	
พ.ศ. 2553	รองชนะเลิศการประกวดเดี่ยว ขลุ่ยเพียงออ	การประกวดดนตรีไทยกรมอาชีวศึกษา ระดับประเทศ ณ จังหวัดอุบลราชธานี
	รองชนะเลิศการประกวดเดี่ยว ซอด้วง	การประกวดดนตรีไทยกรมอาชีวศึกษา ระดับประเทศ ณ จังหวัดเชียงราย
	รองชนะเลิศการประกวดเดี่ยว ซิมสาย	
	รองชนะเลิศการประกวดเดี่ยว ซออู้	
พ.ศ.2554	ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวซออู้	การประกวดดนตรีไทยกรมอาชีวศึกษา ระดับประเทศ ณ จังหวัดระยอง
	ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวจะเข้	
	ชนะเลิศประกวดเดี่ยวขลุ่ยเพียงออ	
	รองชนะเลิศการประกวดเดี่ยว ซิมสาย	
	รางวัลชมเชยการประกวดเดี่ยว ซออู้ เพลงพญาครวญ สามชั้น เกียรติบัตรพระราชทานสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	การประกวดดนตรีไทย ระดับมัธยมศึกษา ประลองเพลง ประเลงมโหรี ครั้งที่ 26

ที่มา : สุวรรณิ ชูเสน (2568 : สัมภาษณ์)

1.1.5.5 ผลงานเกียรติยศ

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ชูเสน ได้เล่าถึงผลงาน
เกียรติยศของตนเองไว้ว่า

“..ที่ได้รางวัลเลย ก็จะมีตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 คือรางวัลเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ ด้านศิลปวัฒนธรรม เกียรติบัตรพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารฯ และรางวัลผู้ทำกิจกรรมดีเด่น ด้านความมีไหวพริบแก้ไขปัญหาและตัดสินใจดี เกียรติบัตรสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ต่อมาปี พ.ศ.2540 ได้รับรางวัลเยาวชนคนดี มีศีลธรรม เกียรติบัตรสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2541 ครูได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นทุนค่าเล่าเรียนตลอดการศึกษา ระดับปริญญาตรี ต่อมาปี พ.ศ.2544 ครูได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุน นริศรานุกูลดิวงส์ และได้รับยกย่องนิสิตผู้สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เป็นตัวแทนเดินทางไปเผยแพร่ดนตรีไทย ในงาน 2nd World Music Festival ณ เมืองลอสแอนเจลิส ประเทศปากีสถาน ในปี พ.ศ.2554 ได้รับสถิตียอดเยี่ยมในรอบ 25 ปี ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวเครื่องสายไทยครบ 3 ประเภท คือ ซออู้ ปี 2537 ซอด้วง ปี 2538 และซอสามสาย ปี 2539 รางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของประลองเพลงประเลงมโหรี ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ และในปี พ.ศ.2567 ได้รับรางวัลศิษย์เก่าดีเด่น เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเป็นตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ผลงานเกียรติยศของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ปี พ.ศ.	ผลงานเกียรติยศ
พ.ศ.2538	รางวัลเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ ด้านศิลปวัฒนธรรม เกียรติบัตรพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารี
	รางวัลผู้ทำกิจกรรมดีเด่น ด้านความมีไหวพริบแก้ไขปัญหาและตัดสินใจดี เกียรติบัตรสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
พ.ศ.2540	รางวัลเยาวชนคนดีมีศีลธรรม เกียรติบัตรสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
พ.ศ.2541	ได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุนค่าเล่าเรียนตลอดการศึกษาระดับปริญญาตรี
พ.ศ.2544	ได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุนนิสิตรวนวัดติวงศ์ และนิสิตผู้สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	เป็นตัวแทนเดินทางไปเผยแพร่ดนตรีไทยในงาน 2 nd World Music Festival ณ เมืองละฮอร์ ประเทศปากีสถาน
พ.ศ.2554	สถิตียอดเยี่ยมในรอบ 25 ปี ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวเครื่องสายไทย ครบ 3 ประเภท ขออู้ ปี พ.ศ. 2537 ขอด้วง ปี พ.ศ. 2538 ขอสามสาย ปี พ.ศ. 2539 รางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี “ประลองเพลงประเลงมโหรี” ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ
พ.ศ.2567	รางวัลศิษย์เก่าดีเด่น เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่มา : สุวรรณี ชูเสน (2568 : สัมภาษณ์)

ภาพที่ 4.2 รางวัลศิษย์เก่าดีเด่น เนื่องในโอกาสครบรอบ 30 ปี คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ที่มา : สุวรรณิ ชูเสน (2567)

1.2 ด้านผู้เรียน

ผู้เรียน คือ กลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงโดยตรงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณิ ชูเสน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาเอกซอด้วงที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิต-พัฒนศิลป์ ซึ่งผู้เรียนได้เล่าว่า

“..ผมกำลังเรียนทักษะเครื่องสายไทย 2 โดยก่อนหน้านี้ไม่ได้เรียน กับครูเจี๊ยบมาก่อน แต่ผมก็มีทักษะการบรรเลงซอด้วงมาจากที่เก่า ตอนนี่เรียนกับครูได้ 1 ปีแล้วครับ”

(กฤษฎิ์ ยิ่งยวด, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

“..ส่วนผมลงเรียนทักษะเครื่องสายไทย 6 ก่อนหน้านี้มีพื้นฐานมาก่อนเรียนกับครู แล้วผมเพิ่งมาเรียนกับครูเจี๊ยบตอนอยู่บัณฑิตฯ ตอนนี่ก็ 2 ปีแล้วครับ”

(กิติพันธ์ คบพิมาย, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นตารางที่ 4.8 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลนักศึกษาเอกซอด้วงที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ
ทักษะเครื่องสายไทย 6 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รายวิชา	ชื่อ - นามสกุล	พื้นฐานการบรรเลงซอด้วง ก่อนได้รับการถ่ายทอด	ระยะเวลาการถ่ายทอด กับ ผศ.ดร.สุวรรณี ชูเสน
ทักษะเครื่องสายไทย 2	นายภฤช ینگวอด	มีพื้นฐาน	1 ปี
ทักษะเครื่องสายไทย 6	นายกิติพันธุ์ คบพิมาย	มีพื้นฐาน	2 ปี

1.2.1 เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียนของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกรรมการในการคัดเลือกผู้เรียนซอด้วงเข้า
ศึกษาต่อในคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้มีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน โดยเล่าว่า

“..ครูได้เป็นกรรมการในการคัดเลือกผู้เข้าเรียนต่อเอกซอด้วง โดย
ครูจะมีการคัดเลือกออนไลน์ โดยมีวิดีโอการบรรเลงซอด้วง และ
การสัมภาษณ์ออนไลน์ ซึ่งนำมาประกอบเพื่อเอาไปพัฒนาหรือนำ
ไปต่อยอดให้ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในอนาคต คือ 1. คัดเลือกจาก
ลักษณะทางกายภาพของผู้เรียน จะต้องสีซอด้วงได้ หากพิการทาง
สายตาก็สามารถเรียนได้แต่อาจจะเป็นอุปสรรคในเรื่องการอ่าน
โน้ต แต่ถ้าผู้พิการทางสายตาสามารถอ่านอักษรเบรลล์ ได้ก็
สามารถเรียนซอด้วงได้เช่นกัน 2. คัดเลือกจากทักษะการบรรเลง
ซอด้วงของผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคัดเลือก ซึ่งไม่จำเป็นต้อง
เก่งมาก แต่จะต้องสามารถพัฒนาต่อได้แม้ว่าจะเริ่มจาก 0 ก็ตาม
หากคนที่ไม่มีพื้นฐานเลยจะต้องให้มาเรียนก่อนผู้อื่น และจะต้องใช้
วิธีการสอนที่ไม่เหมือนกับคนอื่น 3. คัดเลือกจากสติปัญญาและ
ไหวพริบของผู้เรียน มีการดูจากแฟ้มสะสมผลงาน เกรดเฉลี่ยในแต่
ละรายวิชา และดูจากการตอบคำถามของผู้เรียนว่ามีไหวพริบใน
การตอบคำถามมากแค่ไหน 4. คัดเลือกจากประสบการณ์เดิมของ
ผู้เรียน จะเป็นการเก็บข้อมูลว่าผู้สอนจะต้องพัฒนาต่อผู้เรียน
อย่างไร เช่น ผู้เรียนจะสามารถซ่อมซอด้วงได้ก็ต่อเมื่อได้ไปซ่อมที่
โรงเรียน ผู้เรียนไม่เคยเล่นรวมวง ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ 1 - 2
ปีมา เป็นต้น 5. คัดเลือกจากบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของ
ผู้เรียน จะเป็นการเก็บข้อมูลว่าผู้สอนจะต้องพัฒนาต่อผู้เรียน

อย่างไร เช่น บุคลิกภาพของผู้เรียนไม่มั่ง เป็นคนลนลาน ขี้ตกใจ ไม่มั่นใจ ประหม่า เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ตั้งแต่ตอนสัมภาษณ์ 6. คัดเลือกจากความหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย จะเป็นการถามในเชิงคำถามว่า เคยซ้อมวันละกี่ชั่วโมง หรือแบ่งเวลาซ้อมอย่างไร 7. คัดเลือกจากทัศนคติของผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญมากที่สุดโดยจะถามเป็นคำถามว่าผู้เรียนมองตัวเองเป็นอย่างไรในการเล่นดนตรีของตนเอง เช่น เวลาผู้เรียนขึ้นไปบนเวที ตนสามารถเล่นได้หรือเล่นไม่ได้ มีความมั่นใจหรือไม่ เป็นต้น 8. คัดเลือกจากเป้าหมายของผู้เรียน จะถามเป็นคำถามว่าผู้เรียนมาเรียนซอด้วงแล้วจะได้อะไร สามารถต่อยอดไปเป็นอะไรในอนาคต ในหลักๆ ก็จะมีประมาณนี้”

(สุวรรณณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อมูลข้างต้น เห็นได้ว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ชูเสน ได้มีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียนหลัก ๆ ทั้งหมด 8 ข้อ คือ 1. คัดเลือกจากลักษณะทางกายภาพของผู้เรียน โดยจะต้องสีซอด้วงได้ ทั้งนี้จึงไม่ปิดกั้นผู้พิการในการเรียน 2. คัดเลือกจากทักษะการบรรเลงซอด้วงของผู้เรียน คือไม่จำเป็นต้องเก่ง แต่สามารถนำมาพัฒนาต่อได้ 3. คัดเลือกจากสติปัญญาและไหวพริบของผู้เรียน คือดูจากเกรดเฉลี่ยแต่ละวิชา ดูจากการตอบคำถาม 4. คัดเลือกจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน คือเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียน 5. คัดเลือกจากบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของผู้เรียน จะเห็นได้ตอนสัมภาษณ์และนำไปเก็บข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียน 6. คัดเลือกจากความหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย เป็นการถามว่าเคยซ้อมวันละกี่ชั่วโมง มีการแบ่งเวลาซ้อมอย่างไร 7. คัดเลือกจากทัศนคติของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนแสดงทัศนคติเวลาตนเองเล่นดนตรี และ 8. คัดเลือกจากเป้าหมายของผู้เรียน เป็นการถามว่าเรียนแล้วผู้เรียนจะนำไปต่อยอดอย่างไร

จากข้อมูลด้านผู้เรียนทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าผู้เรียนที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง เป็นนักศึกษาที่ได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย โดยเป็นผู้ที่มีพื้นฐานการบรรเลงซอด้วงมาก่อนได้รับการถ่ายทอด ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ชูเสน ได้เป็นผู้คัดเลือกโดยตรงจากการเป็นกรรมการคัดเลือกผู้เรียนซอด้วงเข้าศึกษาต่อในคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นเกณฑ์การคัดเลือกทักษะการบรรเลงซอด้วงและการสัมภาษณ์ของผู้เรียน

1.3 ด้านเนื้อหาสาระ

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาสาระของการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะยึดตามเนื้อหาสาระของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 ดังนี้

1.3.1 เนื้อหาสาระรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6

1.3.1.1 ทักษะเครื่องสายไทย 2

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเกร็ด และ/หรือเพลงดับ (สองชั้นและ/หรือสามชั้น) ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี กลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงฉิ่งพระฉั่น เพลงมหาชัย เพลงดับสมิงทอง สองชั้น เพลงดับระบำสี่บท สองชั้น เพลงดับราชาธิราช สองชั้น เพลงดับพระลอ สองชั้น เพลงดับจูล่ง เพลงดับลมพัดชายเขา สามชั้น เพลงดับนางนาค สามชั้น เพลงดับทะเล สามชั้น เพลงดับนเรศวรชนช้าง เป็นต้น

1.3.1.2 ทักษะเครื่องสายไทย 6

มาตรฐาน หลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเดี่ยว ฝึกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไปนี้ เพลงจีนขิมใหญ่ สองชั้น เพลงสารถิ สามชั้น เพลงพญาโศก สามชั้น เพลงพญาครวญ สามชั้น เพลงสุดสงวน สามชั้น เพลงนกขมิ้น สามชั้น เพลงแขกมอญ สามชั้น เพลงต่อयरูป สามชั้น เพลงทะเล สามชั้น เพลงเขินอก เพลงลาวแพน เป็นต้น

1.3.2 บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

1.3.2.1 ทักษะเครื่องสายไทย 2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ใช้เพลงฉิ่งพระฉั่น และเพลงมหาชัย เป็นการฝึกทักษะการบรรเลงซอด้วง

1.3.2.2 ทักษะเครื่องสายไทย 6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ใช้เพลงนกขมิ้น สามชั้น และเพลงพญาครวญ สามชั้น เป็นการฝึกทักษะการบรรเลงเพลงเดี่ยวของซอด้วง

โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้อธิบายถึงการเลือกบทเพลงในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงไว้ว่า

“..ครูสอนตามหลักสูตร ซึ่งในหลักสูตรก็ยึดตามเกณฑ์มาตรฐาน ทบวงมหาวิทยาลัย แต่ละเพลงก็ได้ผ่านการวิจัยมาแล้ว จึงสามารถนำมาฝึกให้กับเด็กระดับปริญญาตรีได้ นอกจากที่ครูสอนตามหลักสูตรแล้ว ครูยังดูตามทักษะของเด็กเป็นหลัก ว่าเราใช้เพลงไหนที่จะสามารถต่อให้เด็กได้ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของเพลงไหนเหมาะกับเด็กแบบไหน”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2568)

จากการสัมภาษณ์ ผู้สอนได้ใช้เนื้อหาสาระและบทเพลงของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งตรงกันกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัยในข้อที่ 1 - 3

1.3.3 การวัดและประเมินผล

จากการศึกษาพบว่า การวัดและประเมินผลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีทั้งหมด 3 ครั้ง คือ 1) ก่อนได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง 2) ระหว่างได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง 3) หลังได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน กล่าวว่า

“..ครูได้ใช้การวัดและประเมินผลทั้งหมด 3 ครั้ง คือ 1) ก่อนเรียน ถ้าเป็นนักศึกษาที่เพิ่งเข้ามาใหม่ ครูก็จะดูเหมือนกับเกณฑ์ที่ครูคัดเลือก แต่ถ้าเป็นผู้ที่เข้ามาเรียนแล้ว ครูก็จะดูทักษะของแต่ละคนก่อนว่าเป็นอย่างไร เมื่อเรารู้แล้วว่าทักษะของแต่ละคนเป็นอย่างไร ครูก็จะคัดเลือกบทเพลงให้แต่ละคนอีกครั้งหนึ่ง 2) ระหว่างเรียน ครูก็จะดูความก้าวหน้าของแต่ละคนว่าในระหว่างการเรียน มีการพัฒนาการที่ดีขึ้นไหม ครูส่งสารแบบไหน เขารับสารแบบนั้นหรือเปล่า รวมไปถึง จิตพิสัยและระเบียบวินัย ของแต่ละคนว่ามีความรับผิดชอบต่อการเรียนอย่างไรบ้าง เช่น การเข้าเรียน การขาด ลา มาสายและความขยัน เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาทักษะการบรรเลงซอด้วงได้ตลอดระยะเวลาการเรียน 3) หลังได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง เป็นกระบวนการที่ใช้ในการประเมินหลังจากที่ได้รับการถ่ายทอดของผู้เรียน ซึ่งใช้ในการบรรเลงซอด้วง โดยมีเรื่องของจังหวะ การบรรเลงโน้ตที่ถูกต้อง ชัดเจน การแสดงอารมณ์ของเพลง มีทั้งการบรรเลงเดี่ยว การบรรเลงรวมวง การแสดงบนเวทีและการแสดงต่อหน้าสาธารณชน โดยการแสดงต่อหน้าสาธารณชนเป็นสิ่งสำคัญในการประเมิน เพราะเราเรียนเป็นสายศิลป์ นอกจากการบรรเลงที่ถูกต้อง ครูก็จะดูอีกว่าไหวพริบ ความมั่นใจของแต่ละคนเป็นอย่างไร”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้อธิบายเพิ่มเติมเรื่องของการวัดและประเมินผล โดยการให้เกรด A, B, C, และ D ตามหลักสูตรของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ไว้ว่า

“..ครูก็ต้องใช้หลักเกณฑ์ตามสถาบัน ว่าการประเมินต้องใช้ระบบ ระดับคะแนนตามหลักสูตร ซึ่งประเมินตามเกรดต่าง ๆ แต่เรื่องนี้ ครูก็ต้องดูตามพัฒนาการของแต่ละคนว่าคนไหนพัฒนาการดีมาก น้อยแค่ไหน หรือความขยันหมั่นเพียร และสุดท้ายก็คือการสอบไม่ว่าจะเป็นกลางภาคหรือปลายภาค คนไหนปฏิบัติได้ดี มีความขยัน มีพัฒนาการที่ดีกว่าเดิม ครูก็ให้เกรด A”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากที่กล่าวมาข้างต้น กระบวนการประเมินผลของการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งครูผู้สอนและผู้เรียนจะต้องเรียนกันแบบตัวต่อตัว หรือครูผู้สอนสามารถสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างใกล้ชิด

ในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัยนั้น ได้สังเกตช่วงเวลาระหว่างเรียน จึงเห็นว่า ผู้สอนได้ประเมินผู้เรียนจากสิ่งที่เห็นจริงในระหว่างเรียน ไม่ใช่การวัดจากคะแนนหรือแบบทดสอบ และพบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องและชัดเจนในเรื่องของทักษะการบรรเลง การเข้าใจในรายละเอียดของบทเพลง และความขยันหมั่นเพียร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการประเมินแบบนี้ไม่เพียงแต่นับผลลัพธ์ แต่ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในระยะยาว จึงทำให้การสัมภาษณ์และการสังเกตในครั้งนี้มีความสอดคล้องกัน

1.4 ด้านบริบทการเรียนการสอน

1.4.1 หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

1.4.1.1 หลักการการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ยึดหลักการสำคัญ ดังนี้ 1) ยึดตามเนื้อหาสาระของหลักสูตร 2) การใช้ทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เสียงและการกำหนดเสียง 3) เน้นการบรรเลงที่ถูกต้องและได้อรรถรสของบทเพลง

1) ยึดตามเนื้อหาสาระของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน พบว่า ได้ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงโดยคำนึงถึงหลักการยึดตามเนื้อหาสาระของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย ดังที่กล่าวไว้ว่า

“..ครูดูเนื้อหาสาระของรายวิชาว่าแต่ละรายวิชาต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างไรบ้าง และคิดว่าผู้เรียนคนไหนมีทักษะมากน้อยเพียงใด ก็จะต่อบทเพลงตามลำดับ เช่น รายวิชาทักษะเครื่องสาย 2 ครูก็จะเริ่มต่อเพลงมุล่ง ที่อยู่ในบทเพลงฉิ่งพระฉันทน์ พอเล่นได้แล้ว เพลงต่อไปก็จะเป็นเพลงมหาชัย ส่วนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 6 ครูก็จะต่อเพลงนกขมิ้น สามชั้น และเพลงพญาครวญ สามชั้น ซึ่งเป็นเพลงบรรเลงเดี่ยวของซอด้วง แต่ละเพลงก็ต้องแล้วแต่ความสามารถของเด็กแต่ละคน”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากการสัมภาษณ์นายกฤษฎ์ ยิ่งยวด นักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาเครื่องสายไทย 2 ได้เล่าว่า

“..ครูได้ใช้บทเพลงตามเนื้อหาสาระของรายวิชา ผมก็จะได้ต่อเพลงฉิ่งมุล่ง ที่อยู่ในบทเพลงฉิ่งพระฉันทน์ก่อน เป็นการฝึกไล่เสียงไปในตัว”

(กฤษฎ์ ยิ่งยวด, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากการสัมภาษณ์นายกิตติพันธ์ุ คบพิมาย นักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาเครื่องสายไทย 6 ได้เล่าว่า

“..ในรายวิชาของผมก็จะเป็นการบรรเลงเพลงเดี่ยว ซึ่งครูได้เลือกเพลงนกขมิ้น สามชั้น ตามเนื้อหาสาระขอหลักสูตรในคณะศิลป-นาฏดุริยางค์”

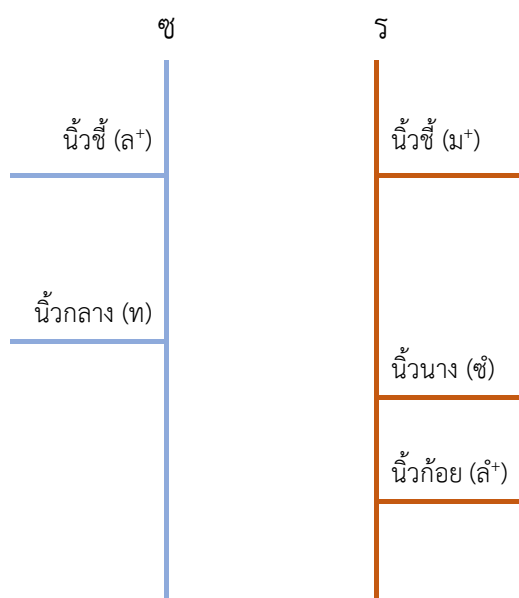
(กิตติพันธ์ุ คบพิมาย, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความข้างต้นทั้งหมด จึงสรุปได้ว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ยึดหลักตามเนื้อหาสาระของหลักสูตรคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยจะดูว่า

บทเพลงไหนเหมาะสมกับผู้เรียน และบทเพลงไหนที่สามารถใช้ในการฝึกทักษะการบรรเลงซอด้วง จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการบรรเลงที่ดีและดียิ่งขึ้น

2) การใช้ทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เลี้ยวเสียงและการกำหนดเสียง

การใช้ทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เลี้ยวเสียง (สุวรรณณี ชูเสน, 2563 : 13 - 14 อ้างถึง วรยศ ศุขสายชล, 2541 : 41) เป็นทฤษฎีของวรยศ ศุขสายชล ผู้เชี่ยวชาญด้านซอ สำนักดนตรี ตักศิลา ได้อธิบายไว้ว่า ใน 1 คู่แปด จะประกอบไปด้วย 17 เลี้ยวเสียง ใน 1 เสียงเต็ม จะประกอบไปด้วย 3 เลี้ยวเสียง ในเสียงซิดกัน จะประกอบไปด้วย 1 เสียง เสียงใน 2 เลี้ยวเสียง จะเป็นเสียงที่ใกล้เคียงกัน ระบบ 17 เสียงนั้น จะต้องใช้ในการพิจารณาถึงกลุ่มเสียงที่ใช้ประจำ โดยยึดตามเสียงร้องซึ่งถือว่า เป็นระบบเสียงแห่งธรรมชาติ โดยเฉพาะเพลงที่เป็นสำเนียงต่าง ๆ ยิ่งเห็นเด่นชัดว่า เกิดการแบ่งแย่งไม่เท่ากัน ตามหลักการคลอร้องจะใช้เครื่องดนตรีที่สามารถทำเสียงไม่เท่ากันได้มีหน้าที่คลอร้อง ซึ่งจะได้เสียงที่สนิทสนมกลมกลืนกันเป็นอย่างดีระยะห่างของเสียง ระบบนี้มีรูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 4.3 ตำแหน่งนิ้วซอด้วงบันได 5 เสียง กลุ่มเสียงใน ระบบ 17 เลี้ยวเสียง
ที่มา : สุวรรณณี ชูเสน (2563)

จากข้อความข้างต้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบรรเลงซอด้วงโดยใช้ทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เสียง โดยกล่าวว่า

“..เราจะใช้การบรรเลงแบบสเกลสูตร 17 เสียง เพราะฉะนั้นการใช้สเกลสูตร 17 เสียง การวางนิ้วมันจะเบียดเกือบจะแทนที่กันเลย เพราะมันกดแค่คนละครั้งนิ้ว ถ้าเป็นซอฝรั่ง เขาก็จะกดไปเลย 2 นิ้ว เพราะว่าพื้นที่ในการกดมันน้อย ถ้ากดแค่นิ้วเดียวบางทีเสียงมันก็จะไม่ตรง ของเราก็เหมือนกัน พอเป็นสเกลสูตร 17 เสียง ความชิดห่างมันจะเบียดเลย เป็นเสียงเสียงเลย”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

การกำหนดเสียงที่ถูกต้อง ถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในซอด้วง ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เล่าว่า

“..การกำหนดเสียงที่ถูกต้อง ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในซอด้วง เพราะว่า ซอด้วงเป็นเสียงที่สูงและแหลมมาก เสียงซอด้วงมันจะแกว่งง่ายกว่าซออู้ หากกดเสียงใดเสียงหนึ่งผิดเพี้ยนไป หรือขยับนิ้วไม่ตรงกับเสียง จะทำให้เสียงที่เพี้ยนแหลมออกมาได้ เราต้องกดเสียงไปแล้วจะต้องล็อกไว้เลย ซอด้วงความยากจะอยู่ตรงนี้ การบรรเลงซอด้วงจะต้องใช้หูในการฟังและจำเสียงให้ดี”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

เห็นได้ว่า หลักการข้างต้นเกี่ยวกับการบรรเลงซอด้วง ในลักษณะเสียงของซอด้วงนั้นมีความสูงและแหลม เสียงซอด้วงเป็นเสียงที่แกว่งง่ายหากนิ้วไม่นิ่ง หากกำหนดเสียงผิดพลาดก็อาจจะทำให้บรรเลงเพี้ยนได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เรียน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบรรเลงซอด้วงโดยใช้สูตร 17 เสียง และการกำหนดเสียงที่ถูกต้องของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ว่า

“..ก่อนเริ่มเรียน ครูจะให้ไล่เสียงให้ถูกต้องก่อน เพื่อให้เรามั่นใจว่า นิ้วเรานิ่ง ไม่เพี้ยน และให้ฟังเสียงที่ออกมาว่าเสียงที่ถูกต้องเป็นยังไง และให้จำเสียงที่ถูกต้องเพื่อที่เวลาสีซอจะได้ไม่เพี้ยน”

(กฤษฎี ยิงยวด, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

“ครูมักจะบอกผมเสมอว่าให้ระวังความเพี้ยนจากนิ้ว หากกดเสียง
 ไม่นิ่ง นิ้วแค่ขยับไปขยับมานิดเดียวเสียงก็เพี้ยนได้เลย
 เพราะฉะนั้นเวลาสีจะต้องจำเสียงที่ถูกต้อง”

(กิติพันธ์ คบพิมาย, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความข้างต้นทั้งหมด จึงสรุปได้ว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะเน้นเรื่องการกำหนดเสียงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะว่าเสียงซอด้วงเป็นเสียงที่สูงและแหลม เวลาบรรเลงรวมวงซอด้วงจะมีเสียงที่โดดเด่น หากการกำหนดเสียงที่ไม่ถูกต้องจะทำให้เสียงเพี้ยนได้ง่าย ต้องจำเสียงว่าเสียงที่ถูกต้องเป็นอย่างไร

3) เน้นการบรรเลงที่ถูกต้องและได้อรรถรสของบทเพลง

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ให้ความสำคัญกับหลักการบรรเลงที่ถูกต้องและได้อรรถรสของบทเพลง ดังที่กล่าวว่า

“..ในระหว่างเรียน นอกจากกำหนดเสียงได้และปรับเปลี่ยนระบบ
 ความคิดได้ถูกต้อง ก็จะเป็นมือซ้ายและมือขวาควรที่จะสัมพันธ์กัน
 ซึ่งเรื่องนี้เราจะต้องฝึกฝนอยู่บ่อย ต่อไปก็จะเป็นเทคนิคของแต่ละ
 เพลงว่าควรทำเทคนิคใดบ้าง ต้องสีให้เต็มเสียง และจะให้เพิ่มเติม
 ว่าควรใส่ไดนามิกตรงไหนเพื่อที่จะทำให้เสียงออกมาไพเราะ
 แต่ก็ต้องทำให้การบรรเลงนั้นถูกต้องด้วย”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนจะต้องคอยฝึกฝนให้มือซ้ายและมือขวามีความสัมพันธ์กัน และหลังจากนั้นผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะให้เพิ่มเทคนิคการบรรเลงในแต่ละเพลง การบรรเลงต้องบรรเลงให้เต็มเสียง แล้วค่อยใส่ไดนามิกต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้เสียงที่ออกมามีมิติมากขึ้นที่อยู่ในความถูกต้องของบทเพลง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เรียน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบรรเลงที่ถูกต้องและได้อรรถรสของบทเพลง ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ว่า

“..ครูจะดูจากพื้นฐานของผู้เรียน หากสามารถเพิ่มทักษะหรือ
 เทคนิคอื่น ๆ ได้ ครูก็จะเพิ่มตามระดับความยากง่ายของการ
 บรรเลง”

(กฤษฎี ยิ่งยวด, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

“..ครูจะให้ลีดำเนินกลอนให้เหมาะสมกับลักษณะเสียงของซอด้วง
ใช้กลุ่มเสียงที่ถูกต้อง หลังจากนั้นเพิ่มเทคนิคต่าง ๆ ตามความ
เหมาะสมของผู้เรียน”

(กิติพันธ์ คบพิมาย, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

ในส่วนของหลักการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงทั้งหมด จึงสรุปได้ว่า ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะดูจากพื้นฐานของผู้เรียนว่ามีการฝึกฝนมาแล้วมากน้อยเพียงใด
หลังจากนั้นจึงจะเพิ่มเทคนิคการบรรเลงซอด้วงโดยยึดเนื้อหาตามหลักสูตรของคณะศิลปนาฏดุริยางค์
ใช้ทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เสียงเสียง ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง และเสริมการสร้างมิติ
ของเสียงเพลงเพื่อให้ได้อรรถรสของบทเพลง

จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลที่ได้รับมีความสอดคล้องกับสิ่งที่
ผู้วิจัยได้สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยหลักการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงนั้น ยึดตามเนื้อหาสาระของ
หลักสูตรเป็นหลักสำคัญ พร้อมทั้งใช้ทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เสียงเสียง ในการกำหนดเสียง และ
เน้นให้ผู้เรียนบรรเลงอย่างถูกต้อง สามารถรับรู้ถึงอรรถรสของบทเพลง เป็นอีกประเด็นที่สอดคล้อง
กันระหว่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต ทำให้เห็นถึงหลักการถ่ายทอดในกระบวนการ
เรียนการสอนครั้งนี้อย่างชัดเจน

1.4.1.2 วิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

จากการศึกษาพบว่า วิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ใช้วิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ เป็นการเรียนตัวต่อตัว
ซึ่งผู้สอนจะสาธิตให้ผู้เรียนก่อน จากนั้นผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตาม ดังที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สุวรรณี ชูเสน และผู้เรียน เล่าว่า

“..ครูจะบอกโน้ตและสีโน้ตปกติให้ผู้เรียนดูก่อน หลังจากนั้นก็จะสี
อย่างช้า ๆ โดยสาธิตให้ดูว่าวิธีที่ถูกต้องเป็นอย่างไร และให้ผู้เรียน
จำและ ปฏิบัติตามไปที่ละวรรค หากผู้เรียนสืผิด ครูก็จะสีสิ่งที่
ถูกต้องและสีสิ่งที่ผู้เรียนสืผิดด้วยแบบช้า ๆ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ถึง
ความแตกต่างของแต่ละอันว่าเป็นอย่างไร และจะคอยอธิบายแต่
ละเทคนิคการบรรเลง ต่าง ๆ ว่าต้องทำแบบไหนถึงจะออกมาดี
หลังจากนั้นก็ให้ทำซ้ำ ๆ จนกว่าจะถูกต้อง หากสี 10 ครั้ง
ก็ต้องถูกต้อง 10 ครั้ง”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

“..ปกติผมจะเรียนครูแบบตัวต่อตัว ครูจะสืให้ดูก่อน แล้วก็ให้ผมสืตาม ถ้าตรงไหนที่ผมไม่เข้าใจครูก็จะอธิบายเพิ่มเติม หากครูเห็นว่าทำได้แล้วครูก็จะต่อให้”

(กฤษฎ์ ยิ่งยวด, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

“..ครูจะเล่นให้ดูก่อนแบบซ้ำ ๆ เพื่อให้ผมเข้าใจได้ถูกต้อง และผมก็จะสืซ้ำ ๆ เพื่อให้ครูได้ตรวจสอบ หลังจากนั้น ครูก็จะขยับความเร็วมากขึ้น ถ้าผมสืได้แล้ว ครูก็จะต่อโน้ตให้ต่อเลย”

(กิติพันธ์ คบพิมาย, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จะเห็นได้ว่า วิธีการสอนของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จากการสัมภาษณ์ทั้งหมด ผู้สอนจะใช้การสาธิตแบบซ้ำ ๆ และอธิบายตามลำดับแบบการเรียนดนตรีไทย ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะบอกโน้ตที่ต้องบรรเลงและสาธิตการบรรเลงที่ถูกต้องแบบปกติ หลังจากนั้นจะสืซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนจำ และปฏิบัติตามไปที่ละวรรค จนกว่าผู้เรียนจะปฏิบัติตามได้ หากให้ทำ 10 ครั้ง จะต้องไม่ผิดเลย 10 ครั้ง หากทำไม่ได้จะต้องทำซ้ำ ๆ และจะอธิบายไปด้วย

จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่าวิธีการสอนของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นไปตามที่กล่าวในการสัมภาษณ์อย่างชัดเจน โดยในการเรียนจะเริ่มต้นด้วยการสาธิตการบรรเลงในจังหวะปกติ จากนั้นจึงค่อย ๆ สืซ้ำ ๆ พร้อมอธิบายโน้ตที่ละวรรค เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำและฝึกตามได้อย่างแม่นยำ ผู้สอนจะตรวจสอบความถูกต้องของผู้เรียนอย่างละเอียด หากผู้เรียนยังทำผิดแม้เพียงเล็กน้อย ก็จะทำให้ฝึกซ้ำจนกว่าจะทำได้ครบถ้วน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความใส่ใจในรายละเอียดและการพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับขั้น สอดคล้องกับแนวทางที่ผู้สอนได้อธิบายไว้ทุกประการ

1.4.1.3 เทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ใช้เทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงโดยการให้ผู้เรียนจัดการระบบความคิด โดยให้ความสำคัญกับการจัดระบบความคิดของผู้เรียน ดังที่กล่าวว่า

“..เวลาที่ต่อเพลง หากผู้เรียนบรรเลงผิด ครูก็จะเตือนเลยว่าให้จัดการระบบความคิดของเราก่อน เช่น เพลงนี้ต้องสื ซอล ลา โด แต่ผู้เรียนสื ซอล ลา ที ครูก็เตือนเลยว่าให้จัดการระบบความคิด

โดยจำว่าอันที่สี่อยู่มันผิด ให้เปลี่ยนมาเป็นสิ่งที่ถูก หากเราเปลี่ยนระบบความคิดแล้ว การสี่ครั้งต่อ ๆ ไป ก็จะไม่ผิดพลาดอีก”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

ในขณะที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้กำลังถ่ายทอดให้กับผู้เรียนและอธิบายเรื่องการจัดระบบความคิดเพิ่มเติมว่า

“..ตรงนี้เราสี่ผิด เราปรับความคิดตัวเองหรือยัง ต้องโปรแกรมตัวเองว่ายังไงกันแน่ ถ้าเราสี่ไปโดยไม่ได้โปรแกรมอะไรเลย สี่ไปยังไงก็ไม่ถูก เราชินกับการที่ทำไม่ถูก เราก็ต้องโปรแกรมให้มันถูกเวลาที่เราจะสี่เราจะต้องสั่งการและต้องควบคุมให้เป็นอย่างนั้นด้วย ถ้าระบบสั่งการมันไม่ได้เป็นแบบนี้ ให้เราใช้ปุ่มเซ็นเซอร์ดึงมันกลับมา ต้องมีจังหวะไปคุมมัน และระยะเวลาเราสั่งการมันพอดีไหม ถ้ามันพอดีมันก็จะไม่ตะกุกตะกัก แล้วก็สม่ำเสมอ ต้องทำงานให้ชัดเจน เพราะฉะนั้นเมื่อเราหยิบใช้ทันทีมันก็จะทำได้ทันที”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากการอธิบายของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะเห็นได้ว่าหากผู้เรียนบรรเลงผิดโน้ต จะไม่ได้บอกแค่ให้เปลี่ยนโน้ต แต่จะบอกให้เปลี่ยนระบบความคิดใหม่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การจัดระบบความคิด ว่า

“..ถ้าผมสี่ผิดหลาย ๆ ครั้ง ครูก็จะบอกเลยว่าให้เปลี่ยนความคิดใหม่ ความคิดเหมือนเป็นเซ็นเซอร์ หากเซ็นเซอร์ผิดพลาด เราก็ต้องแก้ไขที่เซ็นเซอร์ของเราให้ถูกต้อง ณ ตอนนั้นเลย”

(กฤษฎ์ ยิ่งยวด, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

“..ครูจะใช้ระบบความคิดเปรียบเหมือนเป็นเซ็นเซอร์คอยตรวจจับความผิดพลาดของเรา หากเราสี่ผิดแสดงว่าระบบเซ็นเซอร์ของเราไม่ทำงาน ให้เราใช้ความคิดตัดอันที่ผิดออกเลย ไม่งั้นก็จะเสียเวลาออกไปเรื่อย ๆ”

(กิติพันธ์ คุปพิมาย, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความข้างต้นทั้งหมด จึงสรุปได้ว่า หากผู้เรียนบรรเลงผิดพลาด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะไม่ได้เพียงแค่บอกกล่าวทำให้เปลี่ยนแคโน็ตเพลงที่ถูกต้อง แต่จะให้เปลี่ยนความคิดของเราให้ถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนบรรเลงถูกต้อง และนอกจากบรรเลงถูกต้อง ระบบความคิดจะดีขึ้น หลังจากนั้นผู้เรียนยังได้กล่าวเพิ่มเติมถึงการฝึกซ้อมว่า

“..พอครูต่อวรรคนี้เสร็จแล้ว ครูก็จะให้ทำซ้ำ ๆ จนกว่าจะได้ แล้ว ก็จะย้อนไปที่ประโยคเดิม แล้วก็ให้ทำซ้ำ ๆ พอทำได้ก็ถึงจะต่อ ใหม่ พอต่อใหม่ก็จะให้ทำซ้ำ ๆ แล้วก็ให้กลับไปประโยคก่อน หน้านี้ที่เคยต่อแล้วให้เล่นใหม่”

(กฤษฎี ยิงยอด, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

“..ครูก็จะให้ผมฝึกซ้อมอยู่แบบนั้นไปที่ละวรรคก่อน ทำจนเป็น สิบ ๆ ครั้งจนกว่านิ้วจะนิ่ง คั่นซักสัมพันธ์กัน แล้วถึงจะเปลี่ยน วรรค แล้วก็กลับมาให้เริ่มทำใหม่อีกครั้ง”

(กิตติพันธ์ คบพิมาย, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความข้างต้นที่กล่าวถึงเรื่องของการฝึกซ้อมโดยการทำซ้ำ ๆ แล้วถึงจะมีการต่อเพิ่มเติม แต่จะให้กลับมาทบทวนแต่ละประโยคจนกว่าจะเชื่อมกันได้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ยังได้เล่าถึงการฝึกซ้อมหลังจากถ่ายทออีกว่า

“..เวลาสี่ต้องพยายามให้อยู่กับที่ได้มากที่สุด เวลาฝึกเราฝึกหลาย ๆ ที่เพื่อให้มันคงที่ เวลาไปฝึกทุกลูกเลย แล้วถ้าฝึกลูกนั้น ต้องทำ จนกว่าให้มันนิ่ง ให้มันเชื่อมกันให้ได้”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

เห็นได้ว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะเน้นย้ำให้ผู้เรียนฝึกซ้อม ทำซ้ำ ๆ ไป จนกว่าจะนิ่ง เพื่อทำวรรคนี้แล้ว จะให้กลับไปประโยคที่ได้ถ่ายทอมาก่อนหน้านี้ แล้วจึงจะให้ทำซ้ำ ๆ อีกเช่นเคยจนกว่าจะเชื่อมกัน เมื่อทำได้แล้วจึงค่อยต่อเพิ่มเข้าไป

จากข้อมูลของเทคนิคการถ่ายทอการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะให้ผู้เรียนคอยปรับระบบความคิดของตนเองที่ไม่ใช่แค่จำโน้ตอย่างเดียว แต่ต้องใช้ระบบความคิดในการปรับเปลี่ยนจากผิดให้เป็นถูกเพื่อที่จะได้ไม่เสียเวลาในการถ่ายทอ หลังจากนั้นจะให้ผู้เรียนทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งจนกว่าการบรรเลงจะนิ่ง และฝึกเทคนิคการบรรเลง

ในระหว่างการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยพบว่า เทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีความสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กล่าวคือ ผู้เรียนไม่ได้ถูกเน้นให้เพียงแค่จดจำโน้ต แต่ถูกฝึกให้คิด วิเคราะห์ และแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาแนวคิดในการเรียนรู้และลดความผิดพลาดในระยะยาว หลังจากนั้น ผู้เรียนจะถูกฝึกให้ทำซ้ำหลายครั้ง จนกว่าการบรรเลงจะนิ่งและมั่นคง พร้อมทั้งฝึกฝนเทคนิคเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะเชิงลึก และการเรียนรู้แบบมีเป้าหมาย

1.4.2 สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงให้กับผู้เรียนในคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาเขตศาลายา โดยนายกฤษฎ์ ยิ่งยวด และนายกิติพันธุ์ คบพิมาย ได้เล่าว่า

“..ครูจะให้ผมขึ้นไปต่อเพลงที่ห้องทำงานของครูชั้น 2 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ตั้งแต่ได้เข้าไปเรียนครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน”

(กฤษฎ์ ยิ่งยวด, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

“..ครูต่อเพลงที่ห้องทำงานในคณะศิลปนาฏดุริยางค์ เพราะเป็นห้องที่เงียบ ไม่ค่อยมีคนเดินเข้าออก ทำให้มีสมาธิในการเรียน”

(กิติพันธุ์ คบพิมาย, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า

“..จริง ๆ ครูให้นักศึกษามาต่อเพลงที่ไหนก็ได้ที่เป็นที่เงียบ ๆ แต่ครูว่าในห้องทำงานของครูก็จะสะดวกกว่า เป็นเพราะว่ามีความสงบ มีสมาธิ มีความใกล้ชิด สามารถบอกวิธีการบรรเลงได้ง่าย และเราสามารถบรรเลงให้เขาเห็นว่าวิธีการบรรเลงเป็นยังไงและครูก็สามารถเห็นว่าเขาบรรเลงได้เป็นอย่างไร”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า สถานที่ที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน คือ คณะศิลปนาฏดุริยางค์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งสถานที่แห่งนี้เป็นห้องที่มีความเงียบสงบ เหมาะกับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน และมีความใกล้ชิด สามารถบอกกล่าวได้ง่ายและรวดเร็ว

ผู้วิจัยได้สังเกตจากสภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด จึงพบว่าสถานที่ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน คือ ห้องทำงานของตนเองที่คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีความเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน โดยลักษณะของห้องเรียนที่เงียบสงบ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจ่อและมีสมาธิกับบทเรียนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังเอื้อต่อการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้อย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ระบุว่าสถานที่นี้ช่วยให้การถ่ายทอดมีประสิทธิภาพ

1.4.3 สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะใช้ซอด้วง 1 คันให้ตนเองและ อีก 1 คันให้กับผู้เรียน ดังที่กล่าวไว้ว่า

“..ครูใช้ซอด้วงทั้งหมด 2 คัน โดยครูจะใช้ 1 คันและผู้เรียนใช้อีก 1 คัน เพื่อที่เวลาเราสีผู้เรียนจะได้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติ และเวลาผู้เรียนสี เราก็จะเห็นว่าสิ่งที่ผู้เรียนทำนั้นถูกต้องหรือไม่ แต่ถ้าหาก ณ ตอนนั้น มีใช้ได้แค่คันเดียว ครูก็จะให้ผู้เรียนใช้เป็นหลัก และครูจะคอยอธิบายในการสีอีกที”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้วิดีโอใน Youtube ว่า

“..บางครั้ง ครูให้ก็ให้เขาฟังเพลงที่ก่อนจะต่อเพลงใน Youtube หรือไม่ก็ให้อ่านโน้ตมาก่อน เพื่อให้เขาได้เข้าใจบทเพลงก่อนเรียนให้ผ่านหูผ่านตามาบ้าง เวลาต่อเพลงเขาจะได้เข้าใจเพลงและทำนองของเพลงเร็วขึ้น อาจจะเป็นวิดีโอที่ครูเคยสี หรือคนอื่นเคยสีก็ได้หมดเลย”

(สุวรรณี ชูเสน, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2568)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะใช้ซอด้วงของตนเอง 1 คัน และของผู้เรียน 1 คัน แต่ถ้าเวลานั้นสามารถใช้ซอด้วงได้แค่เพียงคันเดียว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะให้ผู้เรียนได้ใช้และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จะคอยอธิบายอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ยังได้ใช้คลิปวิดีโอใน Youtube หรือใช้โน้ตเพลงที่มี เพิ่มเติมก่อนการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจและทำนองของเพลงได้เร็วขึ้น

ในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย พบว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน โดยปกติจะใช้ซอด้วงจำนวน 2 คัน เพื่อให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถบรรเลงพร้อมกันได้ แต่หากในบางครั้งมีเพียงซอด้วงคันเดียว ก็จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ใช้งาน ส่วนผู้สอนจะเน้นการอธิบายอย่างละเอียดแทนการบรรเลงนอกจากนี้ ยังพบว่าผู้สอนเตรียมคลิปวิดีโอจาก YouTube หรือโน้ตเพลงไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับทำนองเพลงได้รวดเร็วและมีพื้นฐานที่พร้อมก่อนเริ่มฝึกจริง วิธีการเหล่านี้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ และแสดงถึงความใส่ใจในรายละเอียดของการถ่ายทอด

ตอนที่ 2 ผลการสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอสารสนเทศของคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1 การสร้างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน นำเสนอรายละเอียดของหัวข้อต่าง ๆ ที่ปรากฏในคู่มือ

2.2 ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.1 การสร้างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

การดำเนินการสร้างคู่มือการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ รูปแบบและเนื้อหาสาระต่าง ๆ จากเอกสาร และผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน แล้วจึงเรียบเรียงเป็นคู่มือที่สามารถได้ใช้เป็นแนวทางในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทาง

ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ตามหลักการและวิธีการที่ถูกต้อง โดยคู่มือที่สร้างมีขนาด 21X29.7 เซนติเมตร (ขนาดA4) มีจำนวนทั้งหมด 46 หน้า ประกอบไปด้วย

2.1.1 ปกคู่มือ เป็นปกด้านหน้า ผู้วิจัยออกแบบให้มีรูปตราสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและสัญลักษณ์วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อยู่ในตำแหน่งกึ่งกลางด้านบนสุดของกระดาษ ถัดลงมาจะมีข้อความว่า “คู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน” เป็นตัวหนังสือสีดำ ถัดลงมาเป็นภาพของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ถัดลงมาเป็นที่มาของคู่มือ โดยได้แสดงภาพปกคู่มือ ดังนี้

ภาพที่ 4.4 ปกคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

2.1.2 คำนำ เป็นการกล่าวมาถึงที่มา สาระต่าง ๆ ที่ประกอบอยู่ในคู่มือ ความคาดหวังของผู้เรียบเรียงในด้านประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้นำไปใช้ ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมาย ซึ่งมีประมาณ 1 หน้ากระดาษ

2.1.3 คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เป็นการเขียนชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ ของการใช้คู่มือ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของคู่มือ อธิบายเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ปรากฏในคู่มือ ขอบเขตของการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงในคู่มือ คำแนะนำในการนำคู่มือไปใช้และฝึกให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ข้อจำกัดของคู่มือและการเตรียมความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียนก่อนการใช้คู่มือ เพื่อให้ใช้ได้อย่างถูกต้อง

2.1.4 สารบัญ เป็นการเขียนแสดงรายการเนื้อหาสาระที่อยู่ในภายใต้คู่มือ โดยได้จัดทำสารบัญแสดงเป็นลำดับหัวข้อและระบุหมายเลขหน้า พร้อมทั้งแสดงรายละเอียดภายในหัวข้อเนื้อหาสาระและขั้นตอนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถดูได้ว่าแต่ละส่วนของเนื้อหา มีอะไรบ้าง

2.1.5 เนื้อหาสาระ เป็นการเขียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นความรู้และความเข้าใจในการนำไปถ่ายทอดสำหรับผู้สอนตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เพื่อให้ผู้ศึกษาได้รับข้อมูล ความรู้ หรือความเข้าใจในหัวข้อที่กำหนด โดยเนื้อหาสาระในคู่มือมีดังนี้

2.1.5.1 ความเป็นมาของการบรรเลงซอด้วง มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของการบรรเลงซอด้วง บทบาทหน้าที่ในปัจจุบัน

2.1.5.2 ระบบเสียงของซอด้วง เป็นการอธิบายระบบของเสียงซอด้วงที่ใช้ในปัจจุบัน และรายละเอียดต่าง ๆ ของแต่ละระบบเสียง

2.1.5.3 บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอด เป็นบทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยใช้เพลงฉิ่งมุล่ง และตับตันเพลงฉิ่ง สามชั้น ซึ่งแต่ละบทเพลงมีลักษณะการบรรเลงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการบรรเลงซอด้วง

2.1.6 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกระบวนการถ่ายทอดที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ดำเนินการระหว่างการถ่ายทอด ในแต่ละชั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากผลการวิจัยอย่างละเอียด ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 การรู้จักผู้เรียน ชั้นที่ 2 ทานั่งการบรรเลงซอด้วง ชั้นที่ 3 การฝึกคันทักและการไล่เสียง ชั้นที่ 4 การเรียนทำนองเพลงซอด้วงและเทคนิคการถ่ายทอด ชั้นที่ 5 กลวิธีการบรรเลงซอด้วง

2.1.7 การวัดและประเมินผล เป็นการอธิบายลักษณะการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

2.1.8 แหล่งอ้างอิง/แหล่งข้อมูล เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับซอด้วง และการบรรเลงซอด้วง ที่ผู้คู่มือสามารถศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

รูปแบบของคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เรียงเรียงขึ้นจากผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ผลการศึกษาเนื้อหาสาระประกอบด้วยเนื้อที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงและขั้นตอน การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง จากการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นความเรียงในรูปแบบตารางที่แสดงเนื้อหาในการถ่ายทอดการ บรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน พร้อมทั้งระบุแหล่งที่มาของ ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์เนื้อหาสาระการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

เนื้อหาภายในเล่ม คู่มือ	ที่มาของ เนื้อหา		แหล่งอ้างอิงที่มา
	วิเคราะห์จากเอกสาร	สัมภาษณ์	
เนื้อหาสาระ			
ความเป็นมาของการ บรรเลงซอด้วง	✓		<ul style="list-style-type: none"> - ธนิต อยู่โพธิ์. (2510). เครื่องดนตรีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร. - ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน - สุรพล สุวรรณ. (2549). ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - สุวรรณี ชูเสน. (2563). เส้นลายซอ : การสร้างสรรค์เพลงไทยจากความหมายของเส้น. ทูลสนับสนุนงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

เนื้อหาภายในเล่ม คู่มือ	ที่มาของ เนื้อหา		แหล่งอ้างอิงที่มา
	วิเคราะห์จากเอกสาร	สัมภาษณ์	
เนื้อหาสาระ			
การเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงซอด้วง	✓		- คณะอนุกรรมการโครงการส่งเสริมการดนตรีไทย. (2538). เกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย . กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
ระบบเสียงของซอด้วง	✓		- สุวรรณีย์ ชูเสน. (2563). เส้นลายซอ : การสร้างสรรค์เพลงไทยจากความหมายของเส้น . ทูลสนับสนุนงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอด		✓	- สุวรรณีย์ ชูเสน. (10 มีนาคม 2568). สัมภาษณ์ . รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณีย์ ชูเสน			
ขั้นที่ 1 การรู้จักผู้เรียน		✓	- สุวรรณีย์ ชูเสน. (10 มีนาคม 2568). สัมภาษณ์ . รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ขั้นที่ 2 ทำนั้งการบรรเลงซอด้วง		✓	
ขั้นที่ 3 การฝึกคันทักและการไล่เสียง		✓	
ขั้นที่ 4 การเรียนทำนองเพลงซอด้วงและเทคนิคการถ่ายทอด		✓	
ขั้นที่ 5 กลวิธีการบรรเลงซอด้วง		✓	
การวัดและประเมินผล		✓	

2.2 ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินคุณภาพของคู่มือ มีทั้งหมด 4 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. นายภูวดล สืบบัวขาว ลูกศิษย์โดยตรงของผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. นางณมลชนก ชาตรุประมัย ลูกศิษย์โดยตรงของผู้ช่วยศาสตราจารย์
4. รองศาสตราจารย์ธรรณัส หินอ่อน ผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงซอด้วง สาขาดนตรีและการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ซึ่งเป็นผู้ประเมินคู่มือในด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านภาพรวมของคู่มือ เพื่อประเมินคุณภาพคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยใช้หลักพิจารณาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและวัตถุประสงค์ที่ใช้พิจารณาคุณภาพคู่มือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งสามารถแสดงผลการประเมินคุณภาพคู่มือได้ โดยให้คะแนนเป็นดังนี้

+ 1 = เห็นด้วย ข้อนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 = ไม่แน่ใจว่าข้อนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

- 1 = ไม่เห็นด้วย ข้อนี้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

หลังจากนั้น จึงนำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร (วรรณิ แกมเกตุ, 2551) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนการตัดสินข้อความของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้อง ดังนี้

ถ้า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อความข้อนั้นวัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ถ้า $IOC \leq 0.5$ ถือได้ว่าคำถามข้อนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จะใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

รายการประเมิน	IOC	ผลการตัดสิน
ด้านรูปแบบ		
1. หน้าปกคู่มือ	1.00	สอดคล้อง
2. ขนาดของคู่มือ	1.00	สอดคล้อง
3. ส่วนประกอบของคู่มือ	1.00	สอดคล้อง
4. รูปภาพประกอบของคู่มือ	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา		
5. คำชี้แจงในการใช้คู่มือ	1.00	สอดคล้อง
6. ความเป็นมาของการบรรเลงซอด้วง	1.00	สอดคล้อง
7. ระบบเสียงของซอด้วง	1.00	สอดคล้อง
8. บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอด	1.00	สอดคล้อง
9. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง	1.00	สอดคล้อง
10. การวัดและประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
11. แหล่งอ้างอิง/แหล่งข้อมูล	1.00	สอดคล้อง
12. ชีวิตประวัติผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	1.00	สอดคล้อง
ด้านภาพรวมของคู่มือ		
13. ภาพรวมด้านรูปแบบ	1.00	สอดคล้อง
14. ภาพรวมด้านเนื้อหา	1.00	สอดคล้อง
15. ภาพรวมทั้งหมดของคู่มือ	1.00	สอดคล้อง
รวม	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่าการประเมินคุณภาพของคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้แก่ ด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านภาพรวมของคู่มือ มีผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่าน มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 แสดงว่าคู่มือนี้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน และสร้างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ 1.กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3.การเก็บรวบรวมข้อมูล 4.การวิเคราะห์ข้อมูล 5.สร้างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ระยะเวลาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2568 โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้สอน และผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้เรียน จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 2 แบบ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และแบบสังเกตการสอนแบบ ไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยนำให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความถูกต้อง ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลเอกสาร บทความ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากการสังเกตการณ์เรียนการสอน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้รูปแบบการตีความแบบอุปนัย และนำเสนอเป็นความเรียงผ่านการพรรณนาวิเคราะห์ ที่มีภาพและตารางประกอบเนื้อหา ซึ่งผลที่ได้ดังกล่าว ได้นำไปสู่การสร้างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลตามลำดับในด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้สอน พบว่า มีการเรียนขอด้วงตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนวัดมงคลวราราม เนื่องจากครูพรณี นรเสฏฐ์ เป็นครูประจำชั้นและเป็นครูสอนดนตรีไทย จึงได้เริ่มเรียนขอด้วงมาตั้งแต่ตอนนั้นมา ครูพรณี นรเสฏฐ์ เป็นลูกศิษย์ของครูเกลี้ยง ศิริโกคา ทำให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เรียนกับครูเกลี้ยง ศิริโกคา

หลังจากนั้นเมื่อขึ้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เรียนขอด้วงกับครูธีระ แถบสิงห์ ซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกสอนที่โรงเรียนวัดมงคลวราราม และครูธีระ แถบสิงห์เป็น ลูกศิษย์ของครูวรายศ ศุขสายชล จึงทำให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เรียนกับครูวรายศ ศุขสายชล และครูกมลรัตน์ ศุขสายชล (ลูกสาวครูวรายศ ศุขสายชล) ตั้งแต่เพลงบรรเลงจนถึงเพลงบรรเลงเดี่ยว เช่น เพลงพญาโศก เพลงม้าย่อง เป็นต้น ในปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ยังคงได้รับความกรุณาจากครูธีระ แถบสิงห์ ครูวรายศ ศุขสายชล และครูท่านอื่น ๆ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านดนตรีไทย โดยเฉพาะการบรรเลงขอด้วง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในสาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสนได้ทำงานแล้ว ยังคงปฏิบัติงานด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ดนตรีไทย โดยเฉพาะการบรรเลงขอด้วง ให้กับสถาบันต่าง ๆ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 - ปัจจุบัน เช่น กลุ่มดนตรีไทยน้ำเอก กลุ่มดนตรีไทยบ้านเหมือนฝัน กลุ่มดนตรีไทยสัมพันธ์ กลุ่มดนตรีไทยบ้านสายทิพย์ เป็นอาจารย์พิเศษสอนรายวิชาทักษะดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นวิทยากรอบรมหลักสูตรดนตรีไทย เป็นอาจารย์พิเศษชมรมดนตรีไทย วิทยาลัยพณิชยการบางนา เป็นกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จนในปัจจุบันเป็นข้าราชการตำแหน่งอาจารย์และรองคณบดี คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ผลงานการประกวดดนตรีไทยและการประกวดการบรรเลงขอด้วง ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ชนะเลิศการประกวดวงเครื่องสาย เพลงนางครวญ เถา ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้บรรเลงขอด้วง ปี พ.ศ. 2538 ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวขอด้วง เพลงนกขมิ้น สามชั้น และรองชนะเลิศอันดับ 2 ในการประกวดวงมโหรี เพลงสุดสงวน เถา โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน บรรเลงขอด้วง ปี พ.ศ. 2540 ชนะเลิศการประกวดวงเครื่องสายผสม เพลงราตรีประดับดาว เถา และได้รางวัลนักดนตรียอดเยี่ยมการประกวดวงเครื่องสาย เพลง นางครวญ เถา ในการบรรเลงขอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ชนะเลิศเหรียญทองในการบรรเลงเดี่ยวขอด้วง เพลงพญาครวญ สามชั้น ในปี พ.ศ. 2541 ชนะเลิศ

เหรียญทองในการบรรเลงเดี่ยว ซอด้วง เพลงทะเลแยะ สามชั้น ปี พ.ศ. 2542 ชนะเลิศเหรียญทองในการบรรเลงเดี่ยวเพลง ม้าย่อง สามชั้น ในปี พ.ศ. 2543 ชนะเลิศวงเครื่องสายเครื่องคู่ผสมปีพาทย์ เพลงสุดสงวน เกา โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้บรรเลงซอด้วง ปี พ.ศ. 2549 ชนะเลิศวงเครื่องสายผสมปีพาทย์ เพลงเขมรราชบุรี โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้บรรเลงซอด้วง ปี พ.ศ. 2552 ชนะเลิศวงเครื่องสายผสม ปีพาทย์ เพลงนกเขาชะแมร์ เกา โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้บรรเลงซอด้วง ปี พ.ศ. 2553 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ร้องชนะเลิศการประกวด ร้อง - รำ - ทำเพลง ประเภทบุคคลทั่วไป โดยได้ร้องเพลงยามเย็นและเพลงปลง รำเพลงมโนราห์บูชาชัย และทำเพลงของการบรรเลงเดี่ยวซอด้วง เพลงพญาโศก สามชั้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนที่ใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โรงเรียนสายน้ำผึ้ง เป็นต้น และได้ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนที่ใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สอบเข้าต่อในระดับอุดมศึกษา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นต้น และยังได้ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนจนได้รับรางวัลระดับชาติ เช่น ปี พ.ศ.2540 - 2543 ชนะเลิศเหรียญทองซอด้วงและเหรียญเงินซอด้วง ในงานประกวดเยาวชนดนตรีแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ.2544 - 2548 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 จากการประกวดวงมโหรี รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดเดี่ยวซอด้วง และรางวัลชมเชยประกวดเดี่ยวซอด้วง 2 รางวัล ในรายการ“ประลองเพลงประเลงมโหรี” ปี พ.ศ.2553 ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวซอด้วง การประกวดดนตรีไทยกรมอาชีวศึกษา ระดับประเทศ ณ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ยังได้รับรางวัลเกียรติยศ อีกมากมาย อาทิ เช่น ปี พ.ศ.2538 ได้รับรางวัลเยาวชนดีเด่นแห่งชาติด้านศิลปวัฒนธรรม รางวัลผู้ทำกิจกรรมดีเด่นด้านความมีไหวพริบแก้ไขปัญหาและตัดสินใจดี ปี พ.ศ.2540 ได้รับรางวัลเยาวชนคนดีมีศีลธรรม ปีพ.ศ. 2541 ได้รับคัดเลือกทุนจุมภฏ - พันธุ์ทิพย์ ซึ่งเป็นทุนค่าเล่าเรียนตลอดการศึกษาระดับปริญญาตรี ปี พ.ศ.2544 ได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุนนริศรานุกัตติวงศ์ เป็นนิสิตผู้สร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นตัวแทนไปเผยแพร่ดนตรีไทย ในงาน 2nd World Music Festival ณ เมืองลอสแอนเจลิส ประเทศปากีสถาน ในปี พ.ศ.2554 ได้รับสถิติยอดเยี่ยมในรอบ 25 ปี ชนะเลิศการประกวดเดี่ยวเครื่องสายไทย ครบ 3 ประเภท ได้แก่ ซออู้ ปี พ.ศ.2537 ซอด้วง ปี พ.ศ.2538 และซอสามสาย ปี พ.ศ.2539 ซึ่งเป็นรางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี และในปี พ.ศ.2568 ได้รับรางวัลศิษย์เก่าดีเด่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน นอกจากเป็นผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับดนตรีไทยและการบรรเลงซอด้วงตั้งแต่ประถม จนถึงปัจจุบัน ลงแข่งขันการประกวดการบรรเลงดนตรีไทยและการบรรเลงซอด้วง อีกทั้งยังเป็นผู้ถ่ายทอดการบรรเลงดนตรีไทยและการบรรเลงซอด้วงทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา

2. ด้านผู้เรียน พบว่า ปัจจุบันผู้สอนเป็นอาจารย์สอนทักษะเครื่องสายไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยผู้สอน เป็นผู้ทำการคัดเลือกผู้เรียนด้วยตนเองโดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1. คัดเลือกจากคัดเลือกจากลักษณะทางกายภาพของผู้เรียน 2. คัดเลือกจากทักษะการบรรเลงซอด้วงของผู้เรียน 3. คัดเลือกจากสติปัญญาและไหวพริบของผู้เรียน 4. คัดเลือกจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน 5. คัดเลือกจากบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของผู้เรียน 6. คัดเลือกจากความหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย 7. คัดเลือกจากทัศนคติของผู้เรียน 8. คัดเลือกจากเป้าหมายของผู้เรียน

ในปัจจุบัน ผู้ที่เรียนซอด้วงกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีทั้งหมด 2 ท่าน คือ นายกฤษฎ์ ยิ่งยวด เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และนายกิติพันธุ์ คบพิมาย เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 6 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยนายกฤษฎ์ ยิ่งยวด และนายกิติพันธุ์ คบพิมาย มีพื้นฐานการบรรเลงซอด้วงก่อนได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ซึ่งปัจจุบันนายกฤษฎ์ ยิ่งยวด ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มาแล้ว 1 ปี และนายกิติพันธุ์ คบพิมาย ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มาแล้ว 2 ปี

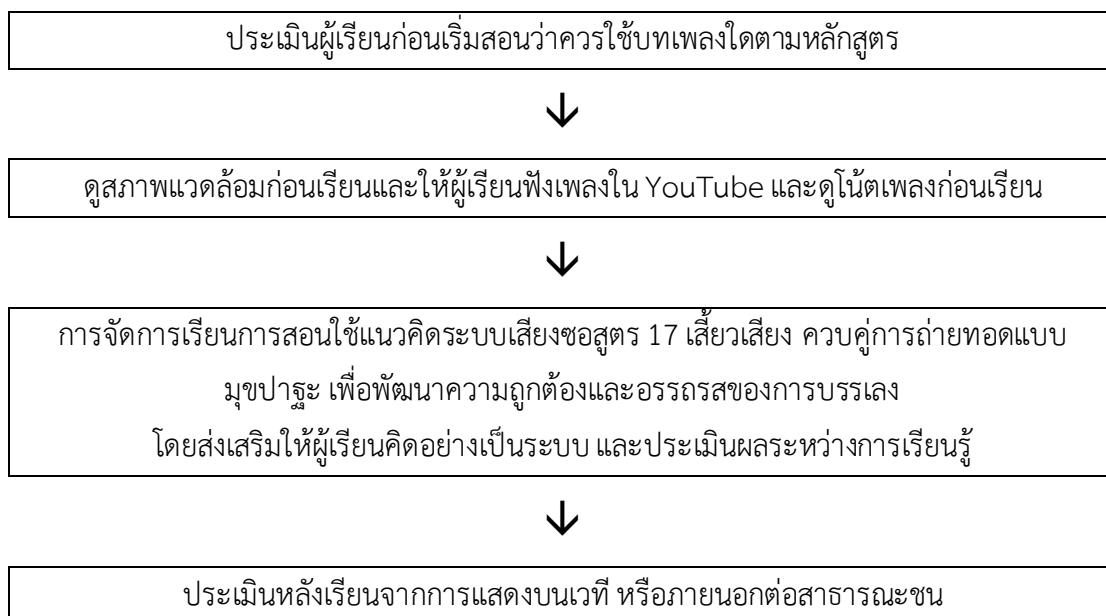
3. ด้านเนื้อหาสาระ ผู้สอน ได้ใช้เนื้อหาสาระตามหลักสูตรของสาขาดุริยางค์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม คือ ทักษะเครื่องสายไทย 2 โดยมีมาตรฐานหลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเกร็ด และ/หรือเพลงดับ (สองชั้นและ/หรือสามชั้น) ผีกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรี กลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไป นี้ เพลงฉิ่งพระฉิ่ง เพลงมหาชัย เพลงดับสมิงทอง สองชั้น เพลงดับระบำสี่บท สองชั้น เพลงดับราชาธิราช สองชั้น เพลงดับพระลอ สองชั้น เพลงดับจูล่ง เพลงดับลมพัดชายเขา สามชั้น เพลงดับนางนาค สามชั้น เพลงดับทะเลแยะ สามชั้น เพลงดับนเรศวรชนช้าง เป็นต้น และทักษะเครื่องสายไทย 6 โดยมีมาตรฐานหลักและกฎเกณฑ์ด้วยทฤษฎีการบรรเลงเพลงเดี่ยว ผีกทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายไทย ไม่น้อยกว่า 2 กรณีศึกษา จากกรณีศึกษาต่อไป นี้ เพลงจีนขิมใหญ่ สองชั้น เพลงสารถีสามชั้น เพลงพญาโศก สามชั้น เพลงพญาครวญ สามชั้น เพลงสุดสงวน สามชั้น เพลงนกขมิ้น สามชั้น

เพลงแขกมอญ สามชั้น เพลงต่อยรูป สามชั้น เพลงทะเลแยะ สามชั้น เพลงเขดินอก เพลงลาวแพน เป็นต้น โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ใช้บทเพลงฉิ่งพระฉิ่งและเพลงมหาชัย ในทักษะเครื่องสายไทย 2 ส่วนเพลงนกขมิ้น สามชั้น และเพลงพญาครวญ สามชั้น จะอยู่ในทักษะเครื่องสายไทย 6 ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้ใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งมีการวัดและประเมินผลทั้งหมด 3 ครั้ง

4. ด้านบริบทการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย 1) หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอด โดยหลักการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ผู้สอนได้ยึดตามเนื้อหาของหลักสูตรของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งผู้สอนได้ประเมินว่าผู้เรียนแต่ละคนเหมาะสมกับบทเพลงใดในเนื้อหา หากผู้ที่มีพื้นฐานน้อย จะใช้เพลงที่ต้องฝึกทักษะพื้นฐานก่อน ผู้สอนได้ใช้หลักทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เสี้ยวเสียง ซึ่งเป็นทฤษฎีของครูวยศ ศุขสายชล ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง โดยจะต้องฝึกทักษะการบรรเลงซอด้วงในการกำหนดเสียงให้ถูกต้อง หากยังไม่แม่นยำ อาจจะทำให้การบรรเลงซอด้วงมีความเพี้ยนได้สูง เนื่องจากเสียงซอด้วงเป็นเสียงที่สูงและแหลม ผู้สอนยังเน้นการบรรเลงที่ถูกต้องและได้อรรถรสของบทเพลง โดยการบรรเลงซอด้วงจะต้องให้มือทั้งสองข้างมีความสัมพันธ์กัน หลังจากนั้นจะเพิ่มเทคนิคการบรรเลงซอด้วง

วิธีการถ่ายทอดของผู้สอน ใช้วิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงแบบมุขปาฐะ เป็นการเรียนตัวต่อตัว โดยจะสาธิตการบรรเลงซอด้วงให้ผู้เรียนแบบซ้ำ ๆ ก่อนและจะให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหากทำ 10 ครั้ง จะต้องทำผิดเลย 10 ครั้ง ถึงจะสามารถต่อวรรคต่อไปได้ ระหว่างการถ่ายทอด ผู้สอนจะคอยอธิบายไปด้วย ส่วนด้านเทคนิค มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบก่อนการปฏิบัติ หากผู้เรียนบรรเลงผิดโน้ต หรือใช้คันทักผิด ผู้สอนจะไม่ได้แค่บอกให้เปลี่ยนโน้ต แต่จะให้จัดการระบบความคิดของตัวเองก่อนว่าแบบไหนควรตัดออกจากระบบความคิดของตนเอง หรือแบบไหนควรใส่ไว้ในระบบความคิดของตนเอง และจะให้ผู้เรียนทำซ้ำ ๆ ไปมาจนกว่าจะถูกต้อง

2) สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด ผู้สอนได้ใช้ห้องทำงานของตนเองในการถ่ายทอด เนื่องจากเป็นห้องที่เงียบ สามารถถ่ายทอดได้แบบตัวต่อตัว ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน 3) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด หลัก ๆ ที่ ผู้สอนใช้คือ ซอด้วงทั้งหมด 2 คัน ใช้คลิปวิดีโอใน Youtube ให้ผู้เรียนได้ฟังก่อนการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้เรียนได้คุ้นชินกับทำนองของเพลงและดูโน้ตเพลงก่อนเริ่มเรียน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังรูปภาพที่ 5.1 ดังนี้

ภาพที่ 5.1 การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

2. ผลการสร้างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

คู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นเอกสารที่รวบรวมและเรียบเรียงจากการสัมภาษณ์ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาสาระต่าง ๆ จากเอกสารและผลการศึกษาระบบการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการถ่ายทอด ตามหลักและวิธีการที่ถูกต้อง ประกอบไปด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

2.1 ปกคู่มือ ประกอบด้วย รูปตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และตราสัญลักษณ์ของวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ชื่อคู่มือรูปผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน และที่มาของคู่มือ

2.2 คำนำ เป็นการกล่าวถึงที่มา สาระต่าง ๆ ที่ประกอบอยู่ในคู่มือ ความคาดหวังของผู้เรียบเรียงในด้านประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้นำไปใช้ ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมาย

2.3 คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เป็นการชี้แจงในข้อมูลต่าง ๆ ของการใช้คู่มือ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของคู่มือ อธิบายเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ปรากฏในคู่มือ ขอบเขตของการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงในคู่มือ คำแนะนำในการนำคู่มือไปใช้และฝึกให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ข้อจำกัดของคู่มือและการเตรียมความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียนก่อนการใช้คู่มือ เพื่อให้ใช้ได้อย่างถูกต้อง

2.4 สารบัญ เป็นการเขียนแสดงรายการเนื้อหาสาระที่อยู่ภายใต้คู่มือ โดยได้จัดทำสารบัญแสดงเป็นลำดับหัวข้อและระบุหมายเลขหน้า พร้อมทั้งแสดงรายละเอียดภายในหัวข้อเนื้อหาสาระ และขั้นตอนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถดูได้ว่าแต่ละส่วนของเนื้อหา มีอะไรบ้าง

2.5 เนื้อหาสาระ เป็นการแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการนำไปถ่ายทอดให้สำหรับผู้สอนตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เพื่อให้ผู้ศึกษาได้รับข้อมูลความรู้ หรือความเข้าใจในหัวข้อที่กำหนด โดยเนื้อหาสาระประกอบไปด้วย ความเป็นมาของการบรรเลงซอด้วง การเตรียมความพร้อมก่อนการบรรเลงซอด้วง ระบบเสียงของซอด้วง บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอด

2.6 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นกระบวนการถ่ายทอดที่ผู้สอน ดำเนินการระหว่างการถ่ายทอดเป็นลำดับขั้น ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การรู้จักผู้เรียน ขั้นที่ 2 ทำนั้งการบรรเลงซอด้วง ขั้นที่ 3 การฝึกคันทันซอกและการไล่เสียง ขั้นที่ 4 การเรียนทำนองเพลงซอด้วงและเทคนิคการถ่ายทอด ขั้นที่ 5 กลวิธีการบรรเลงซอด้วง

2.7 การวัดและประเมินผล เป็นการอธิบายลักษณะการวัดและประเมินผลการเรียนการบรรเลงซอด้วง ตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

2.8 แหล่งอ้างอิง/แหล่งข้อมูล เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับซอด้วง และการบรรเลงซอด้วง ที่ผู้ศึกษาคู่่มือสามารถศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

2.9 ภาคผนวก เป็นการอธิบายส่วนเพิ่มเติมของเนื้อหา ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับชีวประวัติของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ลูกศิษย์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จำนวน 2 ท่าน และรองศาสตราจารย์ ธรณีส หินอ่อน ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินคุณภาพคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงที่พัฒนาขึ้น โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านรูปแบบด้านเนื้อหา และด้านภาพรวมของคู่มือ มีผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่าน มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 แสดงว่าคู่มือนี้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน 2) เพื่อสร้างคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้วิจัย แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 4 ประเด็น ตามองค์ประกอบย่อยของการศึกษาของ อลิซาเบธ สไตเนอร์ (Steiner) (1988) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาที่ครอบคลุมถึงกระบวนการถ่ายทอด ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบใหญ่ คือ 1) ผู้สอน (Teacher) 2) ผู้เรียน (Student) 3) เนื้อหาสาระ (Content) และ 4) บริบทการถ่ายทอด (Context) ดังนี้

1) ผู้สอน (Teacher) จากประสบการณ์และผลงานที่กล่าวมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการบรรเลงซอด้วงและการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงให้กับผู้เรียน โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้เป็นผู้แสดงบทบาทซึ่งมุ่งหวังในการแนะนำ การเรียนรู้ให้ผู้อื่นในระบบการศึกษา (Education) ซึ่งสอดคล้องกับ อลิซาเบธ สไตเนอร์ (1988 อ้างอิงจาก ณรุทธ์ สุทธจิตต์ : 2566, 41) ที่กล่าวถึงการศึกษาที่มีครูเป็นส่วนประกอบ คือ เป็นผู้แสดง บทบาทซึ่งมุ่งหวังในการแนะนำการเรียนรู้ให้ผู้อื่น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผู้เรียน (Student) ผลการศึกษาพบว่า ผู้สอนให้ความสำคัญกับการคัดเลือกผู้เรียนในหลายมิติ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ทักษะการบรรเลงซอด้วง สติปัญญาและไหวพริบ ประสบการณ์ เดิม บุคลิกภาพ ความขยันและความมีระเบียบ ทัศนคติ และเป้าหมายในการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อน แนวคิดว่าการพัฒนาทักษะการบรรเลงซอด้วงในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความพร้อมของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย ความคิด และแรงจูงใจ

ผู้เรียนที่เข้าร่วมการศึกษานี้เป็นนักศึกษาเอกซอด้วงที่มีพื้นฐานการเรียนกับผู้สอนมาแล้ว ในระยะเวลาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การเรียนการสอนสามารถต่อยอดทักษะเชิงลึกได้อย่างเหมาะสม ตามระดับความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ ระยะเวลาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่างกันมีส่วนช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบการถ่ายทอดให้สอดคล้องกับศักยภาพและเป้าหมายของผู้เรียนแต่ละรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) เนื้อหาสาระ (Content) สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 อย่างคือ

3.1 เนื้อหาสาระรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 สอดคล้องกับหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2565) ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาบังคับเฉพาะด้านที่ผู้เรียน ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 39 หน่วยกิต ตามมาตรฐานของหลักสูตร

3.2 บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง จากการศึกษาพบว่าการใช้บทเพลงในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงเป็นไปตามขอบเขตเนื้อหาของรายวิชาทักษะ

เครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6 ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทั้งนี้ การกำหนดบทเพลงตาม รายวิชาช่วยให้การเรียนการสอนมีทิศทางชัดเจนและเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการบรรเลงของผู้เรียน อย่างเป็นระบบ (คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2565)

3.3 การวัดและประเมินผล โดยผู้สอน จะประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) แบ่งได้เป็น 3 ครั้ง คือ 1. ก่อนได้รับการถ่ายทอด 2. ระหว่างการได้รับการถ่ายทอด 3. หลังได้รับการถ่ายทอด ซึ่งสอดคล้องกับ ญรฐธ สุธธจธด (2561 : 265 - 266) ที่กล่าวว่า การประเมินไม่จำเป็นต้องเกิดจากการวัดผลเป็นค่าตัวเลขหรือคะแนน แต่เป็นการประเมินผลจาก สภาพที่เห็น โดยไม่มีการวัดเป็นคะแนน การประเมินผลใช้การจัดระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นเกรด เช่น A, B, C และ D

4) บริบทการเรียนการสอน (Context) จากการศึกษาพบว่า ผู้สอน ได้ใช้บริบทการ ถ่ายทอด ดังนี้

4.1 หลักการ วิธีการและเทคนิคการถ่ายทอด โดยผู้สอน ใช้หลักการสำคัญทั้งหมด 3 อย่าง คือ 1) ยึดตามเนื้อหาของหลักสูตร โดยยึดตามหลักสูตรคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ 2) ใช้ทฤษฎีการบรรเลงซอสูตร 17 เสี้ยวเสี้ยว ซึ่งเป็นทฤษฎีของวรายศ สุขสายชล ผู้เชี่ยวชาญด้านซอ สำนักดักกศิลา และ 3) เน้นการบรรเลงที่ถูกต้องและได้อรรถรสของบทเพลง

วิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงใช้การถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ ควบคู่กับการเลือกบท เพลงให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนใน ระดับอุดมศึกษา สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและกรมศิลปากร (2553: 5-6) ที่ระบุว่า เกณฑ์มาตรฐานควรสัมพันธ์กับวุฒิภาวะและระดับการศึกษาของผู้เรียนดนตรี ไทย โดยผู้สอนจะอธิบายแนวทางและสาธิตการบรรเลงให้ผู้เรียนรับรู้ก่อนการฝึกปฏิบัติ และจะ บรรเลงอย่างช้า ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจมากขึ้น หลังจากนั้นจะให้ผู้เรียนทำการฝึกซ้อมด้วย ตัวเอง ระหว่างนี้ ผู้สอนได้เสริมเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มิใช่เพียงการจดจำ แต่เน้นความเข้าใจและการนำไปใช้ได้ อย่าง ถูกต้อง พร้อมทั้งฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อพิจารณาจุดที่ควรปรับปรุงและพัฒนา แนวทาง ดังกล่าวสอดคล้องกับการสอนทักษะของ ญรฐธ สุธธจธด (2566: 255-260) ซึ่งประกอบด้วย 7 ประการ ได้แก่ เสียงก่อนสัญลักษณ์ ความถูกต้องและความไพเราะ ความมีดนตรีการ ทักษะการ ฝึกซ้อม ทักษะการแสดง การประเมินตนเอง และการแก้ไขปรับปรุงเพื่อพัฒนาทักษะ

4.2 สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด ผู้สอนได้ใช้ห้องทำงานของตนเองเป็นสถานที่ ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง เนื่องจากมีบรรยากาศเงียบสงบ เอื้อต่อการมีสมาธิและสร้างความใกล้ชิด ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ผู้สอนใช้ซอด้วงของตนเองและผู้เรียนเป็นหลัก

กรณีมีข้อด่างเพียงหนึ่งคั่นจะให้ผู้เรียนเป็นผู้บรรเลง ส่วนผู้สอนทำหน้าที่อธิบายและให้คำแนะนำเพิ่มเติม พร้อมทั้งใช้คลิปวิดีโอจาก YouTube และโน้ตเพลงเป็นสื่อเสริมก่อนการถ่ายทอด

2. ผลการสร้างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

คู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา ช่างขวัญยืน (2551: 166 - 168) ที่ให้ความหมายของคู่มือครูไว้ว่าเป็นหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับสาระ วิธีการ กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ในกระบวนการจัดทำคู่มือฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงโดยตรง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบรรเลงซอด้วงจำนวน 4 ท่าน ผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 มีดัชนีความสอดคล้องเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคู่มือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานทางวิชาการอย่างครบถ้วน ดังนั้น คู่มือการถ่ายทอดฉบับนี้จึงมีความน่าเชื่อถือและเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการถ่ายทอดทักษะการบรรเลงซอด้วง เพื่อรวบรวมและจัดระบบความรู้ เทคนิค และแนวทางการบรรเลงซอด้วงจากผู้เชี่ยวชาญให้เป็นมาตรฐานเดียวกันต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง โดยสามารถปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับผู้สอน ผู้เรียน และบริบทของการเรียนการสอนในแต่ละระดับ

2. ควรมีการศึกษาคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ก่อนนำไปใช้ให้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสำหรับการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงเดี่ยวซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณี ชูเสน ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมขององค์ความรู้ที่ได้มากกว่าการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง

2. ควรมีการนำคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือ และนำไปพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
3. ควรมีการศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของครูผู้สอนท่านอื่น ๆ เพื่อรวบรวมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงให้มีความหลากหลายและครอบคลุมยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ตั้งชนกานนท์. (2559). **การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรสิทธิ์ อัจฉริยะประสิทธิ์. (2560). **การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงจะเข้ของครูระดับพิเศษสุรการ**. บทนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษณ ชูดี. (2564). **ลักษณะการบรรเลงดนตรีไทยตามบทบาทหน้าที่ในความเป็นผู้นำ**. วารสารพัฒน-ศิลปวิชาการ, 5(1) 46.
- คณะกรรมการการตัดสินการประกวดดนตรีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2561). **การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือถวายพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ 37**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2565). **ประวัติคณะศิลปนาฏดุริยางค์**. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://fda.bpi.ac.th/data_detail.php?name1=menu1&name2=history. [สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2567].
- _____. (2565). **รายละเอียดหลักสูตร หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์ไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2565)**. คณะศิลปนาฏดุริยางค์: ภาควิชาดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- _____. (2567). **คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ทำการแสดงและบริการวิชาการดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ณ ประเทศออสเตรเลีย** [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.bpi.ac.th/ข่าวประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาค/คณะศิลปนาฏดุริยางค์-ทำการแสดงและบริการวิชาการดนตรีและนาฏศิลป์ไทย-ณ-ประเทศออสเตรเลีย.html> [สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567].
- _____. (2567). **รายละเอียดการสอบคัดเลือก**. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://fda.bpi.ac.th/news.php?id=79> [สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2567].
- คณะอนุกรรมการโครงการส่งเสริมการดนตรีไทย. (2538). **เกณฑ์มาตรฐานสาขาวิชาและวิชาชีพดนตรีไทย**. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- จรินทร์ เทพสงเคราะห์. (2544). **เอกสารประกอบวิชาทักษะดนตรี 1**. สงขลา : การกิจการผลิตเอกสารและตำรา กลุ่มงานส่งเสริมและประกันคุณภาพการศึกษา.
- จุมพจน์ วณิชกุล. (2549). **สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น).

- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2542). **สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชัยรัตน์ มีงาม. (2566). กลวิธีการถ่ายทอดการบรรเลงขอสามสายของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชวิช มุสิกการุณ. **วารสารดนตรีบ้านสมเด็จฯ**, 5(2) 133.
- ชาญชัย อาจิสมัจจาร. (2548). **หลักการสอนทั่วไป**. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- ชฎานนท์ ศรีอนันต์. (2566). อัตลักษณ์การบรรเลงขอด้วงของครูประเวช กุมุท. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**, 9(1) 377.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). **ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2562). ประวัติดนตรีไทยศึกษา : มุมมองทางทฤษฎีการศึกษา. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปมหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 20(2) 35 - 36.
- _____. (2566). **ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 11 ฉบับปรับปรุงแก้ไข. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แชมมณี. (2559). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แชมมณี. (2566). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช ศรีศุภจินดารัตน์. (2548). **วิวัฒนาการของการสอนขอด้วง**. บทนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรพงศ์ คำโปร่ง. (2561). กรรมวิธีการสร้างขอด้วงของช่างมาโนช ผุดผ่อง. **วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 5(1) 19.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย. (2563). **ความเป็นครู แนวทางพัฒนาเชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารรัตน์ มาลัยแก้ว. (2561). **ความเป็นครูมีอาชีพ**. พะเยา : เจริญอักษร.
- นฤมล บุลนิม. (2544). **การศึกษาคุณลักษณะและกระบวนการถ่ายทอดของครูไทย**. บทนิพนธ์ปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญส่ง วรวัฒน์. (2556). **วงดนตรีไทย**. กรุงเทพฯ : องค์ค้ำของ สกสค.
- บุษกร สำโรงทอง. (25490). **วัฒนธรรมดนตรีไทย ภาคกลาง ภาคอีสานใต้**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาสัมพันธ์คณะนาฏดุริยางค์ (2563) **ตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ในปีงบประมาณ 2563**. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.facebook.com/permalink.php/>

?story_fbaid=639850766565078&id=252490438634448&dl_redirect=1#no_universals_links [สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567].

ประหยัด พิมพา. (2561). การศึกษาไทยในปัจจุบัน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 7(1) 247 - 248.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2551). เทคนิคการเขียนและการผลิตตำรา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพศาล อินทวงศ์, ดิษย์ โพธิ์อารมย์, อาคม หมอนสี, มณฑล แจ่มปฐม และคณิต สุขทรัพย์. (2543). **ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ ครู ประเวช กุมุท ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร วันพฤหัสบดีที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2543.** กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.

ภมรศักดิ์ เกื้อหนองขุน. (2556). การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงขลุ่ยของครูฉลุวย **จियะจันทร์.** บทนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุทธนา ทองน้ำ. (2560). **กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงตรัวของครูธงชัย สามสี.** บทนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รณฤทธิ์ ไหมทอง. (2561). **การถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูบุญธรรม คงทรัพย์.** บทนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชศิภา เกลาพิมาย (2561). **การถ่ายทอดการบรรเลงเดี่ยวระนาดเอกของครูพินิจ ฉายสุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ.** บทนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน (2550). **สารนุกรมศัพท์ดนตรีไทย.** กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน

วรรณิ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระกิจ สุวรรณพิทักษ์ (2563). **กลวิธีการบรรเลงและการสอนทักษะขลุ่ยสูงของหลวงไพเราะเสียงขอ (อุน ฑูรยชีวัน) ผ่านครูเขวงศักดิ์ โพธิสมบัติ : เพลงเดี่ยวจังหวะหน้าปรับไก่อสามชั้น สายกรมมหรสพ.** บทนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิภา นันทสมบุญ. (2562). **แนวทางการใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการสอนทักษะปฏิบัติดนตรีระดับขั้นต้น.** วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 14(2) 1.

สงบศึก ธรรมวิหาร. (2545). **ดุริยางค์ไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมาคมครูดนตรี(ประเทศไทย). (2565). การสอบภาคปฏิบัติดนตรีไทย “ซอด้วง - ซออู้”.
คณะดุริยางคศาสตร์: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- สันติ อุดมศรี. (9 กันยายน 2567). **สัมภาษณ์**. อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรพล สุวรรณ. (2549). **ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุนัส ฤกษ์สมโภช. (2560). **รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร.**
บทนิพนธ์ปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท
กรุงเทพ.
- สุวรรณณี ชูเสน. (2563). **เส้นลายซอ : การสร้างสรรค์เพลงไทยจากความหมายของเส้น.**
ทุนสนับสนุนงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สำนักข่าวซินหัว. (2566). **เมื่อ “รำไทย” พานพบ “รำมวยซีหลายฝู” ในซินเจียง.** [ออนไลน์].
ได้จาก: https://www.jeenthainews.com/china-news/85719_20230804 [สืบค้นเมื่อ
วันที่ 23 ธันวาคม 2567].
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกรมศิลปากร. (2553). **เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย
พุทธศักราช 2553.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา.
- อรอุมา เวชกร และจตุพร สีม่วง. (2564). **กลวิธีการบรรเลงซอด้วงและแซกกีม : ความเหมือนและ
ความต่าง.** วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 15(1) 33 - 36.
- อานันท์ นาคคง. (2550). **ดนตรีไทยเดิม.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารคดี ในนามบริษัทวิริยะธุรกิจ
จำกัด.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เอ๊ะระเหยลอยชาย. (2566). **EP.2215 / ทองกวาว บรรเลงซอด้วงโดย สุวรรณณี ชูเสน การประกวด
ศรทอง ปี พ.ศ. 2536.** [ออนไลน์]. ได้ จาก: [https://www.youtube.com/
watch?v=WbdZWMhUeBI](https://www.youtube.com/watch?v=WbdZWMhUeBI) [สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รายชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขสกุล

2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี

ศิลปินแห่งชาติ

สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย)

พุทธศักราช 2566

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา คชประเสริฐ

อาจารย์ประจำสาขาดนตรีไทย

คณะดนตรีและการแสดง

มหาวิทยาลัยบูรพา

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติภรณ์ ชิตเทพ

อาจารย์ประจำสาขาดนตรีไทย

คณะดนตรีและการแสดง

มหาวิทยาลัยบูรพา

3. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง ตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ชูเสน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ชูเสน

รองคณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้เชี่ยวชาญทางการบรรเลงซอด้วง

2. รองศาสตราจารย์ ธรณีส หินอ่อน

อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเลงซอด้วง

3. นายภูวดล สีบัวขาว

ผู้ช่วยครูผู้ช่วย โรงเรียนสิริเบญญาลัย

ผู้เชี่ยวชาญทางการบรรเลงซอด้วง

ลูกศิษย์โดยตรงของผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร. สุวรรณณี ชูเสน

4. นางณมลชนก ชาตรูประมัย

ครูผู้ช่วย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

ผู้เชี่ยวชาญทางการบรรเลงซอด้วง

ลูกศิษย์โดยตรงของผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร. สุวรรณณี ชูเสน

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	ชื่อ - นามสกุล	การประกอบอาชีพ
ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ครั้งนี้โดยตรง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	รองคณบดี คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาทักษะ เครื่องสายไทย 2	นายกฤษฎ์ ยิ่งยวด	นักศึกษาปริญญาตรี
ผู้ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาทักษะ เครื่องสายไทย 6	นายกิติพันธุ์ คบพิมาย	นักศึกษาปริญญาตรี

ภาคผนวก ค
หนังสือราชการ

ที่ อว ๐๖๔๓.๑๔/๗๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๕ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกันท์ ชิตเทพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวนันธิณี เวียงหงษ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การถ่ายทอดการบรรเลงขอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน” โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์ ประธาน
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร จันทร์เจริญ)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร.๐๒๔๗๓๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

ที่ อว ๐๖๔๓.๑๔/๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงศิริบุญชัย
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๕ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา คชประเสริฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวนันทิณี เวียงหงษ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การถ่ายทอดการบรรเลงขอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน” โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์ ประธาน
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร จันทร์เจริญ)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร.๐๒๔๗๗๗๑๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

ที่ อว ๐๖๔๓.๑๔/๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๕ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวนันธฉิณี เวียงหงษ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การถ่ายทอดการบรรเลงขลุ่ยขลุ่ยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน” โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์ ประธาน
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภัทร จันทร์เจริญ)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร.๐๒๔๗๓๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

ที่ อว ๐๖๔๓.๑๔/๙๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทรีแบริจี่
เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ ธรณีส หินอ่อน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวนันธิณี เวียงหงษ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การถ่ายทอดการบรรเลงขลุ่ยของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน" โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์ ประธาน
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิมลมาศ พร้อมสุขกุล กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรภัทร จันทร์เจริญ)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๒๔๗๓๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๐

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 : สัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน
2. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 : สัมภาษณ์ผู้ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6
3. แบบสังเกตการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน
4. แบบตรวจสอบคุณภาพคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

วันที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์**แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน**

เรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ด้านผู้สอน

ตอนที่ 2 ด้านผู้เรียน

ตอนที่ 3 ด้านเนื้อหาสาระ

ตอนที่ 4 ด้านบริบทการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ด้านผู้สอน**1. ข้อมูลทั่วไป**

ประวัติส่วนตัวของท่าน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ประวัติการศึกษา

ประวัติการศึกษาของท่าน ได้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. ภูมิหลังด้านดนตรีไทย

3.1 ท่านเริ่มหัดซอด้วงตั้งแต่วัยเมื่อไหร่

.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านได้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยจากใครบ้าง และเรียนอะไรจากครูท่านไหน

.....

.....

.....

.....

4. ประวัติการทำงาน

ประวัติการทำงานของท่าน ในอดีตและปัจจุบัน มีรายละเอียดอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5. ผลงาน

5.1 ผลงานการประกวดดนตรีไทยของท่านมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5.2 ผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สอบเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ของท่านมีโรงเรียนไหนบ้าง

.....

.....

.....

.....

5.3 ผลงานการสอนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทย สอบเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา มีที่ไหนบ้าง

.....

.....

.....

.....

5.4 ผลงานการสอนที่ได้รับรางวัลระดับชาติ/นานาชาติ ของท่านมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5.5 ผลงานเกียรติยศ ของท่านมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ด้านผู้เรียน

ท่านมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เรียนที่จะถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 เนื้อหาสาระ

1. เนื้อหาสาระของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีลำดับเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีวิธีการวัดและประเมินผลทักษะการบรรเลงซอด้วงของผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 บริบทการเรียนรู้การสอน

1. ท่านมีหลักการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีวิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีเทคนิคการบรรเลงซอด้วงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีลำดับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5. ท่านมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. สื่อการเรียนการสอนที่ท่านใช้ในการถ่ายทอดมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

7. ท่านมีการจัดทำสื่อวัสดุอุปกรณ์ขึ้นเองหรือนำมาจากแหล่งข้อมูลใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

วันที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับนักศึกษาเอกซอด்வังที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ

ทักษะเครื่องสาย 6 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด்வังของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ด้านผู้เรียน

ตอนที่ 2 ด้านเนื้อหาสาระ

ตอนที่ 3 ด้านบริบทการเรียนการสอน

ชื่อ.....นามสกุล.....

รายวิชาที่ลงทะเบียน

ตอนที่ 1 ด้านผู้เรียน

1. ท่านมีพื้นฐานการบรรเลงซอด்வังมาก่อนได้รับการถ่ายทอดหรือไม่

.....

.....

.....

.....

2. ระยะเวลาที่เรียนกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

.....

ตอนที่ 2 ด้านเนื้อหาสาระ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีขอบเขตการสอนเนื้อหาสาระการบรรเลงซอด้วงในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เน้นเรื่องใดมากที่สุดในการบรรเลง

.....

.....

.....

.....

3. การถ่ายทอดทักษะการบรรเลงซอด้วงในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ใช้บทเพลงและแบบฝึกใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีหลักในการวัดและประเมินผลทักษะ การบรรเลงซอด้วงของผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 บริบทการเรียนรู้การสอน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีหลักการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีวิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. สื่อการเรียนการสอนที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ที่ใช้ในการถ่ายทอด มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

6. หลังจากได้เรียนการบรรเลงขอต่วงกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีความรู้สึกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

วันที่สังเกต.....

สถานที่สังเกต.....

แบบสังเกตการสอนแบบไม่มีส่วนร่วม

เรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

1. เนื้อหาสาระของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 ที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

.....

.....

.....

.....

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการลำดับบทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีวิธีการวัดและประเมินผลทักษะการบรรเลงของ
ผู้เรียนในการถ่ายทอดอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สุวรรณี ชูเสน

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีหลักการ การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีวิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีลำดับขั้นตอนการถ่ายทอดการบรรเลง
ซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการถ่ายทอดการบรรเลง
ซอด้วงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. สื่อ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

7.1 สื่อการเรียนการสอนที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ใช้ในการถ่ายทอดมี
อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

7.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการจัดทำสื่อวัสดุอุปกรณ์ขึ้นเองหรือนำมาจาก
แหล่งข้อมูลใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีหลักการ วิธีการ เทคนิคการสอนที่สอนผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับแบบตรวจสอบคุณภาพของคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพโดยมีระดับคุณภาพ โดยมีระดับคุณภาพดังนี้

+1	หมายถึง	เห็นด้วยว่ารายการพิจารณามีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่ารายการพิจารณามีความเหมาะสม
-1	หมายถึง	ต้องปรับปรุงรายการพิจารณาให้มีความเหมาะสม

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านรูปแบบ					
1	หน้าปกคู่มือ				
2	ขนาดของคู่มือ				
3	ส่วนประกอบของคู่มือ				
4	รูปภาพประกอบคู่มือ				
ด้านเนื้อหา					
5	คำชี้แจงในการใช้คู่มือ				
6	ความเป็นมาของการบรรเลงซอด้วง				
7	ระบบเสียงซอด้วง				
8	บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอด				
9	ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง				
10	การวัดและประเมินผล				
11	แหล่งอ้างอิง				
12	ชีวประวัติผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน				
ด้านภาพรวมของคู่มือ					
13	ภาพรวมด้านรูปแบบ				
14	ภาพรวมด้านเนื้อหา				
15	ภาพรวมทั้งหมดของคู่มือ				

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

องค์ประกอบใน ถ่ายถอดดนตรี (Steiner, 1988)	ข้อความ	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการ ตัดสิน
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3		
ครูผู้สอน (Teacher)	1. ประวัติส่วนตัวของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เป็นอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2. ประวัติการศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ได้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับอย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3. ภูมิหลังด้านการเรียนดนตรีของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เริ่มได้อย่างไร ได้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยจากใครบ้าง และเรียนอะไรจากครูท่านไหน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4. ประวัติการทำงานของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ในอดีตและปัจจุบัน มีรายละเอียดอย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5. ผลงานของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ในอดีตและปัจจุบัน มีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ผู้เรียน (Student)	6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เรียนที่จะถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงหรือไม่อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

องค์ประกอบใน ถ่ายทอดดนตรี (Steiner, 1988)	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการ ตัดสิน
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3		
สาระเนื้อหา (Content)	7. เนื้อหารสาระของรายวิชาทักษะ เครื่องสายไทย 2 และ 6 มีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	8. บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการ บรรเลงซอด้วงมีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการลำดับเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการ บรรเลงซอด้วงอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีวิธีการวัดและประเมินผลทักษะการ บรรเลงซอด้วงของผู้เรียนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
บริบทการเรียน การสอน (Context)	12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีหลักการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีวิธีการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีเทคนิคในการถ่ายทอดการบรรเลง ซอด้วงอย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีลำดับขั้นตอนในการถ่ายทอดอย่างไร บ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

องค์ประกอบใน ถ่ายทอดดนตรี (Steiner, 1988)	ข้อความถาม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการ ตัดสิน
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3		
บริบทการเรียน การสอน (Context)	16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	17. สื่อการเรียนการสอนที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ที่ใช้ในการถ่ายทอดมีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการจัดทำสื่อวัสดุอุปกรณ์ขึ้นเองหรือ นำมาจากแหล่งข้อมูลใดบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3 ได้ให้คำแนะนำในข้อที่ 6 ว่าเสนอให้ปรับจากการคัดเลือกผู้เรียนเป็น
การประเมินการจัดระดับผู้เรียนอย่างไร ข้อที่ 7 เสนอให้เพิ่มรายวิชานี้มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้อะไร อย่างไร
ข้อที่ 12 เสนอให้พิจารณาคำว่า หลักการ หรือ แนวคิด และมีข้อเสนอแนะในหัวข้อการบริบทการเรียน
การสอนว่าผู้เรียนมีการประเมินผู้เรียนว่าบรรลุตามความต้องการอย่างไร

ผลการตรวจคุณภาพแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ลงทะเบียนเรียนรายวิชา
ทักษะเครื่องสายไทย 2 และทักษะเครื่องสายไทย 6

องค์ประกอบใน ถ่ายทอดดนตรี (Steiner, 1988)	ข้อความถาม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการ ตัดสิน
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3		
ผู้เรียน (Student)	1. มีพื้นฐานการบรรเลงซอด้วงมาก่อนได้รับการถ่ายทอดหรือไม่	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2. ระยะเวลาที่เรียนการผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
สาระเนื้อหา (Content)	3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีขอบเขตการสอนเนื้อหาสาระการบรรเลง ซอด้วงในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4. การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เน้นเรื่องใดมากที่สุดในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5. การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงในรายวิชาทักษะ เครื่องสายไทย 2 และ 6 ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ใช้บทเพลงและแบบฝึกใดบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีหลักในการวัดและประเมินผลทักษะการบรรเลงซอด้วงของผู้เรียนอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

องค์ประกอบใน ถ่ายทอดดนตรี (Steiner, 1988)	ข้อความถาม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการ ตัดสิน
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3		
บริบทการเรียนรู้ การสอน (Context)	7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีหลักการ ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีวิธีการ ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีเทคนิคใน การถ่ายทอดการบรรเลง ซอด้วงอย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีลำดับ ขั้นตอนในการถ่ายทอด อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการจัด สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

องค์ประกอบใน ถ่ายทอดดนตรี (Steiner, 1988)	ข้อความถาม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการ ตัดสิน
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3		
บริบทการเรียนรู้ การสอน (Context)	11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการจัด สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ ถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	12. สื่อการเรียนการสอนที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ที่ใช้ในการ ถ่ายทอดมีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	13. หลังจากได้เรียนการ บรรเลงซอด้วงกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีความรู้สึกละอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

**ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสังเกตการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง
ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน**

ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการ ตัดสิน
	ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3		
1. เนื้อหาสาระของรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 ที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีการลำดับบทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. หลักการ วิธีการ และเทคนิคการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีลำดับการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีขอบเขตการสอนเนื้อหาสาระการบรรเลงซอด้วงในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. การถ่ายทอดทักษะการบรรเลงซอด้วงในรายวิชาทักษะเครื่องสายไทย 2 และ 6 ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน ใช้บทเพลงและแบบฝึกใดบ้าง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. การถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน เน้นเรื่องใดมากที่สุดในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อความ	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	ผลการ ตัดสิน
	ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่านที่ 3		
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีวิธีการวัดและประเมินผลทักษะการบรรเลงของ ผู้เรียนในการถ่ายทอดอย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. สภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11. สื่อ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน มีหลักการ วิธีการ เทคนิคการสอนที่สอนผู้เรียนแต่ ละคนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3 ได้ให้คำแนะนำในข้อที่ 1 ว่าเนื้อหาสาระมุ่งเน้นผลลัพธ์อะไรให้ผู้เรียน
ข้อที่ 10 และ 11 ให้ปรับเป็นคำถาม

ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ				IOC	ผลการตัดสิน
		ท่าน ที่ 1	ท่าน ที่ 2	ท่าน ที่ 3	ท่าน ที่ 4		
ด้านรูปแบบ							
1	หน้าปกคู่มือ	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ขนาดของคู่มือ	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	ส่วนประกอบของคู่มือ	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	รูปภาพประกอบคู่มือ	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านเนื้อหา							
5	คำชี้แจงในการใช้คู่มือ	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	ความเป็นมาของการบรรเลง ซอด้วง	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	ระบบเสียงซอด้วง	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	บทเพลงที่ใช้ในการถ่ายทอด	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	ขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินการถ่ายทอดการ บรรเลงซอด้วง	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	การวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	แหล่งอ้างอิง	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	ชีวประวัติผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านภาพรวมของคู่มือ							
13	ภาพรวมด้านรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	ภาพรวมด้านเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	ภาพรวมทั้งหมดของคู่มือ	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ภาคผนวก ฉ
ผลการสอบวิชาภาษาอังกฤษระดับ CEFR

ลำดับ	รหัสประจำตัว	ชื่อ-นามสกุล	สาขาวิชา	ระดับการศึกษา	คะแนน	ระดับ CEFR	สถานะ
46	6363104029	นางสาวจตุรศร คล้ายสี	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	81	C1	ผ่าน
47	6363104030	นายพีรวิชญ์ ชื่อสกุลรัตน์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	102	C2	ผ่าน
48	6363104031	นางสาวกิตติยา ชนฆามร	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	97	C1	ผ่าน
49	6363104032	นางสาวอมรรัตน์ อึ้งสุวรรณค์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	70	B2	ผ่าน
50	6363104033	นางสาวสุจิตรา ทินวัน	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	76	B2	ผ่าน
51	6363104034	นางสาวสุนีย์ จักรเยี่ยม	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	66	B2	ผ่าน
52	6363104035	นางสาวณิชนันท์ สุวรรณากัย	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	96	C1	ผ่าน
53	6363104036	นายสมบัติ พละศักดิ์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	79	B2	ผ่าน
54	6363104037	นางสาวชุติมา เกิดสบาย	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	80	B2	ผ่าน
55	6363104038	นางสาวนันทกานต์ กล้าทอง	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	86	C1	ผ่าน
56	6363104039	นายธีระพล โคผดุง	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท			
57	6363104040	นางสาวอุมาภรณ์ เพ็ญพรหมินทร์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	92	C1	ผ่าน
58	6363104041	นางสาวสิริประภา มุขระโกษา	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	90	C1	ผ่าน
59	6363104042	นางสาวสุวรรณี จันทร์นาคา	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท			
60	6363104043	นางกัลยาณี เจริญช่าง นุชมี	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	88	C1	ผ่าน
61	6363104044	นายคณิต ฐิติพงศ์พิทักษ์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	87	C1	ผ่าน
62	6363104045	นางอรทัย เชื้อชาติ	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท			
63	6363104046	นายอนุภาพ ชาระ	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	68	B2	ผ่าน
64	6363104047	นางสาวกฤษณา อินต๊ะยศ	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	75	B2	ผ่าน
65	6363104048	นางสาวกัญญาชิตา แก้วสวัสดิ์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	78	B2	ผ่าน
66	6363104049	นางสาววิมลวรรณ เกษมสุข	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	74	B2	ผ่าน
67	6363104050	นางสาวนิธิวิทย์ แสงวารินทร์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	79	B2	ผ่าน
68	6363104051	นายกุลธวัช หาญรักษ์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	78	B2	ผ่าน
69	6363104052	สิบลอกสิบทิศ เรืองสิริเศรษฐ์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท			
70	6363104053	นายณัฐวุฒิ สว่างศรี	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	90	C1	ผ่าน
71	6363104054	นายณรรตชนันท์ วัฒนอักษรวิเศษ	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	90	C1	ผ่าน
72	6363104055	นางสาววรรณฤดี ชินนะ	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	76	B2	ผ่าน
73	6363104056	นางสาวจิระนันท์ หัตถบุตร	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	90	C1	ผ่าน
74	6363104057	นายวินัส ยอดมาลี	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	82	C1	ผ่าน
75	6363104058	นายทัศนัย ดงเกิด	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	82	C1	ผ่าน
76	6363104059	นายณัฐพล เตชะสีอ	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	86	C1	ผ่าน
77	6363104060	นางสาวศกลพัฒน์ญ์ วรรณันท์	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	113	C2	ผ่าน
78	6363104061	นางสาวมันทนา อุตธารมัย	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	102	C2	ผ่าน
79	6363104062	นายบุญเรือง สังข์สม	สาขาบริหารการศึกษา	ปริญญาโท	109	C2	ผ่าน
80	6363119002	นางสาวสิรินทรา อินยา	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	99	C1	ผ่าน
81	6363119003	นายทองธวัช ศรีทอง	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	98	C1	ผ่าน
82	6363119004	นายศราวุฒิ จังหวัดเขต	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	96	C1	ผ่าน
83	6363119005	นางสาวนันทิณี เวียงหงษ์	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	84	C1	ผ่าน
84	6363119006	นายอรธฤตม เอมโกษา	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	100	C1	ผ่าน
85	6363119007	นางสาวปานชนก พลับจีน	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	66	B2	ผ่าน
86	6363119008	นางสาวทิพย์พร แสงวิฑูห์	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	94	C1	ผ่าน
87	6363119009	นายสทล บุญประกอบ	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	80	B2	ผ่าน
88	6363119010	นางสาวภาพพิมพ์ จักรกลม	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	97	C1	ผ่าน
89	6363119011	นางสาวอรปรียา วิริโยธิน	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	68	B2	ผ่าน
90	6363119012	นางสาวบุญวรรณ ยอดสุขประเสริฐ	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	96	C1	ผ่าน
91	6363119013	นางสาวพรนัชชา คุณแก้ว	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	111	C2	ผ่าน
92	6363119014	นายวินเฉลิม มีคำเนิน	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	97	C1	ผ่าน
93	6363119015	นางสาวณัฐพร แก้วคำ	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	97	C1	ผ่าน
94	6363119017	นายสุขสันต์ ชัยประเสริฐ	ดนตรีศึกษา	ปริญญาโท	77	B2	ผ่าน

ภาคผนวก ข
แบบตอบรับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

ภาคผนวก ซ

คู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ตัวอย่างคู่มือการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วงตามแนวทางของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

สแกน QR Code เพื่ออ่าน

คู่มือกระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงซอด้วง
ตามแนวทางของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ชูเสน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ว่าที่ร้อยตรีหญิง นันธิณี เวียงหงษ์
วัน/เดือน/ปี เกิด	วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2539
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 2358 หมู่ 3 ซ.ด่านสำโรง 42 ถ.สุขุมวิท ต.สำโรงเหนือ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10270
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2561	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ดนตรี) คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2561 - 2565	โรงเรียนขจรโรจน์วิทยา โรงเรียนกว้างเจ้า (English Program) โรงเรียนอรรณวิทย์
พ.ศ. 2566 - ปัจจุบัน	โรงเรียนนานาชาติกอลรีสิงคโปร์